

JÄMSÄ

Talousarvio vuodelle 2022
Taloussuunnitelma 2022 – 2024
Investointisuunnitelma vuosille 2022 - 2025

SISÄLLYSLUETTELO

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	5
1.1 Taloussuunnittelun 2022 lähtökohdat	5
Talouden perusteet	5
1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät	6
Maailmantalous	6
Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät	6
1.1.2 Kuntatalous Jämsässä	7
Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys	7
Verotulot ja valtionosuudet	7
Talouden ohjaus ja seuranta	8
Väestö ja työpaikat	9
Työllisyys	10
Hyvinvoinnin edistäminen	13
Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	14
1.2 Jämsä 2025 -strategia	17
Kuntastrategian lähtökohdat	17
Strategian päivittäminen	18
Kuntastrategian tavoitteet	18
2 TULOSLASKELMA	19
2.1 Talouden vertailtavuus	19
2.2 Toimintatuotot	19
2.3 Toimintakulut	20
2.4 Toimintakate	20
2.5 Verotulot	21
2.5.1 Kunnallisvero	21
2.5.2 Yhteisövero	22
2.5.3 Kiinteistövero	24
2.6 Valtionosuudet	25
2.7 Rahoitustuotot ja kulut	26
2.8 Vuosikate	26
2.9 Poistot	27
2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen	27
Tuloslaskelma	29
Tuloslaskelmavertailu	30
Tunnusluvut	31
2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus	31

3 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA.....	34
3.1 Konserniyhtiöt	35
3.2 Osakkuusyhteisöt	45
4 KÄYTTÖTALOUS 2022-2024.....	47
4.1 Henkilöstö.....	47
Henkilöstömäärä ja tavoitteet.....	48
4.2 Konsernipalvelut.....	50
4.3 Sosiaali- ja terveystoimi.....	64
4.4 Sivistystoimi.....	80
4.5 Elinvoima	102
5 INVESTOINTISUUNNITELMA	113
5.1 Investoinnit 2022 - 2025.....	113
6 RAHOITUSSUUNNITELMA.....	124
6.1 Rahoituslaskelma.....	124
6.2 Lainoitus	125
Antolainat	125
Pitkäaikaisten lainojen muutos	125
7 LIIKELAITOKSET	127
7.1 Jämsän Ateria ja Puhtauspalvelut liikelaitos	127
7.2 Jämsän Vesi liikelaitos	133
7.3 Liikelaitosten vaikutus tilikauden tulokseen	138
8 TALOUSSUUNNITELMAN 2022 - 2024 PERUSTEET	140
8.1 Käyttösuunnitelmat.....	140
8.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet	141
8.3 Raportointi.....	141

Liite: nimistö 2022

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2022 lähtökohdat

Talouden perusteet

Kaupungin keskeisenä tavoitteena on tasapainoinen ja terve talous, joka mahdollistaa kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian toteuttamisen. Vuosikate on saatava suunnitelmakaudella nostettua nettoinvestointien tasolle, suunnitelman taso on ollut keskimäärin 8 milj.€. Investointitaso on taloussuunnitelmassa laskeva ja seuraavan investointisuunnitelman keskiarvo on 6 milj.€. Strategian tavoitteiden toteuttaminen vaatii kaupungilta kuitenkin taloudellisia panostuksia, joita ei ilman vuosikatetason nostoa pystytä toteuttamaan.

Talouden tervehdyttämistoimia on tehty jo vuosia, joita on jatkettava, jotta kaupungin talous saadaan tasapainoon. Avain talouden kuntoon laittamisessa ovat rakenteelliset uudistukset ja toimintakatteen nousun pitäminen maltillisena. Tulevaisuudessa pääpainon on suuntauduttava turvaamaan välttämättömät ja lakisääteiset palvelut, jotka ovat perusarjen ja hyvän elämän elinehtoja. Palvelurakenteessa panostetaan tehokkaampaan ja tiivistetympään toimintaan, jossa hyödynnetään eläköityminen. Investoinnit mitoitetaan verotuloihin ja passiivisesta tuloa tuottamattomasta omaisuudesta luovutaan, eli kiinteistöjen käyttöastetta tehostetaan. Tavoite on, että kaupungin käyttötalouden menojen nousu pystytään leikkaamaan tulopohjan edellyttämälle tasolle. Hyvinvointialueen muodostamisella on suuri rooli kaupungin taloudessa ja tulevaisuuden kehitys luodaan vuonna 2022 hyvinvointialuetta muodostettaessa.

Tasapainoinen ja terve talous tarkoittaa konkreettisesti sitä, että:

- 1) Vuosikate on pysyvästi terveen talouden tasolla; se kattaa keskimäärin uus- ja korvausinvestoinnit.
- 2) Kaupunki tekee riittävää ylijäämää ja taseeseen voidaan kerätä puskuria noususuhdanteessa.
- 3) Kilpailukykyinen verotus; kunnallisveroprosentti pystytään pitämään nykyisellä tasolla, jolloin se putoaa aikaa myöden valtakunnan keskimääräiselle tasolle.
- 4) Velkamäärää vähennetään pitkällä tähtäimellä, lainaa otetaan vain investointeihin.
- 5) Organisaation kustannustietoisuutta ja -tehokkuutta lisätään.
- 6) Kaupunki harjoittaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikka.
- 7) Omaisuusmassa mitoitetaan tulevaisuudessa ennustetun asiakasmäärän mukaisesti.

Vuosikate nostetaan rakenteellisilla uudistuksilla ja toimintaa tehostamalla. Konsernin talous laitetaan kuntoon organisaation kustannustietoisuuden lisäämisellä. Kustannustietoisuus tarkoittaa kustannusrakenteen ja mahdollisten kustannusvuotojen ymmärtämistä. Kolmanneksi talouden menestyksekkäässä hoidossa varmistetaan tulopohja; kaupunki noudattaa aktiivista maksu- ja taksapolitiikkaa. Tehokkuuden nostamisessa oleellista on työprosessien ja -ketjujen sujuvuus sekä henkilöstön yhteistoiminta. Toimenpiteillä vähennetään henkilöstön kokonaismäärää eläköitymisten hyödyntämisellä, jolloin toimintaa organisoidaan uudelleen. Tällöin kiinnitetään huomiota toimipisteiden määrään, palveluvalikoimaan ja tuotantovolyyymiin sekä toimintaprosesseihin.

Kaupungin konsernin velkamäärän alentamisessa tavoitteena on, että velan hoitokustannukset (korot ja lainan lyhennykset) eivät mahdollisesta korkojen noususta huolimatta nouse. Konsernin emoyhteisön on pystyttävä hoitamaan myös aiemmin syntyneet konserniyhtiöiden vastuut.

1.1.1 Yleiset kehitysnäkymät

Maailmantalous

Kuntatalouden yleiset kehitysnäkymät

Kuntatalous ponnistaa vuoteen 2022 kohtuullisen hyvältä tasolta mm. kuntien saamien tukipakettien ja elvyttävän finanssipolitiikan ansiosta. Kuntien talous tulee kuitenkin heikkenemään vuonna 2022, kun koronatuot väistyvät tulopohjasta, valtionosuuksia leikataan ja verotulojen kasvu hidastuu.

Kuntatalouden keskeisiä tunnuslukuja					
VM taloudellinen katsaus syksy 2021					
Muutos%	2019	2020	2021*	2022**	2023**
BKT (määrä)	3,0 %	-1,2 %	4,6 %	4,3 %	3,2 %
Palkkasumma	3,6 %	-0,3 %	4,1 %	3,0 %	2,7 %
Ansiotas	2,1 %	1,9 %	2,3 %	3,0 %	2,5 %
Työlliset, määrä	1,0 %	-1,5 %	2,2 %	1,5 %	0,6 %
Inflaatio	1,1 %	0,4 %	1,9 %	1,5 %	1,6 %
%-yksikköä	2019*	2020	2021*	2022**	2023**
Työttömyysaste	6,7 %	7,7 %	7,8 %	6,8 %	6,4 %
Veroaste (Verot/BKT)	42,2 %	42,1 %	43,2 %	42,1 %	42,0 %
Julkiset menot/BKT	53,2 %	57,3 %	56,8 %	54,3 %	53,4 %
Julkisyht. rahoitusjäämä/BKT	-0,9 %	-5,4 %	-3,9 %	-2,4 %	-1,5 %
Julkinen velka/BKT	59,5 %	69,5 %	71,2 %	71,3 %	72,2 %
Vaihtotase/BKT	-0,3 %	0,8 %	-0,4 %	-0,2 %	-0,1 %
Euribor 3kk	-0,4 %	-0,4 %	-0,5 %	-0,5 %	-0,4 %
10 vuoden korko, %	0,1 %	-0,2 %	-0,1 %	-0,1 %	0,0 %
* ennakkotieto, ** ennuste					

Kuntien ja kuntayhtymien tunnuslukuja						
Kuntaliitto 8.10.2020						
Mrd €	2018	2019	2020	2021**	2022**	2023**
Toimintakate	-28,57	-29,84	-30,64	-31,01	-32,94	-12,7
Vuosikate	2,67	2,33	4,71	4,73	3,6	4,5
Poistot	-2,82	-2,94	-3,09	-3,19	-3,29	-3,09
Satunnaiset erät, nto	0,07	0,40	0,09	0,09	0,09	0,09
Tilikauden tulos	-0,08	-0,21	1,71	1,63	0,39	1,5

Kuntatyönantajien sosiaaliturvamaksut ovat laskeneet viime vuosina. Ennusteen mukaan vuoden 2022 työnantajamaksu olisi 0,35 % kuluvaan vuoteen 2022. Tarkat maksuprosentit varmistuvat vasta vuoden loppupuolella.

Kuntatyönantajan sosiaaliturvamaksuja eri vuosina

Kuntaliitto 14.9.2021

SOSIAALIVAKUUTUSMAKSUT	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
Sairasvakuutus	0,86	0,77	1,34	1,53	1,35	1,44
Työttömyysvakuutusmaksu	2,60	2,05 ^{a)}	1,70 ^{b)}	1,90 ^{c)}	2,05 ^{d)}	1,90 ^{e)}
KuEL-maksu (keskimäärin työnant. osuus)	21,60	21,20	20,80	20,80	20,40	20,40
Palkkaperust. eläkem. (keskimäärin työnant. osuus) ^{f)}	16,88	16,76	16,85	16,82	17,2	17,2
MUUT (keskimäärin)	0,7	0,7	0,7	0,70	0,7	0,7
Työnantajan maksut keskimäärin	25,29	24,28	24,09	24,45	24,1	24,1
Vakuutetun eläkemaksu keskimäärin	7,1	7,5	7,9	7,9	7,9	7,9

a) 0,50 % palkkasumman ensimmäisen 2.086.500 euroon asti

- b) 0,45 % palkkasumman ensimm. 2.125.500 euroon asti
- c) 0,50 % palkkasumman ensimm. 2.169.000 euroon asti
- d) 0,50 % palkkasumman ensimm. n. 2,2 milj. euroon asti
- e) Palkkasummarajan ylittävältä osalta. Rajan alla maksu olisi 0,50 %.
- f) Vuodesta 2019 palkkaperusteinen eläkemaksu on kokonaiseläkemaksu, joka sisältää työnantajan ja työntekijän eläkemaksun sekä uuden työkyvyttömyyseläkemaksun. Taulukossa km. työnantajan osuus.

1.1.2 Kuntatalous Jämsässä

Kaupungin talouden yleiskuva ja kehitys

Jämsän kaupungin talouden taustatekijänä vaikuttaa teollisuuden rakennemuutos, joka yhdistettynä talouden yleismaailmallisiin suhdanteisiin, on pitänyt kaupungin tulokertymän varsin vaatimattomana. Kaupungin tulopohja perustuu pääosin verorahoitukseen. Viime vuosina on kaupungin organisaatiossa tehty runsaasti tervehdyttämistoimia, joilla on korjattu kaupungin taloutta tulopohjan pettäessä. Verotuloissa yhteisöverotuloilla on kansainvälisen teollisuuden myötä suuri vaikutus kokonaistalouteen ja sen kestokykyyn, eikä Kaipolan paperitehtaan lakkautuksen vaikutukset kerrannaisvaikutuksineen ole kokonaisuudessaan vielä nähtävissä. Neljästä edellisestä tilinpäätöksestä vuosien 2018 ja 2020 ovat olleet ylijäämäiset. Kumulatiivinen ylijäämä oli 2020 tilinpäätöksen jälkeen on kaupungin taseessa noin 3,6 milj. €.

Verotulot ja valtionosuudet

Jämsän kaupungin ongelmana on ollut jo pitkään uusien työpaikkojen saaminen teollisten työpaikkojen vähentyessä rakennemuutoksen seurauksena. Kunnallistalouden rahoituspohjan muutokset ovat syöneet erityisesti pienten teollistuneiden kaupunkien talouden perustaa. Kilpailukyky sopimuksen mukaiset kompensatiot henkilötasolla tehtiin verotuloista, joka edelleen heikensi kertymää, lisäksi valtio vähensi kuntien jako-osuutta yhteisöverotuloista. Kuntien verotulot palautuivat vuonna 2020 normaalitasolle, toki osasyynä oli myös koronan vuoksi tehdyt kompensatiot yhteisöverotulossa. Julkaistuissa verotulojen ennusteissa kehitysnäkymät ovat positiiviset, johtuen talouden nopeasta elpymisestä koronakriisistä. Veroennuste lähtee valtionvarainministeriön ja kuntaliiton keskimääräisestä valtakunnallisesta arviosta. Verotulot ovat nousseet valtakunnassa lähinnä vain veroprosentin noston seurauksena. Jämsän kaupungin verotuloprosentti on vuodesta 2010 ollut 21 %.

Valtakunnallinen painotettu keskimääräinen verotuloprosentti on noussut vuoden 2010 18,97 %:sta vuoden 2021 20,02 %:iin (Keski-Suomen keskiarvo 20,56 %). Koko maan aritmeettinen keskiarvo on 20,98 %. Maan korkein tuloveroprosentti on 23,50 %. Lähtökohtana taloussuunnitelmassa on kunnallisveroprosentin pitäminen 21 %:ssa koko suunnitelmakauden. Hyvinvointialueen perustamisen vuoksi kaikkien kuntien veroprosenttia alennetaan kuitenkin tämän hetken tietämyksen mukaan 12,39 %-yksikköä, joten Jämsän kaupungin kunnallisveroprosentti on vuodesta 2023 lähtien 8,61 %:a.

Jämsän kaupungin tulokseen vaikuttivat KIKY-sopimuksen valtionosuuksien leikkaukset vuoteen 2019 asti. Vaikka sopimus purkautui vuonna 2020, suinkaan kaikki valtion vähentämät valtionosuudet eivät palautuneet kunnille, vaan osa jää edelleen valtion hyödyksi, näitä ovat mm. työajan pidennyksen laskennallinen leikkaus ja vuonna 2019 etukäteen maksettu ”verokertymän kompensatio”.

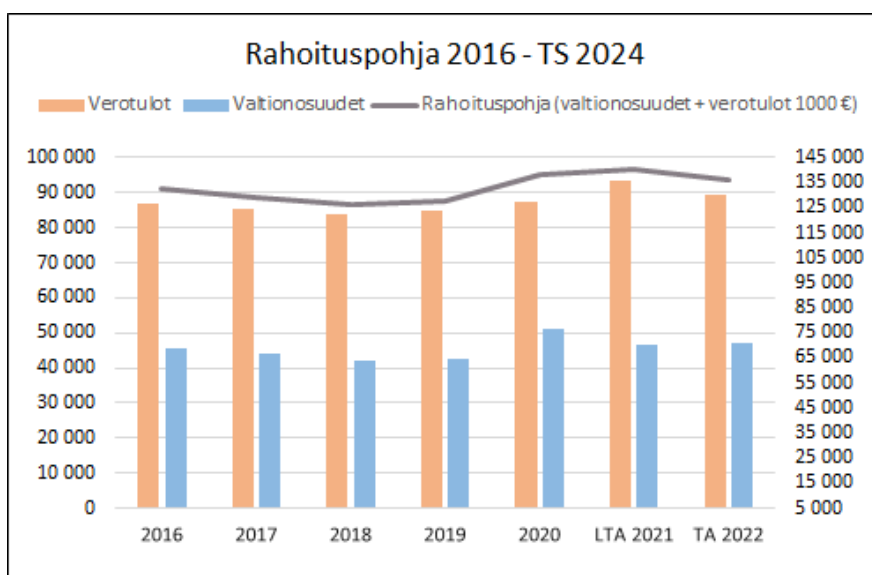
Verorahoitus pohja (verot ja valtionosuudet) on noin 75 % kaupungin tuloista. Vuonna 2020 on valtionosuuspohjaa korjattu useaan otteeseen ja samaan aikaan verotuloennusteet ovat parantuneet, joten kaupungin tulopohja on parantunut ennusteiden mukaan. Tällä hetkellä kuntalain 118 §:n mukaisista

kriisikunnan mittareista ei Jämsän kaupungilla täyty kuin veroprosentti. Ylijäämää kaupungilla on taseessaan noin 3,6 milj.€, ennusteiden mukaan alijäämää syntyy tilinpäätöksessä 2021 noin 1,5 milj.€, joka vähentää kumulatiivista ylijäämää.

Haasteena suunnitelmakaudella on palvelurakenteen lisäksi verotulopohjan säilyttäminen riittävällä tasolla. Haastetta lisää UPM:n Kaipolan tehtaan taannoinen sulkeminen, mikä vaikuttaa ansioverotulo- ja yhteisöverotuottoihin sekä kuluttajien ostovoimaan. Uusia työpaikkoja on luotava ja varmistettava olemassa olevien työpaikkojen säilyttäminen.

Työtä korvaavien työpaikkojen saavuttamiseksi tehdään koko ajan, mutta Kaipolan tehdasalueen tulevaisuus on osin vielä avoin. Taloussuunnitelma sisältää useita projektiluonteisia määrärahoja, joilla tilannetta paikataan ja pyritään saamaan valtion lupaamat noin 8,7 milj.€:n tuet rakennemuutoksen vaikutusten korjaamiseen täysimääräisesti alueen hyväksi. Kaupunki voi vaikuttaa osaltaan elinkeinopolitiikallaan työpaikkojen syntymiseen, mutta suuri osa elinkeinopolitiikan reunaehdoista muodostuu markkinoista ja kansainvälisistä tekijöistä, joihin kaupungilla ei ole vaikutusmahdollisuuksia. Kansallisella tasolla pyritään edunvalvonnalla vaikuttamaan alueen elinvoimaisuuteen, kuten veropolitiikkaan, aluepalveluiden sijoittumiseen ja kuntarakenteen palveluiden muutoksiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus hyvinvointialueineen sisältää merkittäviä epävarmuuksia ulkoisen palvelutuotannon jatkuvuuden sekä taloudellisten vaikutusten kannalta. Suunnitelmakaudella on noudatettava edelleen tarkan euron talouspolitiikkaa. Tämä tarkoittaa kriittistä suhtautumista uusiin toimintoihin, vaihtoehtoista kustannuslaskentaa, toiminnan uudelleen organisointia ja tehostamista sekä sopimusohjauksen edelleen parantamista. Valtionosuudet on arvioitu valtionvarainministeriön laskelman lokakuun laskennan mukaan, eikä hyvinvointialueen valmisteluun liittyvät laskelmat ole vielä olleet valmiit, joten kuvioon ei ole otettu vuosia 2023 ja 2024.

Talouden ohjaus ja seuranta

Konsernin talouden ohjausjärjestelmä perustuu kaupungin keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään, jota taloushallinto koordinoi keskitetysti. Talouden kannalta organisaation rakenne korostaa tulosvastuuta ja organisaatiossa on yhteneväiset toiminnan ja talouden toimivallan sekä vastuun rajat. Toimialoilla ja tulosalueilla toteutetaan valtuuston hyväksymän strategian pohjalta hyväksymää

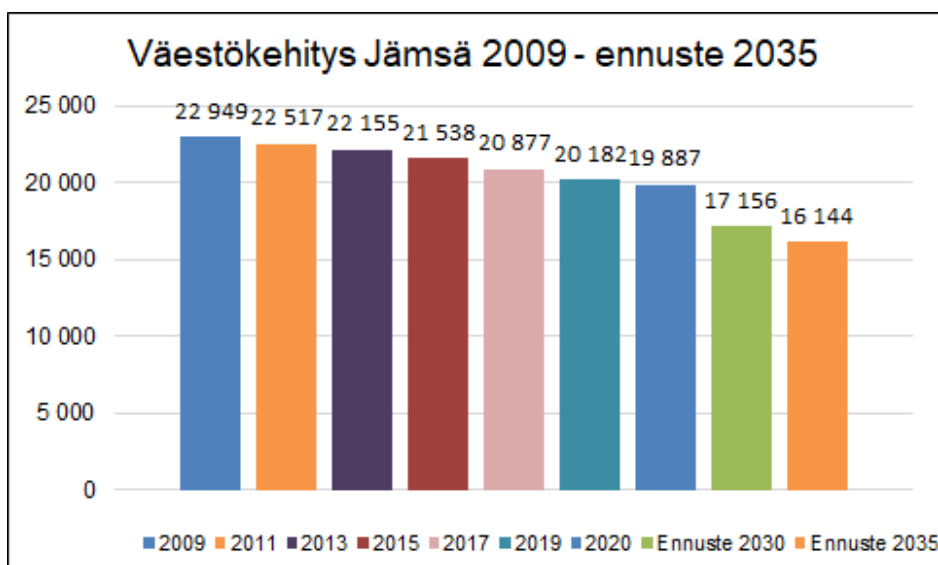
taloussuunnitelmaa ja -arviota. Valtuustoon nähden vastuutasona on tulosaluetaso. Taloussuunnitelmaan toteutuman seuranta tehdään säännönmukaisilla raporteilla, joihin sisällytetään myös toiminnan mittarit, henkilöstömäärän seuranta ja tuotemäärien myynnin toteutuminen. Vuositasolla toimintaa seurataan tilinpäätöksen, talousarvion raamituksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä.

Kustannuslaskenta ja hinnoitteluperiaatteet ratkaistaan yhtäläisin periaattein ja sisäistä laskutusta käytetään harkiten eri yksiköiden välillä. Käytettävät kustannuslaskennan periaatteet dokumentoidaan yksikkökohtaisesti. Ulkopuolisten hintojen vertailussa käytetään erillisiä seurannan ja kustannuslaskennan apuvälineitä ja ohjelmia. Tuotteiden hinnoittelun on oltava läpinäkyvää.

Väestö ja työpaikat

Jämsä on laaja pinta-alaltaan monine taajamineen. Väestöstä suurin osa asuu kaupungin keskustassa Seppolassa ja Jämsänkosken alueella, näille alueille on keskittynyt myös asuntorakentaminen. Muut taajamat ovat Halli, Kaipola, Koskenpää ja Länkipohja. Merkittävä loma-asumisen keskittymä on Himoksen alueella, jossa sijaitsee myös yksi Suomen suurimmista laskettelukeskuksista.

Väestömäärä on ollut 1990-luvun alkupuoliskolta lähtien laskusuunnassa ja muuttoliikkeen lisäksi kehitykseen on vaikuttanut myös väestönkasvun negatiivisuus. Väestön vähenemä vuodesta 2010 vuoteen 2020 on ollut 2.804 henkilöä, josta työikäistä väestöä (ikävuodet 20 - 64) oli peräti 2.720. Samalla ajanjaksolla yli 65-vuotiaiden määrä on lisääntynyt noin 1.273 henkilöllä.

Koronan myötä etätöön ja monipaikkatyön tekeminen on yleistynyt, mikä on vaikuttanut muuttoliikkeen suuntaan joissain maaseutukunnissa. Myös Jämsässä asuntomarkkinan vilkastuminen kertoo lisääntyneestä kiinnostuksesta Jämsässä asumiseen. Jämsän on toimittava aktiivisesti, jotta tämä momentum tulee hyödynnettyä.

Puunjalostusteollisuus on ollut alueen perinteikäs ja vahva ala. Viime vuosina ala on muuttuvan ympäristön vuoksi joutunut tekemään sopeuttamistoimia, jotka valitettavasti elokuussa 2020 johtivat ilmoitukseen Kaipolan paperitehtaan lopettamisesta. Kerrannaisvaikutuksineen tehtaan lakkauttamisen on arvioitu vaikuttavan välillisesti yli tuhanteen työpaikkaan Jämsän seudulla. Mekaaninen puunjalostus on loppunut alueelta jo aikaisemmin. Kaipolan tehdasalueen myynti uudelle toimijalle 15.10.2021 mahdollistaa aktiiviset toimet korvaavien työpaikkojen synnyttämiseksi.

Ilmailuteollisuus on ollut 2000-luvulla merkittävä työllistäjä, joskin ala on kärsinyt viime vuosina vaikeuksista kaupallisen lentoliikenteen liiketoimintojen osalta ja tuotantolaitoksessa on ollut lomautuksia. Loppuvuonna 2021 päätettävä valtion hävittäjähankinta tulee tuomaan uutta työtä Patrian Hallin tehtaille ja kaupallinen ilmailu on toipumassa korona-vaikutuksista. Näiden lisäksi Halliin Patrian kylkeen on sijoittunut useampia ilmailuun ja komposiittiteknologian kasvuyrityksiä.

Palveluala, mukaan lukien terveydenhuolto, on merkittävä työnantaja paikkakunnalla. Matkailu on pääosin keskittynyt Himoksen matkailukeskuksen ympärille. Himoksen alueen kehittämisessä tavoitellaan ympärivuotisen käytön lisäämistä uudenlaisten ratkaisujen ja toimintojen myötä.

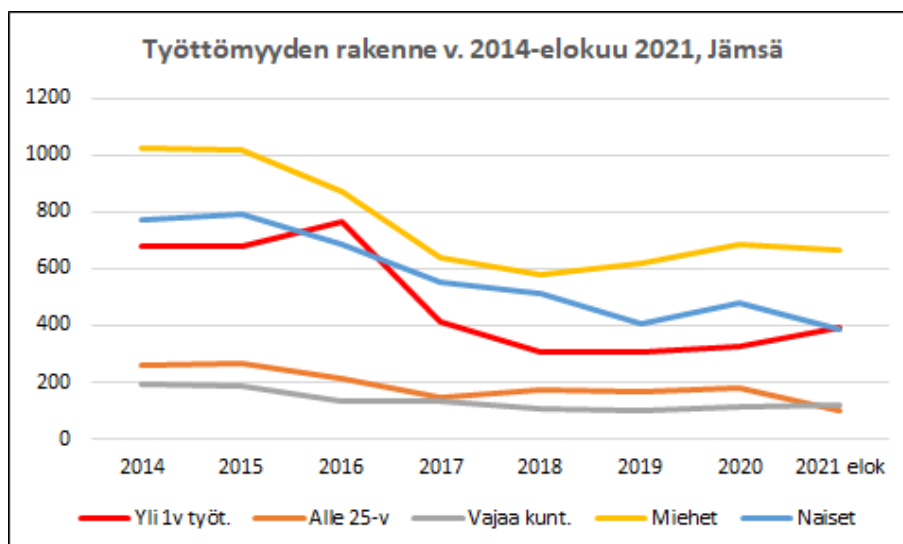
Kaipolan tehtaan myynti uudelle toimijalle ja ilmailuteollisuuden tulevaisuuden näkymät tulevat synnyttämään uusia korvaavia työpaikkoja Jämsään. Kilpailu osaavasta työvoimasta tulee kiristymään eri alojen välillä, mutta myös alueiden välillä. Tilanteessa menestyminen edellyttää osaavan työvoiman kouluttamista, mutta myös panostuksia uusien koulutusmallien, työnvälityksen, yrityspalvelun, asumisen, jne. ratkaisuihin, jotta syntyneisiin työpaikkoihin löytyvät oikeat osaajat.

Työllisyys

Keski-Suomen alueella oli elokuun 2021 lopussa 15 421 työtöntä työnhakijaa. Se on 9 % vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 1 511 henkilöä vähemmän kuin kuukausi aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus maakunnan työvoimasta on tällä hetkellä 12,4 prosenttia. Jämsässä työttömyys on vuoden takaisesta 13,1 %:sta laskenut 12,3 %:iin (275 henkilöä).

Vuosi	Työvoima	Työttömät	Työttöaste	Muutos %	Yli 1v työt.	%	Alle 25-v	%	Vajaa kunt.	%	Miehet	%	Naiset	%
2014	9944	1794	18	2,7	676	37,7	262	14,6	191	10,6	1024	57,1	770	42,9
2015	9826	1811	18,4	0,9	680	37,5	265	14,6	187	10,3	1019	56,3	792	43,7
2016	9586	1562	16,3	-13,7	768	49,1	213	13,6	131	8,3	874	55,9	688	40,0
2017	9429	1190	12,6	-23,8	413	34,7	146	12,3	136	11,4	637	53,5	553	46,5
2018	9334	1096	11,7	-7,9	309	28,2	173	15,8	110	10,0	581	53,0	515	47,0
2019	8977	1029	11,5	-6,1	308	29,9	170	16,5	102	9,9	621	60,3	408	39,7
2020	8814	1162	13,2	12,9	328	28,2	179	15,4	114	9,6	685	58,9	477	41,1
2021/8	8539	1051	12,3	-9,55	391	37,2	98	9,3	117	11,1	666	63,4	385	37,0

Pitkäaikaistyöttömien määrä on noussut runsaasti Jämsässä ja osuus työttömistä työnhakijoista on myös noussut. Keski-Suomessa elokuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli työttömistä työnhakijoista 41 % (6 309 hlöä), Jämsässä vastaava luku oli 37,2 % (391 hlöä), kun vuotta aikaisemmin pitkäaikaistyöttömien osuus Jämsässä oli 28,8 %:a (328).

Työllistäminen

Työllistämisyksikkö toimii suoraan kaupunginhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on tukea pitkään työtä hakeneiden jämsäläisten työllistymistä ja hoitaa kaupungin työllistämismenettelyitä.

Vuoden 2022 henkilöstöresursseiksi on vastaava työhönvalmentaja, kaksi työhönvalmentajaa ja kaksi sosiaaliohjaajaa (50 % työpanos, sisältyy sosiaalitoimen budjettiin). Lisäksi yksi työsuunnittelija ilman palkkatukea ja kaksi palkkatuella on palkattu määräaikaisiin työsuhteisiin. Ostopalveluina hankitaan työkyvyn arvioinnin palveluja, mm. neuropsykologin ja erikoislääkärin lausuntoja. Yksikön budjettiin sisältyvät kaupungin työllisyyden edistämisen määrärahat ja kaupungin korvaus Kelalle yli 300 ja 1000 päivää työmarkkinatukea saaneista.

Yhteistyössä työllistämisyksikön kanssa toimivat edelleen Työvalmennussäätiö Avitus, kaupungin yrityspalvelut, sosiaalitoimi ja muut kaupungin työyksiköt sekä Jämsän Terveys Oy. Lisäksi jatketaan kiinteää yhteistyötä TE-toimiston kanssa. Hanketoimintaa seurataan ja osallistutaan työttömyyttä ehkäiseviin hankkeisiin resurssien sen mahdollistaessa.

Työllisyyden kuntakokeilu

Jämsän kaupunki on mukana työllisyyden kuntakokeilussa, joka alkoi Jämsässä 1.3.2021. Jämsä toteuttaa kokeilua yhdessä Keuruun ja Saarijärven kaupunkien kanssa ja jokainen kokeilukunta vastaa kaikista julkisen työvoima- ja yrityspalvelulain mukaisten palveluiden järjestämisestä kohderyhmään kuuluville asukkailleen. Kuntakokeilun kohderyhmänä on kaikki ne työttömät työnhakijat tai palveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät saa ansiosidonnaista päivärahaa ja nuoret ja maahanmuuttajat. Kohderyhmään kuuluu Jämsässä n. 1.000 työtöntä.

Työllisyyden kuntakokeiluun on varattu työllistämisyksikön resursseista noin 3 henkilötyövuotta ja kaksi työhönvalmentajaa. Tämän lisäksi TE-toimistosta on siirtynyt Jämsän kaupungin työnjohdon alle 4,5 henkilötyövuotta resurssia, mutta he pysyvät TE-toimiston työntekijöinä ja TE-toimisto vastaa kaikista henkilöstökuluista. Vuoden 2022 alusta lukien TE-toimiston resurssi kasvaa 2 henkilötyövuoden verran. Tällä varaudutaan pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tulon, jolloin työtehtävät lisääntyvät. Pohjoismainen

malli on suunniteltu alkavan 1.5.2022. Kuntakokeilussa tavoitellaan työttömille henkilökohtaista ja oikea-aikaista lähipalvelua ja aktivointiasteen nousua.

Hallitus on päättänyt puoliväliriihessä keväällä 2021 jatkaa valmistelua TE-palvelujen siirtämiseksi kunnille 2024 aikana. Ministerityöryhmä on linjannut, että palvelut siirretään kunnalle tai useammasta kunnasta muodostuvalle yhteistoiminta-alueelle, jonka työvoimapohjan on oltava vähintään 20 000 henkilöä. Jämsän kaupunki selvittää aktiivisesti vaihtoehtoja työllisyyspalvelujen järjestämiseksi 2024 alkaen.

Työllisyyden hoito

Työllistämisen toimenpiteisiin on panostettu viime vuosina, jotta Kelalle maksettavat korvaukset pysyisivät kohtuullisina. Kelan maksuosuuksiin meni vuonna 2020 reilu 1,82milj. €. Maksuosuudet ovat nousseet poikkeustilanteen aikana mm. pitkäaikaistyöttömyyden kasvun ja yrittäjien työmarkkinatuen vuoksi. Kuluvana vuonna osuuksiin oli varattuna 1,8 milj. €, mutta ennusteen mukaisesti maksuosuus nousisi 120 000 €. Vuodelle 2022 Kelan osuuksiin on varattu 1,8 milj. €, joka perustuu siihen, että yrittäjien oikeus työttömyysturvaan loppuu nykyinsäädännön mukaan 31.11.2021.

Vuosi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TA 2021*	TA 2022
Maksuosuus keskim. kk	190 667	196 558	181 048	155 228	140 131	151 635	160 139	150 000
Henkilöitä keskim. kk	455	483	443	394	352	354	374	350
Maksuosuus/vuosi	2 287 999	2 358 695	2 172 572	1 862 740	1 681 569	1 819 624	1 920 000	1 800 000
Budjetti	2 000 000	2 200 000	2 321 900	2 050 000	1 700 000	1 900 000	1 800 000	1 800 000
Yli-/ali	287 999	158 695	-149 328	-187 259	-18 431	-80 376	120 000	0
Maksuos. kasvu ed vuoteen	887 143	70 696	-186 123	-309 832	-181 171	138 055	100 376	0
Nousu - %	63,3 %	3,1 %	-7,9 %	-14,3 %	-9,7 %	8,2 %	5,5 %	0,0 %

*TA:n ennuste

Keskimäärin yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneesta maksetaan noin 354 euroa/kk (50 % työmarkkinatuesta) ja yli 1000 päivää saaneesta 502 euroa/kk (70 % työmarkkinatuesta). Henkilöitä on ollut yli 300-päiväisissä keskimäärin 188 henkilöä ja yli 1000-päiväisissä 187 henkilöä. Työllistämisen toimenpiteitä kohdennetaan erityisesti Kelan maksuosuuden piirissä oleville henkilöille.

Työllistämisyksikkö keskittyy pitkään työttömänä olleiden yli 300 päivää työttömyysetuutta saaneiden ja TYP-asiakkaiden (monialaista palvelua tarvitsevien) aktivointiin ja työllisyyden edistämiseen. Yksikön toimintaan kuuluu yksilöllinen asiakastyö, kuntouttava työtoiminta, työkyvyn arviointi, työkokeilut ja palkkatuettu työ kaupungin työyksiköissä, Jämsän Terveys Oy:llä, Työvalmennussäätiö Avituksessa, yhdistyksissä ja yrityksissä. Työllistämisyksikkö tukee pitkään työttömänä olleiden työllistymistä maksamalla työnantajille Jämsä-lisää.

Työllistämisyksikössä työskentelevät työsuunnittelijat suunnittelevat ja ohjaavat kuntouttavan työtoiminnan ryhmiä, jonka tavoitteena on saada mahdollisimman moni henkilö toimenpiteiden piiriin ja pois Kelan maksuosuudesta. Ryhmätoimintaan on ohjattu erityisesti yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneita ja työllistämisyksikön ryhmätoiminnassa on viikoittain hiukan alle 100 henkilöä.

Kaupunki ja liikelaitokset	2015	2016	2017	2018	2019	2020	TA 2021	TA 2022
Työllistetyt h:löt keskim/kk	24,3	19,7	29,1	28	34	38	42	48
Maksettu palkka brutto	461 558	359 467	699 671	699 783	829 043	875 000	908 400	980 400
Saatu palkkatuki	276 004	208 603	343 961	349 891	385 837	480 000	499 000	529 416
Netto	185 554	150 864	355 710	349 892	349 892	395 000	409 400	450 984

Työllistämiseen käytettävää määrärahaa budjettiin sisältyy kaikkiaan noin 1 095 000 euroa, kun Jämsä-lisä, nuorten kesätyöllistäminen ja kesätyösetelit on laskettu mukaan. Tavoite on työllistää kaikkiaan noin 44 henkilötyövuotta. Tarkemman työllistämissuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus.

Jämsän kaupungin työllistämistoimenpiteisiin sekä sosiaali- ja kehitysvammalain mukaiseen työtoimintaan ja pajatoimintaan osallistuu Työvalmennussäätiö Avitus. Tavoitteena on lisätä työllistämisen yhteistyötä myös kaupungin konserniyhtiöiden kanssa. Ulkoistetulle sosiaali- ja terveydenhoidon osalle annetun työllistämismääräyksen mukaan sen kuuluu työllistää vuosittain 6 % Jämsän kaupungin pitkäaikaistyöttömistä, tämä tarkoittaa 19,4 henkilötyövuoden vuositasoitetta (2021), tavoitetasosta neuvotellaan yhtiön kanssa.

Työllistämisyksikkö järjestää kaupungin nuorten kesätyöllistämisen yhteistyössä sivistystoimen kanssa ja tukee yrityksiä, yhdistyksiä ja seurakuntia kesätyösetelillä, jos ne tarjoavat nuorelle kesätyötä. Budjettiin sisältyy määrärahat 140 kesätyöntekijän palkkaamiseen ja 120 kesätyöseteliin.

Hyvinvoinnin edistäminen

Jämsän kaupungissa hyvinvoinnin edistämisen tehtävä nähdään laajana ja poikkihallinnollista yhteistyönä. Jämsäläisten hyvinvointi on yhteydessä koulutukseen, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalveluihin, kaavoitukseen, vesihuoltoon, ympäristön tilaan, liikennejärjestelyihin sekä moniin muihin kunnan hoitamiin tehtäviin. Jämsän kaupungissa nähdään, että hyvinvoinnin edistämiseksi monet yhteistyötahot ovat tärkeitä, kuten vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset ja seurakunnat. Jämsän kaupunki muun muassa tukee jämsäläisille erilaisia aktiviteetteja järjestäviä yhdistyksiä ja järjestöjä.

Hyvinvointi on olennaisella tavalla kytköksissä elinvoimaan. Hyvinvoivat asukkaat ovat myös elinvoimaisen kaupungin edellytys. Toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät hyvinvointia. Jämsän kaupunki edistää omalta osaltaan jämsäläisten hyvinvointia. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään. Jokaisella kaupunkilaisella on myös vastuu omasta hyvinvoinnistaan.

Hyvinvointiin liittyy keskeisesti turvallisuuden kokemus. Turvallisuuden tunne muodostuu muun muassa liikennejärjestelyistä, rikollisuuden ehkäisemisestä, hyvästä ilmanlaadusta sekä elinympäristön puhtaudesta ja rauhallisuudesta. Turvallisuutta luovat myös riittävät ja laadukkaat palvelut, tietoturvalliset sähköiset palvelut, yhteisöllisyys ja turvaverkostot sekä turvallinen työympäristö.

Hyvinvoinnin edistämisen työkalu on hyvinvointikertomus. Jämsässä on yhdistetty hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportointi sekä suunnittelu yhteen asiakirjaan. Tuore hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosille 2021–2024 pitää sisällään niin jämsäläisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden tilan arviointia (kertomusosio) kuin tulevaisuuden suunnittelua (suunnitelmaosio). Kysymyksessä on strateginen asiakirja suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työvälineeksi. Jämsäläisten hyvinvoinnillisen nykytilan kartoitus on toteutettu mittaritiedon ja jämsäläisten näkemysten perusteella eli kertomus ja suunnitelma on laadittu osallistaen. Myös jämsäläisiä hyvinvoinnillisia voimavaratekijöitä on kartoitettu.

Jämsän kaupungissa kokoontuu hyvinvointiryhmä koordinoimaan hyvinvointia edistävää työtä. Hyvinvointijohtamista toteutetaan strategian suunnassa ja sen toteutumista valvoo kaupungin johtoryhmä. Hyvinvoinnin ja turvallisuuden raportti ja suunnitelmat julkaistaan neljän vuoden välein laajassa hyvinvointikertomuksessa. Vuosittainen suunnittelu sisältyy kunkin toimialan omaan taloussuunnitteluun. Vastaavasti vuosiraportointi toteutetaan toimialoittain tilinpäätöksessä.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtiosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin vuoden 2023 alusta. Lisäosan suuruus määräytyy kahdenlaisten indikaattorien perusteella:

toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Jo nyt tehtävä työ tulee siis vaikuttamaan rahoitukseen. HYTE-kertoimen tulokset ovat kuntakohtaisesti tarkasteltavissa. Vuoden 2020 tiedoilla laskettaessa Jämsän HYTE-kerroin on 65 sen mukainen avustus olisi 17,7 euroa asukasta kohti eli yhteensä noin 354 000 euroa asukasluvulla 20 000 laskien.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan. Sisäisellä valvonnalla pyritään:

- toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen, edistämiseen ja parantamiseen (taloudellisuus, tehokkuus, vaikuttavuus);
- toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen;
- kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen;
- erehdyksen, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn ja toteamiseen sekä
- varojen huolellisen ja taloudellisen hoidon turvaamiseen.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Kaupunginhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunkin toimielimen ja toimialan sekä liikelaitosten ja tytäryhteisöjen on järjestettävä toimintansa sekä johtamis- ja ohjaamisjärjestelmänsä niin, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisvastuu on kaupunginjohtajalla, toimialajohtajilla, liikelaitosjohtajilla, tulosaluejohtajilla sekä kaupungin muilla tilivelvollisilla ja esimiesasemassa olevilla.

Riskien toteutumisen ehkäisemiseksi ja hallitsemiseksi on kullakin toimialalla ja tulosalueella sekä liikelaitoksissa on oltava merkittävimpien riskien osalta ajantasaiset riskikartoitukset ja riskienhallintasuunnitelmat.

Konsernijohto vastaa kuntalain mukaisesti konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat yhteisön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta lainsäädännön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen sekä konsernijohtajan antamien ohjeiden mukaisesti. Konsernijohtamisen kehittämiseksi Jämsän kaupunki osallistunut FCG:n konsernijohtamisen verkostohankkeeseen syksystä 2020 alkaen. Konserniohje ja sitä täydentävä hyvän hallintotavan ohje päivitetään kevään 2022 aikana.

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa kaupunginhallitus antaa tarkemmat käytännön ohjeet riskienhallinnan raportoimisesta.

Jämsän kaupungin merkittävimmät riskit ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin merkittävimmät kokonaisriskit on kartoitettu ja arvioitu riskin vaikutuksen ja tapahtuman todennäköisyyden perusteella. Riskin toteutumisen vaikutusta arvioidaan kolmiportaisella asteikolla: lievä riski (1), merkittävä riski (2) ja vakava riski (3). Samoin on arvioitu riskin todennäköisyyttä: harvoin sattuva tapahtuma eli pieni todennäköisyys (1), kohtalainen todennäköisyys (2) ja suuri todennäköisyys (3). Näin arvioidut luvut (vaikutus x todennäköisyys) on kerrottu keskenään, jolloin on saatu tapahtuman riskiluku. Kaupunkitason riskejä on arvioitu talouden tasapainon, toiminnan laadun sekä turvallisuuden ja jatkuvuuden näkökulmasta.

Merkittävimmät riskit on arvioitu myös toimialoittain ja liikelaitoksittain sekä konserniyhtiöittäin. Riskien seurantaan on nimetty vastuuhenkilöt. Toimielimenä kaupunginhallitus ja sen alaiset konsernipalvelut -toimialan tulosalueet vastaavat kaupunkia koskevista yleisistä riskeistä.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Väestömäärän vähenemisen (keskim. 1,1 %/vuosi 2010-luvulla) jatkuminen pienentää verotuloja ja valtionosuuksia.	3	3	9
Toimenpide	1) Elinvoiman kehittäminen			
Toimenpide	2) Edunvalvonta; Jämsän ajallisen saavutettavuuden parantaminen			
Toimenpide	3) Paluumuuton vetovoimatekijät			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Työllisyystilanteen merkittävä heikkeneminen ja kaupungin ns. Kela-maksuosuuden nousu.	3	3	9
Toimenpide	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka. Yhteydenpito yrityksiin ja tarpeiden huomioiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Vesihuoltoverkoston ja tieverkoston korjausvelka, rapistuminen voi aiheuttaa miljoonaluokan taloudelliset vahingot sekä vaikeuttaa muuta palvelutoimintaa.	3	2	6
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja kunnossapidon priorisointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Lainakorkoihin merkittävä korotus, 2 prosenttiyksikön nousu aiheuttaa 0,5 milj. € vuotuisen lisäkustannuksen.	3	2	6
Toimenpide	Talouden tasapaino, investointien mitoitus ja ajoitus, korkoallokaatio tasapainossa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten korjausvelka ja sisäilmaongelmat. Epäkurantti kiinteistömäärän sijainti nykyiseen toimintaan sopimattomilla paikoilla.	2	2	4
Toimenpide	Harkitut päätökset palvelutuotannon sijainnista ja tilojen käytöstä ja tarpeesta ottaen huomioon tuleva väestömäärä ja palvelut.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Toiminnan laatu	Yhteisyritykselle ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelutuotannon laatu poikkeaa palvelusopimuksessa sovitusta.	2	2	4
Toimenpide	1) Seuranta ja nopea reagointi sopimuspoikkeamiin			
Toimenpide	2) Raportoinnin kehittäminen			
Toimenpide	3) Yhteistyön sujuvoittaminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen henkilöstön vaihtuvuus on suurta ja uuden työvoiman rekrytointi on vaikeaa	3	3	9
Toimenpide	Työsuhte-etujen parantaminen. Kuntatyön arvostuksen lisääminen. Työn sisällön kehittäminen. Etätyön tekeminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Eläköityminen ja henkilöstön vähenemä heikentää asiantuntemusta	2	3	6
Toimenpide	Toiminnan ja työtehtävien suunnittelu henkilöstövähennysten ja eläkkeelle jäämisten yhteydessä. Ns. hiljaisen tiedon siirtäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeukselliset olosuhteet (pandemia, säätila) aiheuttavat laajasti rajoituksia ja katkoksia palvelutuotantoon ja koko yhteiskunnalliseen toimintaan.	2	3	6
Toimenpide	1) Turvallisuus- ja varautumissuunnitelmat ajan tasalla. Koulutus ja harjoittelu. Varautumisen resursointi.			
Toimenpide	2) Tiedottaminen. Viranomaisohjeiden ja -suositusten noudattaminen.			
Toimenpide	3) Tilannetietoisuus. Proaktiivinen toiminta viranomaisten ja paikallisten yhteistyöverkostojen kanssa			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sosiaali- ja terveystoimessa palvelutoimittajan konkurssi tai yritysjärjestely aiheuttaa suuria ja välittömiä ongelmia asiakkaiden ja potilaiden tarvitsemisessa palveluissa.	3	2	6
Toimenpide	1) Varasuunnitelma tuottaa palveluita toimittajan tuotantokatkon tai konkurssin varalta			
Toimenpide	2) Markkinatilanteen seuranta, keskustelut konsernin emon ja sairaanhoitopiirin kanssa.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Palvelutoimittajan ja urakoitsijan sopimusrikkomus, kyvyttömyys tai konkurssi aiheuttaa katkoksen palvelussa tai urakassa.	2	1	2
Toimenpide	1) Palvelutoimittajan ja urakoitsijan taloudellisen tilanteen selvittäminen sopimusta tehdessä sekä seuranta			
Toimenpide	2) Vaihtoehtoisten palvelutoimittajien tunnistaminen			
Toimenpide	3)Varasuunnitelmat toiminnalle			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Puutteelliset ostopalvelusopimukset palvelun tuotannossa voivat aiheuttaa taloudellisia menetyksiä tai heikentää palvelun laatua.	2	1	2
Toimenpide	1) Sopimustekniikka			
Toimenpide	2) Sopimusten seuranta ja hallinta			
Toimenpide	3) Kilpailuttamisen kehittäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Vesihuollon tai lämmöntuotannon tekniset ongelmat aiheuttavat vakavan terveystaitan tai käyttökatkoksen palvelutiloihin.	3	1	3
Toimenpide	1) Riskien läpikäynti ja varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan			
Toimenpide	2) Korvaavat/vaihtoehtoiset toimintamallit ja palvelutoimittajat			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmäkatkos aiheuttaa katkoksen kaupungin toiminnoissa. Potilastietojärjestelmän häiriö voi aiheuttaa hengen/terveyden vaaran.	3	1	3
Toimenpide	1) Tietohallinnon sekä toimialojen, liikelaitosten ja yhtiöiden omat varautumissuunnitelmat poikkeusolojen toimintaan			
Toimenpide	2) Kaupungin tietoturvapoliittikka ja tietoturvaohjeistus			

1.2 Jämsä 2025 -strategia

Kuntastrategian lähtökohdat

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiaa koskevilta osin kuntalaki tuli sovellettavaksi valtuustokauden 1.6.2017 alusta.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntalain 110 §:n mukaisesti talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja – suunnitelmassa on hyväksyttävä kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Taloutta koskevilta osin kuntalaki on tullut voimaan jo 1.5.2015 lukien.

Strategian päivittäminen

Jämsän kaupungilla on valtuuston 27.5.2019 § 29 hyväksytty kuntastrategia, joka tähtää vuoteen 2025. Strategia perustuu visioon Jämsän kaupungista: ”Vetovoimainen ja luonnonläheinen asumisen, yrittämisen ja matkailun kaupunki”. Strategian mukaisesti Jämsän kaupungin arvot ovat yhteistyökykyisyys, palveluhenkisyys ja avoimuus. Strategiaa toteutetaan kiinteässä yhteydessä taloussuunnitteluun ja tavoitteiden toteutumista arvioidaan erityisesti tilinpäätöksen yhteydessä. Strategiaprosessi jatkuu ns. rullaavana ja sitä päivitetään aina tarvittaessa toimintaympäristössä tai kaupungin toimintaedellytyksissä tapahtuneiden muutosten sitä edellyttäessä. Jämsän kaupungin strategian päivittäminen on käynnistynyt alkusyksystä 2021. Uudistettu strategia hyväksytään kesäkuun 2022 loppuun mennessä. Samalla tarkastetaan, ovatko strategian toimeenpanoa ohjaavat ohjelmat ajan tasalla ja tuodaan ympäristöohjelma valtuuston käsiteltäväksi.

Kuntastrategian tavoitteet

Strategiaan on määritelty viisi tavoitetta:

Kilpailukyky ja elinvoima

Vahvistetaan Jämsän kilpailukykyä ja vetovoimaa sekä lisätään yrittäjyyttä yritysten toimintaympäristöä kehittämällä ja työllisyyteen panostamalla.

Asukkaiden peruspalvelut

Palvelut vastaavat väkiluvun ja väestörakenteen muutoksia sekä talouden kantokykyä. Toiminta ja talous sovitetaan yhteen kunnan perustehtävän kanssa.

Hyvä asuminen

Jämsän kaupunki tarjoaa monipuoliset asumismahdollisuudet ja hyvä palveluiden saavutettavuus tuottaa hyvinvointia ja elinvoimaa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki

Rakennamme yhdessä hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää. Oikea-aikaisella ja ennakoivalla tuella vahvistamme kuntalaisten hyvää elämää.

Ympäristö

Jämsän kaupungilla on ympäristöohjelma ja kaupunki on sitoutunut ohjelman mukaisiin ympäristötekoihin.

2 TULOSLASKELMA

2.1 Talouden vertailtavuus

Talousarvioasetelma on kaupungin suunnittelun ja taloudenpidon keskeinen väline, jonka mukaan kaupungin taloudellinen raportointi ja tiedon saanti on järjestetty. Muutoksina vuodelle 2022 sivistystoimessa elämänlaatupalveluiden tulosalueelle tulosityksikköön Vapaa-aikapalvelut yhdistyivät Kulttuuritoiminta, Liikuntatoiminta, Uimahalli ja Nuorisotoiminta -kustannuspaikat.

Työllisyysvarojen käsittely talousarviovaiheessa on työllisyysyksikössä, eikä kustannuksia tai korvauksia ole vyörytetty eri yksiköille. Eläkemenoperusteinen eläkevakuutusmaksu on kirjattu suoraan aiheuttamisperiaatteella jokaiselle talousyksikölle aikaisempien vuosien käytännön mukaisesti.

Suunnitelmavuosien toimintakulut sisältävät suuria epävarmuuksia, koska hyvinvointialueen rakentaminen on kesken ja siihen liittyvät monet lainsäädännön ja käytännön tason ongelmat ratkaisematta. Epävarmuus heijastuu myös toimintatuottoihin, koska monia nykyisin sisäisinä erinä laskutettavia toimintoja organisoidaan uudelleen ja osa näistä sisäisistä menoista ja tuloista muuttuu ulkoisiksi. Hyvinvointialueelle siirtyvät palvelut ja varsinkaan tukitoiminnot eivät ole selkeästi erotettavia toisistaan ja rakennetta vaikeuttaa vielä sopimusten tulkinta.

2.2 Toimintatuotot

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatuotot sekä saadut tuet ja avustukset. Myyntituottoihin kirjataan tulot tavaroiden ja palvelujen myynnistä. Myyntituotot ovat alenneet viime vuosina mm. sosiaali- ja terveystoimen ulkokuntien myynnin vähenemisen vuoksi ja toisaalta palvelujen myynnin (lähettipalvelut, puhelinkeskus, materiaali, puhtaus- ja pesulapalvelut) loputtua Jämsän Terveys Oy:lle. Myyntituottojen on arvioitu vähenevän vuonna 2022 noin 6,8 % tilinpäätökseen 2020 verrattuna kaupungin osalta.

Toimintaan sopimattomista ja mahdollisesti korjausta tarvitsevista kiinteistöistä ja toimitiloista on pyrittävä luopumaan mahdollisuuksien mukaan. Samoin on pyrittävä eroon sirpalemaisista maaomistuksista ja pienistä metsäpalstoista.

Maksutuottoihin kirjataan asiakasmaksut ja mm. erilaiset sosiaalipalvelumaksut, suunnittelu- ja mittausstoimen maksut, rakennusvalvonnan ja tarkastusten maksut. Maksutuottoja arvioidaan kertyvän talousarviovuonna kaupungin osalla noin 10 % enemmän kuin tilinpäätöksessä 2020. Varhaiskasvatuksen uudet tulorajat sekä indeksitarkistukset tulivat voimaan 1.8.2020, asiakasmaksutulot vähenevät vuodelle 2021 arviolta noin 60.000 €, vähennys jäi pysyväksi. Kaupunginvaltuusto päättyi marraskuussa 2020 poistamaan hulevesimaksut vuodesta 2021 alkaen, sen vaikutus maksutuottoihin on noin 600.000 €.

Kaupungin tavoitteena on tarkistaa maksut ja taksat kustannustasoa vastaaviksi vuosittain. Maksuissa pyritään omakustannushintaan lainsäädännön sen salliessa. Kaupungin tulopohjasta on huolehdittava siltä osin kuin se on omassa päätöksenteossa, joten maksuja ja taksoja on tarkasteltava vuosittain ja tarvittaessa korjattava inflaatio- ja kulukertoimilla.

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. valtiolta saadut tuet. Tähän lukuun sisältyy mm. työllistämistuki ja hankkeisiin saadut rahoitukset.

Käyttötalouden toimintatuotot nousevat vuonna 2022 noin 4 % talousarvioon 2021 verraten. Hyvinvointialueen perustamisen vuoksi toimintatuotot pienevät noin 28 milj.€ (lähes 45 %) vuonna 2023, tämä summa koostuu pääosin sosiaali- ja terveystoimen erilaisista korvauksista ja asiakaspalvelumaksuista, jotka siirtyvät hyvinvointialueelle. Vuodesta 2023 sisäiset vuokratuotot siirtyvät ulkoisiksi vuokratuotoiksi hyvinvointialueelle siirtyvien kiinteistöjen osalta.

2.3 Toimintakulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkemaksut, sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut). Henkilöstökulut ovat kaupungin osalta noin 23 % toimintakuluista. Henkilöstökuluihin on sopimuskorotusten vuoksi arvioitu 1,5 %:n suuruinen palkankorotusvara.

Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot. Palvelujen ostot ovat suurin erä toimintakuluista, kaupungin osalta noin 63 %, kaupunki ja liikelaitokset yhteen lukien n. 61 %. Palveluiden ostot nousevat vuodesta 2021, koska esim. Jämsän Terveys Oy:n hinnan on arvioitu nousevan sopimuksen indeksin mukaan noin 1,5 milj.€ talousarviovuonna, myös muut sopimusten mukaiset korotukset on huomioitu talousarviossa.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. tarvikkeet, lämmitys, sähkö, muu materiaali ja pienkalusto. Nämä menoerät ovat suhteessa edellä mainittuihin eriin verraten pieniä.

Avustuksiin kirjataan kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille. Avustukset-kohdassa on myös työmarkkinatuen kuntaosuus (1,8 milj.€), jota on lisätty vuoden 2021 talousarvion muutoksessa 120.000 eurolla ja arvioidaan talousarviovuonna olevan noin 1,86 milj. €. Toimintamenojen nousu on n. 3,5 % tilinpäätökseen 2020 verrattuna.

Toimintamenoista siirtyy suoraan sosiaali- ja terveystalouden myötä noin 116,6 milj.€ hyvinvointialueen maksettavaksi vuonna 2023. Lisäksi on tukipalveluita, jotka ovat niin sidoksissa nykyiseen toimintaan, että niiden arvoa ei pysty suoraan laskemaan. Näitä toimintamenoja on pyritty arvioimaan alaspäin suunnitelmavuosilla, mutta valmistelun tässä vaiheessa nuo arviot ovat vain suuntaa antavia.

2.4 Toimintakate

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, ja se osoittaa, paljonko jää verovaroin ja valtionosuuksin katettavaksi toimintamenoista. Toimintakate on vertailukelpoinen edellisten vuosien lukuihin. Toimintakatteen nousuksi talousarvion raamissa muodostui tiedossa olevilla toiminnan muutoksilla sekä arvioidulla palkankorotusvarauksella, noin 1,7 % verrattuna vuoden 2021 talousarvioon ja tehtyyn lisätalousarvioon verrattuna noin 0,5 %.

TOIMINTAKATE 1000 €	2017	2018	2019	2020	LTA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatulot	59 469	62 379	62 584	61 987	60 859	63 601	33 559	33 566
Toimintamenot	184 293	184 636	185 238	188 809	193 255	194 865	75 264	75 289
Toimintakate	-124 824	-122 257	-122 654	-126 822	-132 396	-131 264	-41 867	-41 996
Nousu ed. vuosi	-670	-2 567	-397	-4 168	-5 574	1 132	89 397	-129
Nousu % ed. vuosi	-0,54 %	-2,10 %	0,32 %	3,40 %	4,40 %	-0,86 %	-68 %	0,04 %

Toimintakatteen tasoon vaikuttavina huomattavimpina seikkoina ovat arvioitu palkankorotustaso, palveluiden ostojen kallistuminen Jämsän Terveyden sopimuksen sekä yleisen hintatason mukaan, eläköitymisen hyödyntäminen, kiinteistökustannusten pienentyminen ja varhaiskasvatuksen hoitajamitoitukset. Toimintakate sukeltaa noin 69 % vuonna 2023 johtuen hyvinvointialueelle siirtyvistä toiminnoista. Valtakunnan tasolla on tavoitteena hyvinvointialueen muodostamisessa kustannusneutraalius. Kuntatasolla on kuitenkin huomattavaa vaihtelua riippuen mm. kunnan väestörakenteesta, palveluiden järjestämistavasta, elinkeinorakenteesta, asukastiheydestä jne.

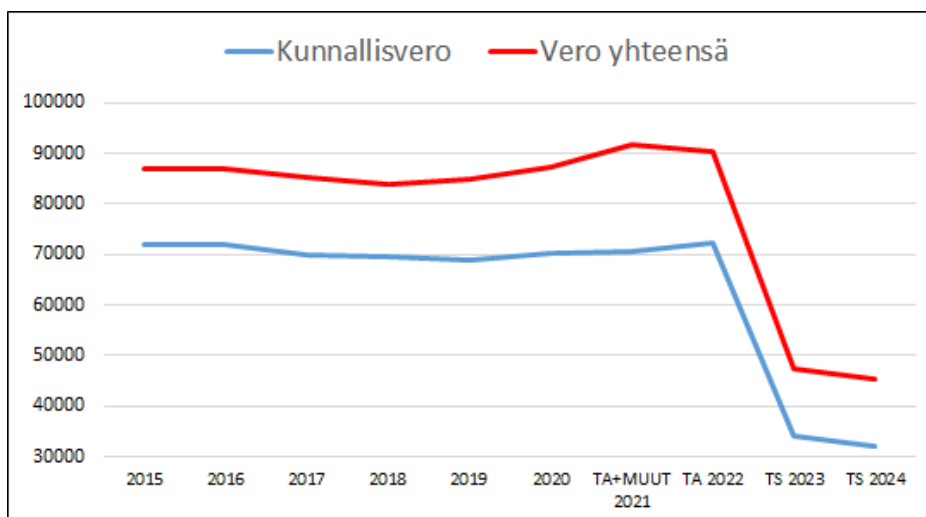
2.5 Verotulot

2.5.1 Kunnallisvero

Jämsän kaupungin kunnallisverotulot olivat vuonna 2011 67,4 milj.€, vuoden 2020 tilinpäätöksessä 70,2 milj.€, vuoden 2021 tilinpäätöksessä kunnallisveron kertymän ennustetaan olevan vain 0,6 milj.€ parempi. Kunnallisveron tuoton nousun on ennustettu olevan noin 0,9 % vuodelle 2022. Ennusteen pienuus johtuu väestön määrän vähenemisestä ja työpaikkojen vähenemästä. Enimmillään kunnallisveron tuotto on ollut vuonna 2013 73,3 milj.€, tämä johtui verontilityslain muutoksesta. Tuolloin ylitettiin veroprosentin nostamisvuoden (2010) kunnallisverokertymä, kehityksessä näkyy selkeästi teollisuuden rakennemuutos, kun uusia korvaavia työpaikkoja ei kaupungissa synny tarpeeksi. Jämsän kaupungin kunnallisverotulojen kasvu on ollut valtakunnallista kehitystä hitaampaa.

Verokorttiuudistuksen vaikutuksesta kunnallisverotuloja siirtyi vuodelle 2020, vuonna 2021 tästä aiheutunut ennakkokertymien tilitysvaje saadaan kurottua umpeen. Työpaikkojen lisäksi on ansiotasoindeksin tarkistus veroperusteisiin huomioitu ennusteessa sekä huomioitu myös ansiotuloverotuksen muutokset. Veroennustekehikossa vuosille 2022-2024 on huomioitu myös Tilastokeskuksen väestöennuste. Epävarmuutta vuosille 2023 tuo hyvinvointialueuudistus, joka leikkaa kuntien verotuloja. Miten, ei ole vielä varmaa. Väestötiedoilla on oleellinen vaikutus tulevien vuosien ansiotuloihin ja jako-osuuksiin.

Efektiiivinen kunnallisveroaste, eli todellinen veroprosentti, jolla tuloista maksetaan veroa, on Jämsässä melko korkea. Vuonna 2013 se oli Keski-Suomen korkein (15,62 %), vuonna 2020 14,89 % ja 2021 14,84 %. Vaikka kunnat ovat nostaneet veroprosenttiaan, kunnallisverolla koottava tulo ei ole noussut, toisin sanoen efektiiivinen tuloveroprosentti on pysynyt samana, 14-16 %:n välillä. Jämsässä on laskettu yhden prosentin kunnallisveron nostolla saatavan noin 0,76 %:n veroprosentin tuotto eli noin 3,050 milj.€. Kunnallisverotuoton ennustettu kasvu toteutuu, mikäli koronapandemia ei pysäytä yhteiskuntaa. Suunnitelmavuosien ennustettu kasvu edellyttää taloudellisen toimeliaisuuden kasvua. Tulevien vuosien veroperustemuutokset on huomioitu arviossa valtion talousarvion tilanteen mukaisina. Veroprosentti on suunnitelmissa 21 %. Kaikkien kuntien veroprosenttia pienennetään vuonna 2023 12,39 prosenttiyksiköllä, joten kunnallisveroprosentti putoaa 8,61 %:iin. Tällöin myös kertyvä kunnallisveron tuotto putoaa alle puoleen nykyisestä, ollen noin 34 milj.€.

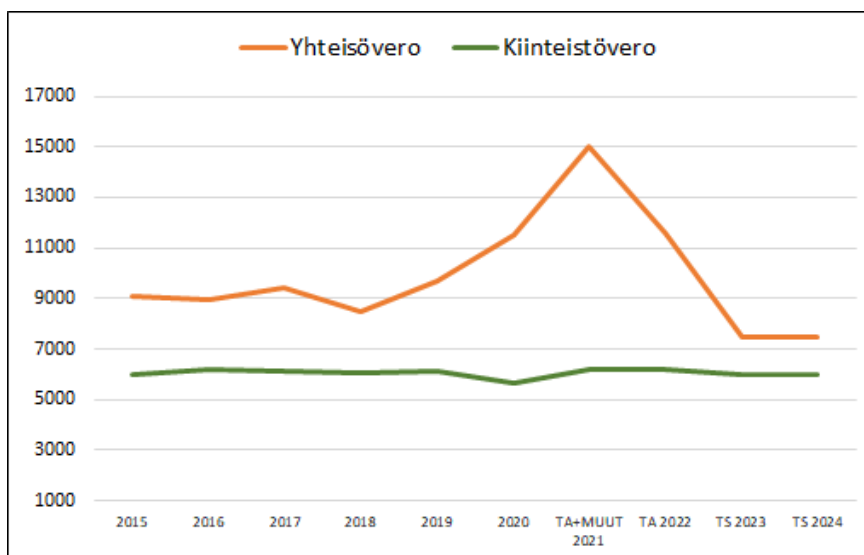
Veroperusteiden muutokset ovat yhteydessä valtioneuvoston budjettiesitykseen ja niiden toteutumiseen sekä vaikuttavuuteen liittyy paljon laskennallisia epävarmuustekijöitä. Suunnitelmavuosien verokehitys edellyttää normaalia yleistalouden kehitystä ja paikallisen elinkeinotoiminnan vireyttä, vaikka suunnitelmavuosien verotuloennusteet ovat maltillisia. Verokertymän lisäämisessä on oleellista uusien työpaikkojen luominen, monipuolisten asumismahdollisuuksien lisääminen, peruspalveluiden toimivuus, saavutettavuus, opiskelupaikat ja asuin ympäristön viihtyisyys, jotta Jämsä on kilpailukykyinen asuinpaikan valinnassa.

Tuloveroprosentin leikkaus verovuodelle 2023 (% -yksikköä) vuoden 2022 tasosta tehdään samansuuruisesti kaikilta kunnilta. Ennusteessa on huomioitu syyskuun siirtolaskelmassa sovellettavaa leikkausta -12,39 % -yksikköä, joka valmistelun edetessä vielä tulee muuttumaan. Nykyistä suurempi osuus verosta tehtävistä vähennyksistä siirtyy valtion verosta tehtäviksi. Tästä johtuen kunnallisverosta vähennettävä osuus pienenee huomattavasti ja samalla kunnallisveron efektiivisyys myös paranee (nimellisen ja efektiivisen veroasteen erotus).

Kunnallisveron tilityksissä kalenterivuosina 2023–2025 ennen verovuotta 2023 maksuunpannut kunnallisverot kertyvät vanhoilla veroperusteilla ja korkeimmilla tuloveroprosenteilla, eli nostavat näin ollen veroennusteen tasoa väliaikaisesti, erityisesti muutosvuosina 2023 ja 2024.

2.5.2 Yhteisövero

Yhteisöveron tilitykset olivat pudonneet jo vuosituhannen alkupuolella ja jääneet tuolle tasolle. Parhaimmillaan vuosituhannen alkupuolella yhteenlasketut yhteisöverotulot olivat yli 20 milj. € nykyisen Jämsän kaupungin alueella, pohjanoteeraus on vuodelta 2021 2,9 milj.€. Valtion ja kuntien välisessä rahoituksessa yhteisöverotulot ovat olleet jatkuvassa muutoksessa. Pääosa kaupungin yhteisöverotuloista on riippuvainen Jämsässä sijaitsevan kansainvälisen teollisuuden tulos- ja työpaikkakehityksestä.

Yhteisöveron voimakas nousu johtui korotetuista yhteisöveron jako-osuuksista vuosille 2020 ja 2021, Lisäksi kunnille kompensoidaan varhaiskasvatusmaksujen alentamiset korottamalla yhteisöveron jako-osuutta pysyvästi 2 %-yksiköllä verovuodesta 2021 eteenpäin.

Yhteisöveron jako-osuuksien perustevuodet ovat 2019 ja 2020 verovuodelle 2022. Yhteisöveron kuntakohtaiset jako-osuudet määräytyvät kahden tekijän perusteella, joita ovat yritystoimintaerä ja metsäerä. Yritystoimintaerän kokonaismäärä on käytännössä kuntien osuus yhteisöverosta vähennettynä metsäerien määrällä. Yritystoimintaerässä yksitoimipaikkaiset yritykset hyödyttävät kuntaa suoraan yhteisöveronsa määrällä, monitoimipaikkaiset henkilöstön sijoittumisen suhteessa. Konsernien osalta konserniyhtiöiden yhteisöverot lasketaan yhteen ja jyvitetään kunnille henkilöstömäärien suhteessa. Vuosittainen metsäerien määrä muuttuu bruttokantorahatulojen muutoksen verran. Lisäksi Metsähallituksen yhteisöverot lisätään perusteeseen erikseen. Kuntakohtaista metsäerää laskettaessa kunta hyötyy alueensa metsäkeskusalueen bruttokantorahatuloista metsähehtaariensa suhteessa. Lisäksi luonnonsuojelumetsistä tulee erillinen korvaus. Metsävero-osuuden (metsäerät - Metsähallituksen yhteisöverot) määrä on ollut 5 - 15 % kuntien yhteisövero-osuudesta, viime vuosina keskimäärin noin 10 %.

Jämsän kaupungin osalta yhteisövero pienenee suunnitelmakaudella Kaipolan tehtaan lakkautuksesta johtuen. Laskentavan mukaisesti vähenevän työntekijämäärän suhteesta puolet yhteisöveron määrän pudotuksesta otetaan huomioon vuonna 2022 ja vuoden 2023 yhteisöverotilitys huomioi kokonaisuudessaan tehtaan sulkemisen työpaikkavähennyksen. Lisäksi yhteisöveroa pienentää 2023 hyvinvointialueen perustaminen.

Verovuoden 2021 maksettavaan yhteisöveroon ei olisi odotettavissa korotusta, vaikka kuluvan vuoden tilitettävät ennakkoerot ovatkin olleet vahvassa kasvussa. Ensi vuonna kertyisi näin ollen verrattuna vähemmän verovuoden 2021 veroja. Yhteensä yhteisöveroa kertyisi tänä vuonna noin 150 miljoonaa enemmän ja ensi vuonna noin 100 miljoonaa vähemmän valtakunnan tasolla, verrattuna arvioon.

Sote-uudistusvuosina 2023–2025 maksettava yhteisövero yhteensä olisi hyvässä kasvussa. Kuntaryhmän osuutta leikataan uudistuksen myötä kolmanneksella ja näin ollen kuntien osuus yhteisöverosta putoaa reilun 35 % verovuonna 2023. Myös yhteisöverotilityksissä kalenterivuosina 2023–2025 on syytä huomioida ennen verovuotta 2023 tilitettävät yhteisöverot. Ne kertyvät vanhoilla kuntaryhmän osuuksilla ja nostavat näin ollen veroennusteen tasoa väliaikaisesti, erityisesti muutosvuosina 2023 ja 2024.

2.5.3 Kiinteistövero

Kiinteistöveroprosentteja korotettiin Jämsässä viimeksi vuosille 2009 ja 2010. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä alle keskiarvojen. Valtio luo kunnille koko ajan paineita kiinteistöveroprosenttien nostamiseen. Rakentamattomalle tontille on Jämsässä määrätty 3 %:n vero, näitä tontteja on noin 250 – 300 kappaletta ja tonteista saatava lisätuotto on noin 30.000 euroa. Verontilityslain mukaisille yleishyödyllisille yhteisöille on myönnetty täysi verovapaus kiinteistöverosta. Kiinteistöveron määrä on suunnitelmassa pidetty koko suunnittelukauden samana, vaikka mahdollisesti Himokselle suuntautuvan uusrakentamisen johdosta verotuotto saattaa nousta suunnitelmakaudella.

Jämsän kaupungin kiinteistöjen tarkistustyö on aloitettu uudelleen vuonna 2020. Toimenpiteellä on tarkoitus kasvattaa kiinteistöveropohjaa. Samalla tarkistetaan, että kaikki kiinteistöt ovat rekisterissä. Työ vie muutaman vuoden ja sen vuotuinen lisätuotto arvioidaan olevan 100.000 euroa/vuosi. On hyvin todennäköistä, että suunnitelmakaudella joudutaan harkitsemaan tulopohjan nostoa, ja kiinteistövero on siihen yksi keino. Kiinteistöveroprosentit ovat Jämsässä maakunnan alhaisimpia ja huomattavasti maan keskiarvojen alapuolella. Riittävien lisätulojen saaminen kiinteistöverosta on mahdollista maltillisilla korotuksilla. Kiinteistövero tuli aikanaan korvaamaan katumaksua ja siitä näkökulmasta monitaajamaisen kaupungin kiinteistöveron ei ole oikealla tasolla (veron oli määrä korvata kunnallistekniikan investoinneista ja ylläpidosta aiheutuvat kulut).

Kiinteistöveroprosenttirajat 2017 alkaen	Min	Max
Yleinen	0,93	1,80
Vakituinen asuminen	0,41	0,90
Muut asuinrakennukset	0,93	1,80
Rakentamaton rakennuspaikka	0,00	6,00
- jos määrätään alaraja	2,00	
Voimalaitos	0,00	3,10
Yleishyödyllinen yhteisö (mahdollista määrätä)		0,00

Verovuoden 2020 kiinteistöverotus saatiin päätökseen lokakuun lopussa. Kiinteistöverotuksessa siirryttiin joustavaan valmistumiseen, tarkoittaen sitä, että eri kiinteistönomistajilla verotus valmistui toukokuusta alkaen eri aikaan. Samaan aikaan kiinteistöverotuksessa on siirrytty käyttämään uutta tietojärjestelmää.

Arvio on, että vuonna 2021 kertyisi noin 200 miljoonaa euroa vuoden 2020 kiinteistöveroa. Tilitysten siirtyminen vuoden 2021 puolelle vaikuttaa suhteellisesti samalla tavoin kaikille kunnille. Tässä vaiheessa on vielä epäselvää, kuinka suuri osa verotuksen ennakoitua myöhemmästä valmistumisesta johtuu kertaluontoisista tekijöistä siirryttäessä uuteen järjestelmään ja toimintatapoihin. Verohallinto arvioi verotuksen valmistumisen jälkeen tilannetta ja vaikutuksia vuoden 2021 kertymän osalta. Jämsässä siirtymän on ennustettu olevan noin 0,5 milj.€. Kiinteistövero olisi jäämässä kokonaan kunnille hyvinvointialueesta huolimatta, mutta puolet siitä otetaan huomioon verotulotasauksen laskennassa, joka puolestaan alentaa Jämsän kaupungille tulevien tasausten määriä valtionosuuslaskennassa.

Jämsän kaupungin veroprosentit	2009	2010	2017	2018	2019	2020	2021
Tulovero	19,50	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
Kiinteistövero yleinen	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakituiset asuinrakennukset	0,40	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45
Muut asuinrakennukset	1,00	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05	1,05
Voimalaitokset	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Rakentamattomat tontit	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

2.6 Valtionosuudet

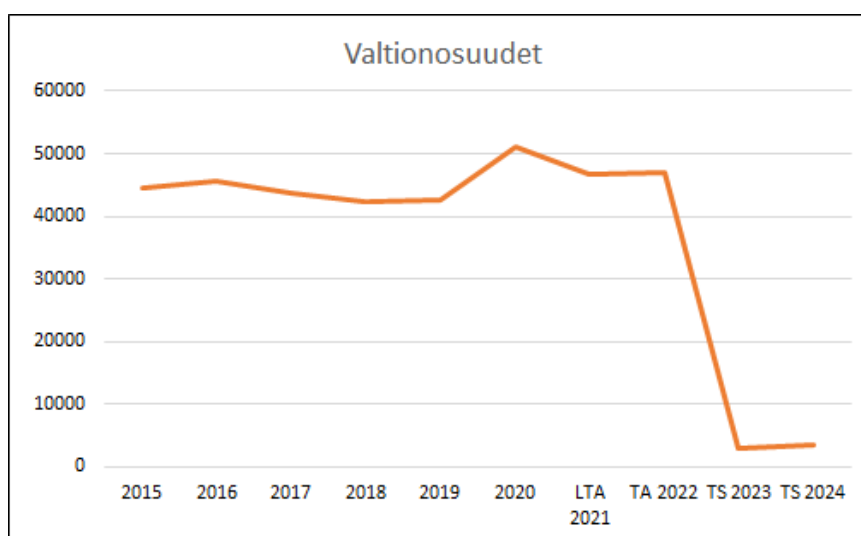
Kuntien valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta, jotka kumpikin on huomioitava;

- 1) Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 1704/2009) ja
- 2) Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet. Peruspalvelujen laskennallisia kustannuksia koskee yksi yhteinen ikäryhmitys. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Laskennallisen osan valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitusosuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohti yhtä suuri. Tämän lisäksi kunnalle myönnetään valtionosuutta lisäosien perusteella. Lisäosia ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaisuus.

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Lopulliset päätökset seuraavan vuoden valtionosuudesta tehdään edeltävän vuoden joulukuussa. Talousarvion valtionosuudet otetaan huomioon ennakkolaskelman mukaisesti, ennakkoihin vaikuttaa verotuksen valmistumisaste ja valtioneuvoston päätökset. Ennakkolaskelman mukaan Jämsän kaupungin valtionosuusprosentti laskee kokonaisuutena vuoden 2021 33 %:sta 31 %:iin vuonna 2022. Hybridistrategian toteuttamiseksi hallitus on varautunut korvaamaan kaupunkien, kuntien ja sairaanhoitopiirien koronasta aiheutuvia kustannuksia lähes 1,7 miljardilla eurolla vuonna 2021. Tämä testauskustannusten korvaus tultaneen jakamaan valtioneuvostuksena toteutuneisiin kustannuksiin perustuen erillisellä hakumenettelyllä vuoden 2021 aikana. Lisäksi hallitus on sitoutunut purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron kokonaisuudella vuosina 2021–2023.

Valtionosuuksien laskenta on valtakunnan tasolla vielä marraskuun alussa hyvin alustavaa ja tämän hetken laskelmissa näyttää siltä, että Jämsän kaupunki on 13. suurin menettäjä Suomessa hyvinvointialueita luotaessa. Asukaskohtainen valtionosuus putoaisi noin 2.500 eurosta noin 150 euroon. Summana tämä tarkoittaa 47 milj. eurosta pudotusta 2,9 milj. euroon.

2.7 Rahoitustuotot ja kulut

Kaupungilla ei ole varsinaisia pitkäaikaisia rahamääräisiä sijoituksia. Lainojen määrä oli vuodenvaihteessa 2020/2021 noin 37,2 milj.€. Vuoden 2021 aikana lainamäärä on laskenut ja sitä ennakoidaan olevan vuoden 2022 alussa 32,4 milj.€. Korot ovat olleet historiallisen alhaalla ja taloussuunnitelmassa niiden oletetaan pysyvän samalla tasolla, tosin riskit inflaation noususta ja siten myös korkojen noususta ovat olemassa.

Mahdollinen korkojen nousu aiheuttaisi kasvavia korkomenoja ja siten paineita käyttötalouden menojen hillitsemiseen. Korkokannan nousu on kuitenkin myös merkki taloudellisen toimeliaisuuden viriämisestä ja nousukauden alkamisesta, joten pienellä viiveellä korkokannan noususta on odotettavissa positiivisiakin vaikutuksia. Korkokannan nousuun voidaan vaikuttaa lainakannan korkoriskin minimoimisella lainasalkun allokaatiossa, jolloin korkoriskiä voidaan tasata useammalle vuodelle. Korkea voi kuitenkin kasvattaa rahoituslaitosten ja valtion luottoluokituksen mahdollinen huononeminen, rahamarkkinaverot ja monet muut EU:n sekä valtiovallan poliittiset ratkaisut. Korkoriskeiltä voidaan myös suojautua, mutta tärkein on näkemys siitä, sidotaanko laina pitkään vai lyhyeen markkinakorkoon. Korkotuotot pysyvät pääoman käytön vuoksi alhaisina. Euriborin keskikoron on ennustettu pysyvän negatiivisena tai nollan lähellä. Osinkotuottoja on arvioitu tulevan reilu 1 milj.€.

Antolainojen vuosittaiset korkotuotot ovat suhteellisen vaatimattomia, vuonna 2020 korkotuotot olivat noin 35.000 €. Kertaluontoiset ja epävarmat rahoituserät, kuten esim. viivästys- ja verontilityskorot on budjetoitu neutraalisti. Tarvittaessa lainoitusta käytetään rahoituskeinona investointeihin suunnitelmakaudella.

Osinkotuottoja Jämsän kaupunki saa lähinnä pörssiyhtiöiltä ja Jämsän Aluelämpö Oy:ltä. Taloussuunnitelma sisältää osinkotuottoja Jämsän Aluelämpö Oy:n vapaasta omasta pääomasta vuosittain konsernikeskustelujen pohjalta. Tavoitteena on 8 % tuotto yhtiön tasearvosta.

2.8 Vuosikate

Talousarviossa vuosikate tänä vuonna (2021) on noin 6,6 milj.€, vuonna 2022 se nousee vajaaseen 6,7 milj. euroon, eikä se riitä poistojen kattamiseen, eikä siten ole vähimmäistavoitteen mukainen. Taloussuunnitelman vuosikate nousee vuonna 2023 reiluun 9 milj.€ ja laskee taas vuonna 2024 7,6 milj. euroon. Näihin vuosiin liittyy kuitenkin useita eri epävarmuustekijöitä ja tilannetta seurataan hyvinvointialueen valmistelun edetessä. Vuosikate oli tilinpäätöksessä 2020 noin 12,5 milj. € tätä ennen vuosikate on viimeksi riittänyt poistojen kattamiseen vuonna 2015. Vuosikatteen nousu kertoo toteutuessaan siitä, että Jämsän sosiaali- ja terveystoimen kustannukset ovat olleet keskimääräistä kalliimpia. Vaikka vuosikatteen taso näyttää nousevan, pitkäjänteiselle tulevaisuutta ennakoivalle taloudenhoidolle on edelleen tarvetta.

Vuosi	2016	2017	2018	2019	2020	TA+LTA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Vuosikate 1.000 €	4 752	5 020	5 319	8 298	12 478	6 578	6 697	9 240	7 654
Muutos ed. vuosi	-5 163	268	299	2 979	4 180	-5 900	-119	2 543	-1 586
Muutos - %	-52,07 %	5,65 %	5,96 %	56,01 %	50,37 %	-47,28 %	1,81 %	37,97 %	-17,5%16
Vuosikate/Poistot %	80,90 %	46,50 %	65,00 %	67,70 %	147,9 %	79,6 %	75,9 %	107,3 %	88,9 %
Vuosikate/asukas €	334	240	397	397	397	330	346	479	399

Kokonaan hyvinvointialueelle siirtyvät sosiaali- ja terveystoimen palvelut ja pelastustoimi sekä sivistystoimen oppilashuollon osia. Lisäksi vuonna 2022 on valmisteltavana Kuhmoisten kunnan sosiaali- ja terveystoimen siirtyminen Pirkanmaalle yhteistoiminta-alueelta. Nämä muutokset vaikuttavat henkilöstön siirtymisen ja tukipalveluiden kautta sekä konsernipalveluihin että elinvoiman toimialalle. Vaikutuksia on mm. henkilöstöhallintoon, talouspalveluihin, ICT palveluihin, työterveyteen ja vakuutuksiin. Elinvoimatoimialalla varsinkin toimitilapalvelut kokevat muutoksia.

2.9 Poistot

Poistojen taso on korkeampi kuin investointiohjelman hankkeiden keskimääräiset nettokustannukset suunnitelmakaudella. Tämän suunnitelmakauden investointitaso on vuodessa keskimäärin noin 5,2 milj. € ja poistot vuositasona ovat suunnitelmakaudella keskimäärin 8,5 milj. €. Tämä tarkoittaa pitkällä tähtäyksellä poistopohjan pienentymistä ja tuloksen paranemista sitä kautta. Poistojen suuruus riippuu vuosittaisista uusinvestoinneista ja aikaisemmista suunnitelman mukaisista poistoista. Kaupunki noudattaa poistoajoissa ja -menetelmissä kunnille annettua yleisohjetta.

2.10 Tilikauden tulos ja taloussuunnitelman tasapainottaminen

Suunnitelmavuosien menoja ja tuloja on ennakoitu muuttuvan toiminnan mukaisesti eri toimialoilla. Tällöin on huomioitu myös uusinvestointien aiheuttamat kustannussäästöt ja -lisäykset tulosalueittain. Taloussuunnitelmavuosilla on myös ennakoitu henkilöstön eläköitymistä ja muita toiminnan muutoksia siinä laajuudessa, kuin se on mahdollista nykyisin tiedoin, varovaisuuden periaatetta noudattaen. Suunnitelmassa on otettu huomioon tulosaluetasolla menojen muutokset, jotka poikkeavat yleisestä meno- tai tulokehityksestä. Suunnitelmassa on otettu huomioon hyvinvointialueen uudistus siten, että valtionosuuslaskelmien keskeneräisyys on huomioitu vuodesta 2023 lähtien, eikä niiden vuoksi ole talousarviovuotta 2022 tasapainotettu, kuluvan vuoden alijäämä ja vuoden 2022 alijäämä kattautuu kumulatiivisella ylijäämällä. Vuoden 2023 ennustetaan olevan hieman ylijäämäinen, mutta vuosi 2024 taas alijäämäinen, nämä suunnitelmavuodet kuitenkin tasapainotetaan viimeistään taloussuunnitelmaa 2023 - 2025 laadittaessa.

ALI-YLIJÄÄMÄ JA ENNUSTE			Kumulat Ali-/Ylijäämä	
Vuosi	Selite	TP/TA ja ennuste jäämä	euroa	euroa/a sukas
2015	Tilinpäätös	1 965 100	4 943 926	230
2016	Tilinpäätös	-1 412 250	3 531 676	164
2017	Tilinpäätös	-3 279 813	251 863	12
2018	Tilinpäätös	1 514 383	1 766 246	86
2019	Tilinpäätös	-2 368 217	-601 971	-30
2020	Tilinpäätös	4 215 168	3 613 197	179
2021	Ta muutos	-1 444 196	2 169 001	109
2022	Ta 2022	-1 875 350	293 651	14
2023	Talsu 2023	698 444	992 095	50
2024	Talsu 2024	-867 982	124 113	5

Vuosi 2020 oli ylijäämäinen ja kaupungilla on taseessaan 3,6 milj.€ kumulatiivinen ylijäämä. Vuoden 2021 toisen lisätaloussuunnitelman mukaan kaupungille syntyy alijäämää noin 1,5 milj. €, joten on todennäköistä, että

kumulatiivinen ylijäämä puolittuu vuoden 2021 tilinpäätöksessä. Kumulatiivinen ylijäämä kestää myös vuoden 2022 alijäämäisyyden.

Yleisesti käytetyn kuntatalousmittariston mukaan talouden tasot ovat seuraavat:

- **Vahvan talouden taso** = vuosikate on suurempi kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset, uus- ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainossa olevassa kuntataloudessa** = vuosikate on yhtä suuri kuin pitkäaikaisten lainojen lyhennykset ja korvausinvestoinnit.
- **Tasapainon alarajalla** = talous on, kun vuosikate on yhtä suuri kuin suunnitelmapoistot (=korvausinvestoinnit).
- ***Heikkenevä talous on, kun vuosikate on positiivinen, mutta tilikauden tulos on negatiivinen, ilman satunnaisia eriä.***
- **Kriisitaloudessa vuosikatekin on negatiivinen**

Suunnitelmakaudella tulopohjaa on laajennettava. Kaupungille jäävien toimintojen organisointi on tehtävä vuoden 2022 aikana siten, että talouden tasapaino on mahdollista pitää. Heikkojen verotulo- ja valtionosuusennusteiden perusteella kaupungin taloudessa on haasteita, joita ei pystytä hoitamaan yhdessä vuodessa tai yhdellä suunnitelmalla kuntoon. Tasapainotustoimenpiteiden on oltava jatkuvaa toimintaa ja kaupungin organisointia on muutettava tavoitteiden mukaisesti tehokkaampaan suuntaan. Riskit luisumisesta alijäämäisten tilinpäätöksien kierteeseen ja kohtuuttomaan lainamäärään ovat olemassa.

Tuloslaskelma

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk ja sis.	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	51 027 949	49 660 330	52 321 960	22 279 060	22 285 620
Myyntituotot	28 972 660	26 482 770	27 176 760	6 469 240	6 469 240
Maksutuotot	7 295 090	7 518 220	8 070 860	1 346 560	1 331 560
Tuet ja avustukset	2 080 343	2 763 140	2 866 070	2 428 650	2 450 210
Muut toimintatuotot	12 679 856	12 896 200	14 208 270	12 034 610	12 034 610
Valmistus omaan käyttöön	214 113	219 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-179 844 228	-184 556 188	-186 368 500	-66 656 036	-66 792 022
Henkilöstökulut	-39 350 054	-42 303 500	-43 543 700	-31 380 716	-31 479 702
Palvelujen ostot	-115 837 722	-116 106 118	-117 014 380	-19 956 460	-19 956 460
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 107 980	-5 419 700	-5 618 030	-5 144 370	-5 181 370
Avustukset	-8 329 659	-8 925 050	-8 737 850	-3 025 600	-3 025 600
Muut toimintakulut	-11 218 813	-11 801 820	-11 454 540	-7 148 890	-7 148 890
Toimintakate	-128 602 166	-134 676 478	-133 841 160	-44 171 596	-44 301 022
Verotulot	87 372 183	91 890 000	90 200 000	47 500 000	45 500 000
Valtionosuudet	51 096 989	46 660 490	47 038 000	2 910 000	3 473 000
Rahoitustuotot ja -kulut	1 007 261	592 000	997 000	1 012 000	1 012 000
Korkotuotot	203 760	179 000	179 000	179 000	179 000
Muut rahoitustuotot	1 081 785	654 000	1 059 000	1 074 000	1 074 000
Korkokulut	-278 131	-240 000	-240 000	-240 000	-240 000
Muut rahoituskulut	-153	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	10 874 267	4 466 012	4 393 840	7 250 404	5 683 978
Poistot ja arvonalentumiset	-7 252 737	-7 026 118	-7 222 310	-7 191 570	-7 191 570
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	3 792 833	-2 313 496	-2 581 860	305 444	-1 260 982

Tuloslaskelmavertailu

Tuloslaskelmavertailu, kaup. ja liikelaitokset, ulk, ei eliminoiteja	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	ero 22-20 €	ero 22-21 €	ero % 22/20	ero % 22/21
Toimintatuotot	46 322 004	46 698 610	48 964 910	2 642 906	2 266 300	5,7 %	4,9 %
Myyntituotot	32 858 763	32 208 140	32 224 610	-634 153	16 470	-1,9 %	0,1 %
Maksutuotot	7 295 090	7 518 220	8 070 860	775 770	552 640	10,6 %	7,4 %
Tuet ja avustukset	2 148 501	2 801 540	2 899 970	751 469	98 430	35,0 %	3,5 %
Muut toimintatuotot	4 019 650	4 170 710	5 769 470	1 749 820	1 598 760	43,5 %	38,3 %
Valmistus omaan käyttöön	268 226	287 380	273 380	5 154	-14 000	1,9 %	-4,9 %
Toimintakulut	-173 412 347	-179 429 048	-180 502 310	-7 089 963	-1 073 262	4,1 %	0,6 %
Henkilöstökulut	-43 536 196	-46 256 290	-47 432 470	-3 896 274	-1 176 180	8,9 %	2,5 %
Palvelujen ostot	-110 915 953	-112 820 003	-112 858 390	-1 942 437	-38 387	1,8 %	0,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 599 420	-7 906 330	-8 006 470	-407 050	-100 140	5,4 %	1,3 %
Avustukset	-8 329 659	-8 925 050	-8 737 850	-408 191	187 200	4,9 %	-2,1 %
Muut toimintakulut	-3 031 121	-3 521 375	-3 467 130	-436 009	54 245	14,4 %	-1,5 %
Toimintakate	-126 822 118	-132 443 058	-131 264 020	-4 441 902	1 179 038	3,5 %	-0,9 %
Verotulot	87 372 183	91 890 000	90 200 000	2 827 817	-1 690 000	3,2 %	-1,8 %
Valtionosuudet	51 096 989	46 660 490	47 038 000	-4 058 989	377 510	-7,9 %	0,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	830 713	423 770	723 770	-106 943	300 000	-12,9 %	70,8 %
Korkotuotot	203 760	179 000	179 000	-24 760	0	-12,2 %	0,0 %
Muut rahoitustuotot	1 094 717	666 000	1 071 000	-23 717	405 000	-2,2 %	60,8 %
Korkokulut	-467 611	-420 230	-420 230	47 381	0	-10,1 %	0,0 %
Muut rahoituskulut	-153	-1 000	-106 000	-105 847	-105 000	69 240,0 %	10 500,0 %
Vuosikate	12 477 768	6 531 202	6 697 750	-5 780 018	166 548	-46,3 %	2,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-8 434 032	-8 269 218	-8 819 710	-385 678	-550 492	4,6 %	6,7 %
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0,0 %	0,0 %
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	-1	0	0,0 %	0,0 %
Rahastojen muutos	-75 308	0	0	75 308	0	-100,0 %	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	4 215 040	-1 491 406	-1 875 350	-6 090 390	-383 944	-144,5 %	25,7 %

Tuloslaskelmavertailu, kaup. ja liikelaitokset, ulk ja sis.	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	61 987 301	60 858 700	63 601 210	33 559 060	33 565 620
Toimintakulut	-189 077 645	-193 539 138	-195 138 610	-75 426 036	-75 562 022
Toimintakate	-126 822 118	-132 393 058	-131 264 020	-41 593 596	-41 723 022
Verotulot	87 372 183	91 890 000	90 200 000	47 500 000	45 500 000
Valtionosuudet	51 096 989	46 660 490	47 038 000	2 910 000	3 473 000
Rahoitustuotot ja -kulut	830 713	423 770	723 770	424 000	424 000
Vuosikate	12 477 768	6 581 202	6 697 750	9 240 404	7 673 978
Poistot ja arvonalentumiset	-8 434 032	-8 269 218	-8 819 710	-8 788 570	-8 788 570
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Tilikauden yli-/alijäämä	4 215 040	-1 441 406	-1 875 350	698 444	-867 982

Tunnusluvut

(sisältää kaupungin ja liikelaitokset)	TP 2019	TP 2020	TA+Lta 2021	TA2022
Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista	25,70%	32,83%	31,49%	32,64%
Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista	67,8%	147,95%	79,55%	75,90%
Vuosikate euroa/asukas	272,4	627,4	404	346
Tilikauden tulos	-2 614 829	4 215 166	-1 444 196	-1 875 350
Taseen kertynyt yli- alijäämä (1000 euroa)	-602	3613	2 169	294
Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas	-30	179	109	15

2.11 Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Kaupunginvaltuuston on kuntalain 110 §:n mukaan hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä kaupungille seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Jämsän kaupungissa suunnitelmakausi on kolme vuotta.

Taloussuunnitelman on mukaan oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvion sitovuus

Kaupunginvaltuuston alaisten toimielinten on noudatettava kaupunginvaltuuston hyväksymää talousarviota vuodelle 2022. Talousarviossa esitetyt perustelut sekä toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toimielimiä ja niiden alaisia talousyksiköitä sitovia. Liikelaitosten osalta noudatetaan kunnallisen liikelaitoksen ohjeistusta. Talousarviossa ovat liikelaitosta sitovia eriä: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaismenot.

Toimielimillä ja niiden alaisilla yksiköillä on velvollisuus ottaa huomioon kaupunginvaltuuston ja -hallituksen asettamat talouden tavoitteet ja toimia siten, että tasapainoinen ja terve taloustilanne saavutetaan suunnitelmakaudella. Toimialojen tulee toiminnassaan ottaa huomioon valtuuston hyväksymät strategiset linjaukset ja koko kaupunkia koskevat tavoitteet.

Kaupunginhallitus antaa erikseen talousarvion yksityiskohtaiset täytäntöönpano-ohjeet, jotka täydentävät kaupunginvaltuuston hyväksymää hallintosääntöä sekä talousarvion sitovuus- ja seurantaohjetta. Kaupunginhallituksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä talousarvion sitovuudesta ja puuttua vuoden kuluessa minkä tahansa määrärahan käyttöön.

Talousarvion määrärahojen käyttöön liittyvät erityisohjeet

- 1) Talousarvioon merkityt toimialan ja tulosalueen menot ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia. Rahoitusosan osalta ottolainojen nettomäärä on sitova. Antolainojen osalta pitkäaikaiset valtuuston päätettävät antolainat ovat nettomäärältään sitovia tavoitteita.
- 2) Talouden hoidossa on kirjanpitolain mukaisesti käytössä bruttoperiaate. Kukin toimielin ja ao. tilivelvollinen on vastuussa tulosalueen menoista ja tuloista erikseen. Tulojen ylittyminen talousyksikön käyttötaloudessa ei oikeuta menojen ylittämiseen.
- 3) Toimialan ja tulosalueen menojen yhteismäärää ei ilman kaupunginvaltuuston lupaa saa ylittää, eikä käyttää kuin toimialan ja tulosalueen tehtävien ja tavoitteiden sekä perusteluiden mukaiseen tarkoitukseen. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat sitovia. Talousarvioon tehtävistä menojen ja tulojen muutoksista toimiala- ja tulosaluetasolla päättää kaupunginvaltuusto talousarviovuoden aikana.
- 4) Tuloyksikön menojen yhteismäärää ei ilman asianomaisten toimielimen lupaa saa ylittää, eikä käyttää muutoin kuin tuloyksikön tavoitteiden ja päämäärien mukaisesti. Ylityspäätöstä tehdessä ao. toimielimen/viranhaltijan on samalla tehtävä päätös, miltä saman tasoiselta toiselta tai useammalta tuloyksikön kohdalta vastaava säästö saadaan ylityksen katteeksi. Katetta ei voida osoittaa sisäisistä eristä, eikä omien liikelaitosten eristä.
- 5) Tilien käyttäjät ovat ensisijaisessa vastuussa määrärahan riittävyydestä lakimääräisten tehtävien osalta ja toissijaisesti kaikkien suunniteltujen tehtävien suorittamisesta. Lakimääräisten tehtävien suorittamiseen kaupunginvaltuusto on varannut riittävät määrärahat. Ehdotukset työohjelman tai toiminnan muutoksista, jatkamisesta tai lisäämisestä on tehtävä niin ajoissa, että kaupunginhallitus ja -valtuusto voivat olla siitä aiheutuvaa ja ehdotettua menoylitystä hyväksymättä.
- 6) Määrärahojen riittävyyteen liittyvät ennakoinnit ja päätökset on tehtävä etukäteen. Havaitessaan toiminnan muutoksen, joka on aiheuttamassa talousarviomäärärahan käytön ylityksen, on tulosalueen tai -yksikön tai kustannuspaikan esimiehen etsittävä aktiivisesti ratkaisuja ja tehtävä esityksiä toiminnan muutoksista ja/tai rakenteiden uudistamisesta, jotta määrärahaylityksiltä vältytään. Jos kattaminen ei ole mahdollista oman tulosalueen/ -yksikön tai kustannuspaikan toiminnasta, kattamiset tehdään ensisijaisesti oman toimialan sisällä.
- 7) Tulosalueiden on huolehdittava siitä, että tulot kertyvät ajallaan ja että kustannustason nousua seurataan huolellisesti.
- 8) Taksat ja maksut tarkistetaan vuosittain. Maksujen ja taksojen tarkistaminen tarkoittaa myös niiden rakenteen ja määräytymisperusteiden tarkistamista. Hintoihin tulee sisällyttää yleiskustannuslisä sekä poistot ja laskennalliset korot, ellei sitä ole lain tai muun säädöksen nimenomaisen määräyksen perusteella kielletty.
- 9) Mikäli on odotettavissa tulovajaus, mistä syystä tahansa, on asianomaisten toimielimien huolehdittava vastaavan menosäästön syntyisestä. Tilannetta on seurattava ja esitettävä kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi hyvissä ajoin tarpeelliset toimintaan vaikuttavat muutokset.
- 10) Jämsän kaupungin virkojen/toimien täyttämiseen tarvitaan kaupunginhallituksen täyttölupa (kaikki vakinaiset palvelussuhteet). Sijaisuuksien täyttämässä noudatetaan hallintosääntöä ja täyttämässä on huomioitava myös annetut erityisohjeet.
- 11) Työllisyysvaroin palkattavista henkilöistä tehdään työllistämisuunnitelma. Työllistämisyksikkö koordinoi ja ohjeistaa konsernin työllistämistä.
- 12) Kuntien valtionosuuden, projektiohjeiden tms. avustuksen saannin ohjeita on tarkoin noudatettava. Mihinkään valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavaan hankkeeseen tai hankintaan ei ole lupa ryhtyä ennen kuin on varmistettu valtionosuuden tai -avustuksen saanti, silloin kun se on hankkeen ehtona.
- 13) Projektien kirjanpidosta ja käytännön talouden hoidosta ja kustannusten erittelyistä on kaupunginhallitus hyväksynyt erilliset ohjeet. Taloushallinto ohjeistaa tarkemmin projektien kirjanpidon.
- 14) Kaupungin myöntämät harkinnanvaraiset toiminta- ja kohdeavustukset tulee asianomaisten toimielinten julistaa haettavaksi samanaikaisesti yhteisilmoituksella. Määräys ei koske kaupunginhallituksen avustusmäärärahoja.

Hankinnat ja investoinnit

- 1) Kaupungin hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä ja annettuja hankintaohjeita. Talousarvioon perustuvat hankinnat on tehtävä taloudellisesti, suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti.
- 2) Sovitut hankinnat tehdään keskitetysti materiaalikeskuksen kautta. Materiaali- ja palveluhankintoja koskevia puite- ja yhteishankintasopimuksia on noudatettava.
- 3) Käyttötalouteen kirjattavien hankintojen tekemistä on vältettävä joulutammikuun välisellä ajanjaksolla.
- 4) Yli 10.000 euron hintaiset yksittäiset irtaimet hyödykkeet budjetoidaan investointiosaan. Pienten yksittäisten hankkeiden niputtaminen em. rajan ylittämiseksi tai hankinnan perusteeton pilkkominen em. rajan alittamiseksi on kiellettyä.
- 5) Talousarvion investointiohjelmassa nimettyjen erillishankkeiden (ml. kalusto) määrärahat ovat toimielimiä sitovia. Investoinniksi kirjattavat hankinnat eivät saa ajoittua marras-helmikuun väliselle ajalle. Poikkeukset on sovittava talousjohtajan kanssa.
- 6) ICT-hankinnat tehdään yhteistyössä kaupungin tietohallintoyksikön kanssa. Määrärahat sisältyvät eri yksiköille. Henkilökohtaiset laitteet hankitaan kaupungin leasing-sopimuksella. ICT- hankinnoista on erillinen ohje.
- 7) Tulosalueen esimies voi päättää enintään 60.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta. Konsernipalvelujen talous- ja suunnittelupäällikkö rinnastetaan hankinnoissa tulosalueen esimieheksi.
- 8) Tulosyksikön esimies voi päättää enintään 10.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran, urakan tai palvelun hankinnasta.
- 9) Kustannuspaikan esimies voi päättää enintään 5.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta. Tilapalveluissa ”Kiinteistöhuolto ja kunnossapito” -kustannuspaikan esimies voi kuitenkin päättää enintään 10.000 euron (alv 0 %) irtaimen tavaran hankinnasta tai palvelun ostosta.
- 10) Talousjohtajalla on oikeus myöntää korkeintaan 50.000 euroa lyhytaikaista antolainaa yhteisöille, kun EU- projekti tai muu yhteisprojekti on hyväksytty kaupunginhallituksessa.
- 11) Talousarviovuodelle sisältyvät talonrakennushankkeet ovat toimielimiä ja elinvoimatoimialaa sitovia.

3 KONSERNIYHTIÖIDEN TALOUDESTA

Konserniyhtiöt ja kuntayhtymät	Kotipaikka	Omistus
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö Oy Jämsänmäki	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli	Jämsä	100,00 %
Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsän Aluelämpö Oy	Jämsä	100,00 %
Himos-Infra Oy	Jämsä	100,00 %
Jämsek Oy	Jämsä	100,00 %
Kiinteistö Oy Koskenpään terveystalo	Jämsä	79,60 %
Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4	Jämsä	59,74 %
Längelmäki Halli Oy (jäähalli)	Jämsä	57,18 %
Kuntayhtymät		
Keski-Suomen Liitto	Jyväskylä	9,50 %
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Tampere	1,31 %
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	17,88 %
Yhteis- ja omistusyhteisyydet 20 - 50%	Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä	
Jämsän Terveys Oy	Jämsä	49,00 %
Himos Matkailu Oy*	Jämsä	25,00 %
Jämsänjokilaakson Jäähalli Oy	Jämsä	26,64 %
Muut yhteisöt		
Ei eliminoida saatavia, velkoja, ostoja, myyntejä		
Jämsänkosken tekojäärata	Jämsä	19,20 %

* Yhtiöstä lopettamis päätös.

Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa omistajapolitiikka. Kuntastrategian ja omistajapolitiikan perustuvat arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kuntakonsernin rakenteeseen ja tehtävien toteuttamiseen. Omistajaohjauksella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä aktiivisesti myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Jämsän kaupunkikonsernin toimintaa säätelee kaupunginvaltuuston hyväksymä hallintosääntö ja konserniohje, jossa on määritelty toimintatavat konsernissa. Konserniohjetta tarkentavat käytännön ohjeistus (Corporate Governance) uudistetaan kevään 2022 aikana, koska se sisältää osin päällekkäisyyksiä uudistetun konserniohjeen kanssa. Uuteen ohjeeseen otetaan myös uudistetun konsernin hallitusjäsenten nimitysmenettelyn kriteeristö. Uusi kaupunginvaltuusto tulee antamaan myös uudet omistajapolitiittiset periaatteet konsernille keväällä 2022.

Omistajaohjauksella huolehditaan, että kaupungin tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Aktiiviseen omistajaohjaukseen kuuluu vuoropuhelu tytäryhteisön kanssa eli molemminpuolinen myötävaikuttaminen, tätä myötävaikuttamista tapahtuu myös epämuodollisin keinoin erityisesti kunnan kokonaan omistamissa yhtiöissä. Eri yhtiöiden kanssa käydään vähintään kerran vuodessa keskustelut yhtiön toiminnan strategisesta suunnasta, yksittäisiä asioita valmistellaan avoimesti yhdessä konsernijohtoon kanssa tarvittaessa. Yhtiöiden suunnitelmat ja talousarviot ovat kaupungin taloussuunnitelmassa lyhennettyinä mukana ja samoin tilinpäätökset tilinpäätöksen yhteydessä. Pääoman tehokkaan käytön edellytys on, että tiedetään mihin kaupungin pääomaa on sitoutunut. Kunnan on tämän vuoksi arvioitava kaikki olennaiset omaisuuseränsä, selvitettävä niiden käyttötarkoitus, minkä vuoksi omaisuus on hankittu ja palveleeko omaisuuden käyttö tätä tarkoitusta.

Tytäryhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Jämsän kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet on kaupunginvaltuusto hyväksynyt 3.3.2014. Niiden perusteella kaupunginhallitus on antanut täydentävät ohjeet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä 19.12.2017. Sisäinen valvonta kattaa kaikki Jämsän kaupungin toiminnot ja

niiden oikeellisuuden ja laillisuuden valvonnan.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sekä turvata kaupunkikonsernin toimintojen jatkuvuus ja palvelujen häiriötön tuottaminen. Riskienhallinnan on katettava kaikki olennaiset toiminnan riskit. Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimenpiteiden ja menetelmien avulla saadaan kohtuullinen varmuus hyvän hallinnon toteutumisesta sekä tuloksellisesta ja strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesta toiminnasta Jämsän kaupungissa.

Jämsän kaupunkikonsernin tytäryhteisöt ovat tehneet riskienhallintasuunnitelman vuoden 2022 talousarvion valmistelun yhteydessä.

Tytäryhteisöjen pääasiallisimmat riskit ovat:

- toimintaympäristöstä aiheutuvat riskit;
- rahoitukselliset riskit;
- henkilöstöriskit;
- kiinteistöihin ja laitteistoihin liittyvät vahinkoriskit ja
- ympäristöriskit.

Kaupunginhallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita tytäryhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallintamenetelmien kehittämiseen ja tekemiseen sekä niiden raportointiin.

3.1 Konserniyhtiöt

Kiinteistö Oy Jämsänmäki

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön pääasiallinen toimiala on vuokra-asuntojen omistaminen ja vuokraaminen. Kuntaliitosten ja fuusioiden myötä yhtiön omistuksessa on asuntoja Jämsän taajaman lisäksi Jämsänkosken, Länkipohjan, Hallin sekä Koskenpään taajamissa. Vuonna 2013 yhtiöllä oli 906 asuntoa ja lokakuussa 2021 vuokrattavia asuntoja on 614, vähennystä 292 asuntoa. Yhtiön käyttöasteeseen ja talouteen vaikuttaa oleellisesti alueen negatiivinen väestönkehitys, varsinkin aktiiviväestön poismuutto vaikuttaa yhtiön talouteen, koska tilavampien asuntojen käyttöaste putoaa eniten.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

Tavoitteena suunnitelmakaudelle on:

- Tärkein tavoite on nostaa yhtiön käyttöaste riittävälle tasolle, jotta yhtiö pystyy ylläpitämään hallitsemansa asunnot haluttuina vuokrakohteina ja yhtiön varat riittävät rakennusten peruskorjaamiseen ja tulevaisuudessa myös mahdollisten uusien kohteiden rakentamiseen. Tämä tarkoittaa 92 – 95 %:n kokonaiskäyttöastetta. Negatiivisen väestönkehityksen vuoksi tavoitteeseen on ollut vaikea päästä tehdyistä toimenpiteistä huolimatta.
- Vakiinnuttaa yhtiön taloustilanne ja maksuvalmius.

- Yhtiön kassavirran tasapainottaminen.
- Yhtiön velkamäärää vähennetään pitkällä tähtäyksellä. Suuntaus on ollut oikea: Yhtiön velkamäärä on viimeisen kolmen vuoden aikana vähentynyt n 1,85 miljoonalla.

Kiinteistö Oy Jämsänmäki	TP 2020	TA 2021	TPE 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Liikevaihto						
Huoneistovuokrat	2 748 934	2 750 000	2 720 000	2 712 000	2 643 793	2 577 302
Käyttökorvaukset	172 686	165 000	167 000	172 000	166 840	161 835
Muut tuotot	115 695	5 000	10 000	10 000	5 000	4 800
Liikevaihto	3 037 315	2 920 000	2 897 000	2 894 000	2 815 633	2 743 937
Henkilöstökulut	183 978	187 500	191 300	196 100	191 172	193 084
Poistot ja arvonalentumiset	1 377 834	522 000	938 360	502 600	482 496	463 196
Muut kulut yhteensä	1 827 076	1 747 000	1 626 483	1 741 500	1 689 255	1 638 577
LIIKEVOITTO /-TAPPIO	-437 776	378 500	48 047	368 800	372 710	369 079
Korkotuotot	9 857	11 000	5 238	5 000	5 000	5 000
Korko- ja rahoituskulut	177 423	192 000	135 000	133 000	126 350	120 033
Yhteensä	167 566	181 000	129 762	128 000	121 350	115 033
Voitto/Tappio ennen tp-siirtoja / veroja	-605 342	197 500	-81 715	240 800	251 360	254 047

Alaskirjaukset

Purkukulut

*Yhtiön taloutta rasittaa suunnitelmakaudella olennaisesti rakennusten vähentämiseen liittyvät alaskirjaukset.

**Rakennuksen purkamisen aiheuttaa merkittävän kuluera. Talousarviovaiheessa tiedossa olevat muutokset kiinteistökannassa on budjetoitu.

Tällä hetkellä suurena haasteena on talojen ja asuntojen kunnon ylläpitäminen ja kohottaminen sille tasolle, että ne pystyvät kilpailemaan muiden markkinoilla olevien asumisvaihtoehtojen kanssa hinnallisesti ja laadullisesti. Myöskään yhtiön asuntokanta ei ole optimaalinen, isoja asuntoja on suhteessa liikaa kysyntään nähden (keskimääräinen ruokakunnan koko on pienempi mitä se on ollut vuokratulojen rakentamivuotina). Investoinneista on pääosin pidättydytty ja pääpaino on ollut asuntokannan sopeuttamistoimissa. Kuitenkin esimerkiksi ylläpitokulujen pienentämiseen tähtäviä energiaremontteja on meneillään. Käyttöasteen nostamisen toimenpiteinä käytetään rakennusten myyntiä ja purkamista konsernin emoyhteisön kanssa yhteistyössä sopien. Hyväksytyin vuokra-asumisen kehittämissuunnitelman mukaisesti yhtiön vuokrattavia asuntoja vähennetään eri toimenpitein siten, että yhtiöllä on suunnitelmakauden jälkeen noin 500 vuokrattavaa asuntoa.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Asuntojen käyttöaste	> 90 %	Tilinpäätös

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Vuokranmääritysyksiköitä, kpl	33	30	28	26	25
Asuntoja, kpl	622	617	597	554	537
Toimitilat, kpl	2	2	2	1	1
Huoneistoala, m2	31 853	31 600	30 391	28 341	27 538
Yksikköhinnat:					
Vuokra, e/m2/kk	8,8	8,9	8,95	9	9,1

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6

Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahd. pääomitus			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	1	3
Toimenpide	1) Yhtiön hallitusjäsenten ohjeistus/koulutus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	3	3	9
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi			
Toimenpide	3) Myyntitulojen kanavointi kehitettäviin kohteisiin			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Toimintaympäristön muutos: Alueen negatiivinen väestönkehitys	3	3	9
Toimenpide	1) Sopeutuminen, ennakointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilöriski: 1) Henkilöstön irtisanoutumiset. Henkilöriski korostuu, kun yhdellä henkilöllä on useampi positio. 2) Yhtiön vastuuhenkilöiden vaihtuvuus. Voi heikentää jatkuvuutta ja suunnitelmallisuutta päätöksenteossa.	3	2	6
Toimenpide	1) Henkilöstön työhyvinvointiin panostaminen. Varahenkilöiden nimeäminen. Rekrytoinnit, sijaistaminen.			

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi Patria Aviation Oy:n käytössä olevaa avioniikkatuotannon toimitilarakennusta (Passi) ja NH90-helikoptereiden kokoonpanohallia, joka on rakennettu HW-hallin yhteyteen. Kiinteistöyhtiön tilat on vuokrattu 20 vuoden vuokrasopimuksella Patria Aviation Oy:lle.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokra-kohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Yhtiön rahoittajana on Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen. Lainapääoma on vuoden 2022 alussa 304.485 €. Talousarviossa 2022 korkotaso on arvioitu syksyn 2021 tasolla. Kiinteistöstä suoritetaan poistot poistosuunnitelman mukaisesti. Kiinteistövero maksettaneen vuonna 2022 noin 11.000 euroa.

Yhtiön perustamissopimuksesta tulee 1.7.2022 kuluneeksi 20 vuotta ja yhtiön lainan viimeinen erä maksetaan helmikuussa 2023. Omistajapolitiikan mukaisesti yhtiö luovutetaan puitesopimuksen mukaisella hinnalla Patria Oyj:lle suunnitelmakauden aikana. Patria Oyj:tä on informoitu ja neuvottelut ovat alkamassa. Tavoitteena on luopua yhtiöstä vuoden 2022 aikana.

Kiinteistö Oy Jämsän Hekohalli	TP 2020	TA 2021	Ennuste 2021	TA 2022	TS 2023
Liikevaihto (alv 0 %)	503 226	503 226	503 226	391 000	45 000
Henkilöstökulut	6 099	6 100	6 250	6 300	1 000
Muut kulut					
Kiinteistövero	15 026	16 865	13 046	11 000	9 000
Muut kulut	6 914	7 000	6 500	10 000	3 000
Muut kulut yhteensä	21 940	23 865	19 546	21 000	12 000
Liikevoitto/-tappio	475 187	473 261	477 430	363 700	32 000
Poistot suunnitelman mukaan	326 025	327 699	324 766	323 829	62 500
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut korko- ja rahoitustuotot	0	0	0	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	37 386	57 000	26 000	9 000	500
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	37 386	57 000	26 000	9 000	500
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	111 776	88 562	126 664	30 871	-31 000
Välittömät verot	39 874	30 717	32 000	10 000	0
Tilikauden voitto / -tappio	71 902	57 845	94 664	20 871	-31 000

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023
Kerrosala Km2	8 070	8 070	8 070	8 070
Rakennustilavuus Rm3	48 575	48 575	48 575	48 575
Vuokra / kem2 / kk	5,2	5,2	4,03	2,78
Vuokratulot euroa	503 226	503 226	391 000	45 000

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli

Toimitusjohtaja Eija Arvaja

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö omistaa ja hallinnoi komposiittituotantolaitoksen toimitiloja, jotka on vuokrattu 20 vuoden vuokra- ja lunastussopimuksella Patria Aerostructures Oy:lle.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

Vuokralla katetaan yhtiön lainojen lyhennykset, rahoitus- ja hallinnointikulut sekä muut yhtiölle vuokra-kohteen omistamisesta ja hoidosta aiheutuvat välttämättömät kulut. Vuonna 2022 alussa yhtiöllä on lainaa 290 000 euroa. Talousarviossa 2022 korkotaso on arvioitu syksyn 2021 tasolla. Kiinteistöstä suoritetaan poistot

poistosuunnitelman mukaisesti. Kiinteistöveroä maksettaneen vuonna 2022 noin 24.000 euroa.

Yhtiön perustamissopimuksesta tulee 1.4.2023 kuluneeksi 20 vuotta ja yhtiön lainan viimeinen erä maksetaan maaliskuussa 2022. Omistajapolitiikan mukaisesti yhtiö luovutetaan puitesopimuksen mukaisella hinnalla Patria Oyj:lle suunnitelmakauden aikana. Patria Oyj:tä on informoitu ja neuvottelut ovat alkamassa. Tavoitteena on luopua yhtiöstä jo vuoden 2022 aikana.

Kiinteistö Oy Jämsän Komposiittihalli	TP 2020	TA 2021	Tot ennuste 2021	TA 2022
Liikevaihto (alv 0 %)	725 806	725 800	725 800	725 800
Henkilöstökulut	6 064	6 300	6 250	1 200
Muut kulut				
Kiinteistövero	31 862	28 000	27 795	24 000
Muut kulut	6 884	9 000	19 000	1 200
Muut kulut yhteensä	44 810	37 000	46 795	25 200
Liikevoitto/-tappio	680 996	682 500	672 755	255 600
Poistot suunnitelman mukaan	378 474	377 533	377 532	231 365
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut korko- ja rahoitustuotot	0	0	0	0
Korkokulut ja muut rahoituskulut	18 211	12 730	7 500	4 235
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	18 211	12 730	7 500	4 235
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	284 311	292 237	287 723	20 000
Välittömät verot	71 444	79 884	85 500	4 000
Tilikauden voitto / -tappio	212 867	212 353	202 223	16 000

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Kerrosala Km2	10 777	10 777	10 777
Rakennustilavuus Rm3	84 540	84 540	84 540
Hankintahinta euroa/Km2	1 044	1 044	1 044
Hankintahinta euroa/Rm3	133	133	133
Vuokra / kem2 / kk	5,61	5,61	5,23
Vuokratulot euroa	725 806	725 800	282 000

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja Jussi Aalto

Yhtiön toiminta-ajatus

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy on Jämsän kaupungin 100 % omistama osakeyhtiö, jonka toimialue on Jämsän kaupunki. Yhtiö hallinnoi ja vuokraa tuotanto- ja toimitiloja. Yhtiö voi myös rakennuttaa, ostaa ja myydä rakennuksia ja kiinteistöjä yritystoiminnan lisäämiseksi ja säilyttämiseksi Jämsän seudulla.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

Vuokrattavien tilojen käyttöaste pidetään korkeana ja perittävät vuokrat markkinahintaisina. Korjataan suunnitelmallisesti olemassa olevia kohteita. Reagoidaan nopeasti ja joustavasti yritysten tilatarpeisiin.

Verohallinnon vuonna 2019 antama ennakkoratkaisu lunastusvuokrien käsittelystä arvonlisäverotuksen näkökulmasta on talousarviohetkellä korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyssä. Ratkaisun vuoksi lunastusoption sisältäviä vuokrasopimuksia käsitellään kiinteistön kauppana. Menettely aiheuttaa ristiriitaa tuloslaskelman ja taseen kirjauksissa ja aiheuttaa epävarmuutta arvonlisäveron käsittelyssä.

Suunnitelmakaudella oleellisia tapahtumia on Juustotien elintarviketuotantotilan 2,4 milj.€ laajennus, sekä kehitettävänä kohteena entinen sotilaskotirakennus Hallin entisellä varuskunta-alueella. Talousarviohetkellä noin kolmannes tiloista on varattu. Kohteen käynnistämisvaiheen aikana (3 vuotta) kaupunkiomistaja on sitoutunut tilikausittain nettotappion takaamiseen 100.000 euroon asti. Yhtiön muut tilat ovat talousarvion hetkellä 100 % vuokrattuna. Ennakoitu liikevaihdon tuntuva kasvu suunnitelmakaudelle perustuu suurelta osin Juustotien investointiin.

Myllymäki II -teollisuusalueelle on suunnitteilla uusi teollisuustila. Hanke saattaa käynnistyä tilikaudella 2022, mutta hankintapäätöstä ei toistaiseksi ole. Toteutuessaan tämä olisi noin miljoonan investointi. Tämä ei ole tunnusluvuissa mukana.

Toiminnallinen tavoite	Tavoitetaso	Seurantatapa
Tilojen käyttöaste	> 99 %	Tilinpäätös

Jämsän Yrityskiinteistöt Oy	TP 2020	TA 2021	Tot. ennuste 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Liikevaihto	862 196	950 900	947 200	1 268 000	1 330 000	1 343 300
Saadut avustukset	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	
Henkilöstökulut	33 363	33 200	31 500	46 200	46 662	47 595
Muut kulut yhteensä	306 572	412 530	367 770	451 300	460 326	469 533
Liikevoitto/-tappio	622 261	605 170	623 430	870 500	923 012	826 172
Poistot suunnitelman mukaan	558 553	547 000	549 821	598 500	692 500	664 800
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	56 043	50 000	58 777	67 000	63 550	60 468
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	7 665	8 170	14 832	205 000	166 862	100 905
Tilikauden voitto / -tappio	7 665	8 170	14 832	205 000	166 862	100 905

*Vuosina 2021, 2022 ja 2023 esitetty "saadut avustukset" on omistajan avustus sotilaskotirakennuksen nettotappion kattamiseen.

Varaus on esitetty 100.000 asti, avustuksen maksu toteutuneen nettotappion mukaan.

Alhainen korkotaso pitänee rahoituskulut melko vakaana suunnittelukauden 2022 - 2024. Yhtiö on maksanut vuosittain omistamistaan rakennuksista kiinteistöveroja noin 40 000 euroa, sekä korkoja ja takausprovisiota omistajalleen noin 30 000 euroa. Näiden taso nousee suunnitelmakaudella uusista investoinneista johtuen. Suuri poistopohja rasittaa yhtiön taloutta kiinteistöomaisuuden ollessa lähes 6 milj. €.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Rakennuksia kpl	9	9	9	9	9
Vuokrattava ala kem2	32 896	32 896	34 402	34 402	34 402

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiön ylivelkaantuminen	3	2	6
Toimenpide	1) Rahoitussuunnittelu. Mahd.pääomitus			

Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Yhtiöiden toimialan mukainen toiminta ei ota huomioon konsernin emon ja koko konsernin etua.	3	E	0
Toimenpide	1) Yhtiön hallitusjäsenten ohjeistus/koulutus.			
Toimenpide	2) Yhtiön valvonta / yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Verolainsäädännön/tulkinnan muutokset	3	3	9
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminta ei vastaa yhtiölle asetettuja tavoitteita	3	1	3
Toimenpide	1) Yhteistyön tiivistäminen omistajan kanssa / konsernikeskustelut			
Toimenpide	2) Tavoitteiden arviointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Yhtiön investointikyky palvelutuotantoon ja sen kehittämiseen ei ole riittävä	2	1	2
Toimenpide	1) Yhtiön taloussuunnittelu ja talouden ennakointi			
Toimenpide	2) Kunnossapidon, korjauksen ja saneeraamisen suunnittelu ja priorisointi			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja on ainoa toimihenkilö	3	3	9
Toimenpide	1) Konsernikeskustelut, toimitusjohtajan ja hallituksen puheenjohtajan aktiivinen yhteistyö. 2) Yhtiön hallituskokoonpanon vaihtuvuus. Koko hallitus saattaa vaihtua kerralla.			

Jämsän Aluelämpö Oy

Toimitusjohtaja Hannu Soikkeli

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiön toimialana on rakentaa ja ylläpitää lämpöä ja sähköä tuottavia, sekä lämpöä siirtäviä laitoksia, myydä lämpöä ja tuottamaansa sähköä, sekä harjoittaa lämpöhuoltoalaan kuuluvaa liiketoimintaa. Yhtiö voi hankkia ja omistaa kiinteistöjä ja arvopapereita.

Yhtiön tehtävä on toimittaa kaupungille, yrityksille ja sen asukkaille edullista lämmitysenergiaa ja maksaa omistajalle vuosittainen sijoitetun pääoman tuotto. Yhtiö työllistää 7 henkilöä. Hallin taajamassa kaukolämpöä tuotetaan kotimaisilla polttoaineilla. Jämsänjokilaaksossa myytävä lämpö hankitaan pääosin paikkakunnan paperitehtaalta. Yhtiö on vakavarainen ja se on tuottanut viime vuosina voittoa, josta suurin osa on jätetty

vapaaseen omaan pääomaan.

Jämsän kaupungin taloussuunnitelmaan sisältyy rahoitustuottoihin kohtuullinen 0,5 milj.€ tuloutus vapaasta pääomasta vuodelle 2022 konsernin emolle. Tuloutus tehdään, mikäli se ei osakeyhtiölain mukaan vaaranna yhtiön toimintaa.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

- 1) Laajentaa mahdollisuuksien mukaan kannattavaa liiketoimintaa ja pitää yhtiön lämmön myynti vähintään nykyisellä tasolla (yli 100.000 MWh, 545 asiakasta).
- 2) Varautua lainsäädännön muutoksiin ja kriisitilanteisiin kaupungin lämmöntoimittajana
- 3) Huolehtia yhtiön hoitamien kaupunginosien kaukolämpöratkaisuiden kannattavuudesta ja osallistua tarvittaessa yhteistyössä kaupungin kanssa lämmön tuotannon suunnitteluun
- 4) Pitää kaukolämmön ohjauksen ja valvonnan käyttöjärjestelmät ajanmukaisina.
- 5) Turvata kaukolämmön saanti asiakkaille muuttuvassa toimintaympäristössä Kaipolan alueella.

SELITE	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lämmön tuotto MWh	125.425	119.313	115.897	100.000	100.000	100.000	100.000
Asiakkaat lkm	517	530	537	545	557	558	559
Asiakkaista pientaloja	159	168	171	172	175	176	177

Jämsän Aluelämpö Oy	2017	2018	2019	2020	TA2021	TA 2022	TAE2023
Liikevaihto	6 161 488	5 760 680	5 756 938	5 330 546	5 700 000	5 700 000	5 700 000
Tilikauden tulos	931 636	669 145	632 939	751 568	620 000	600 000	580 000
Tilikauden ali-/ylijäämä	744 694	535 214	506 206	601 237	496 000	480 000	464 000
Tilikausien vli-/alijäämät yht.	5 162 094	5 906 788	5 642 002	6 148 207	5 900 000	5 700 000	5 400 000
Edellisten tilikausien voitto	5 162 094	5 106 788	4 842 002	5 348 207	5 600 000	5 400 000	5 100 000
Osinko tai po. palautus	300 000	800 000	800 000	800 000	1 300 000	800 000	800 000
Taseen loppusumma	11 022 938	10 686 383	10 771 648	10 281 833	10 500 000	10 500 000	10 500 000
Yhtiön opo/Peruspo	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Kaupungin kok.sij. yhtiöön	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000

Suunnitelmakauden aikana Jämsän Aluelämpö Oy:n on luotava strategia, joka parhaiten turvaa sekä yhtiön, että konsernin tulevaisuuden energia alan poliittisten mielipiteiden ja teknologian kehityksen myllerryksessä. Strategiasa on otettava huomioon konsernin emon asettamat päämäärät ja tavoitteet.

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tulipalo - tuotannon katkos	3	1	3
Toimenpide	Varakeskukset / Varavoimankäyttö			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toiminnan laatu	3	1	3
Toimenpide	Varavoiman käyttö / Sähkön varasyöttö			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietoliikennekatkot - automaatio ei toimi	3	1	3
Toimenpide	Paikallisajo mahdollisuus / miehitys			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ylivelkaantuminen	2	1	2
Toimenpide	Toimitaan pitkäjänteisesti / Suojatut lainat			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Taloudellinen riski - ongelma-asiakkaat	1	3	3
Toimenpide	Toimitaan lain mukaan / Pyritään välttämään riskejä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Henkilösuhteet - Avainhenkilöiden puuttuminen	2	1	2
Toimenpide	Ristiin kouluttaminen / Varahenkilöjärjestelmä			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tekniset häiriöt laitoksilla	2	1	2
Toimenpide	Toimintojen kahdentaminen / Rinnanajo			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Mainetta vahingoittava viestintä	3	3	9
Toimenpide	Oma viestintä perustuu faktoihin			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kaupungin / Omistajan tulopohja	2	3	6
Toimenpide	Vaikuttaminen / Avoin keskusteluyhteys omistajaan			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kiinteistömäärän pieneneminen	3	3	9
Toimenpide	Uusien asiakkaiden hankinta			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Koronan vaikutus liiketoiminnan kehittymiseen	2	2	4
Toimenpide	Suojellaan henkilökuntaa kaikilla mahdollisilla keinoilla			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Kaipolan liiketoimintaympäristön heikkeneminen	3	3	9
Toimenpide	Haetaan parasta muutosvaihtoehtoa			

Himos Infra Oy

Toimitusjohtaja Katja Rissanen

Yhtiön toiminta-ajatus

Yhtiö on Himoksen alueella toimiva kunnallistekniikkayhtiö, joka hoitaa alueen vesihuoltolaitoksen tehtävät sekä valvoo tehtyjen yhteistoimintasopimusten noudattamista. Myyty ja vastaanotettu vesi- ja jätevesimäärä on nykyisellään noin 58.000 m³ /vuosi. Yhtiön tulorahoitukselle on tärkeää Himoksen kehittyminen ympärivuotiseksi vapaa-ajankeskukseksi.

Toiminta ja tavoitteet suunnittelukaudelle 2022-2024

Tavoitteet suunnitelmakaudelle:

- Himoksen alueen hankkeisiin osallistuminen yhteistyössä kaupungin kanssa.
- Himoksen alueen vesihuollon kehittäminen yhteistyössä Jämsän kaupungin Vesi liikelaitoksen kanssa.
- Jämsän Vesi liikelaitokselle maksetaan rakenteista ja laitteista omakustannusperusteinen hinta, veden ja jäteveden käyttömaksun yhtiö maksaa liikelaitokselle laitoksen taksan mukaisesti.
- Pidemmällä aikavälillä yhtiön on pystyttävä itsenäisesti investoimaan alueen vesihuollon tarvitsemat peruskorjausinvestoinnit ja maankäyttösoimusten ulkopuolisen vesihuollon uusinveistoinnit.

Himos-Infra Oy	2016	2017	2018	2019	2020	TA 2021	TA 2022
Liikevaihto	398 447	348 489	350 000	445 154	381 441	460 000	430 000
Tilikauden tulos	28 560	16 223	-33 779	14 932	7 242	6 000	-13000
Tilikausien vli-/alijäämät yhteensä	1 966 196	1 994 756	2 010 839	1 977 060	1 991 992	1 827 000	1 833 000
Taseen loppusumma	2 366 879	2 341 030	2 309 571	2 367 594	2 336 384	2 300 000	2 300 000
Yhtiön opo/peruspo	2 094 756	2 110 979	2 077 060	2 091 993	2 099 235	2 031 993	1 992 000
SVOP/+muut rahastot	0	0	0	0	0	0	0
Kaupungin rahasiointus	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Investointien ruuhkautuminen	2	2	4
Toimenpide	Yhtiön taloussuunnittelu, yhteistyö kaavoitus/ kaupunki			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Vesihuollon häiriöt, veden laadun häiriöt, vesihuollon keskeytyminen	3	1	3
Toimenpide	Ajantasainen valvontatutkimusohjelma, yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa, koulutus, verkoston kunnan seuranta			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Toimitusjohtaja ainoa toimihenkilö	2	2	4
Toimenpide	Yhteistyö Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa			

Jämsek Oy

Kaupunginvaltuuston 2.12.2019 § 60 päätöksen mukaisesti Kehittämisyhtiö Jämsek Oy:n toiminta organisoitiin osaksi Jämsän kaupungin uutta elinvoimaorganisaatiota siten, että yrityspalvelut ja aluekehittäminen siirtyivät 1.8.2020 yhdyskuntatoimen toimialalle (vuonna 2021 elinvoimatoimiala) ja Jämsek Oy:n toimitusjohtaja, hallintosihteeri ja matkailusihteeri matkailu-, markkinointi- ja viestintätulosalueelle 1.1.2021 kaupungin konsernipalveluiden alle. Päätöksen mukaisesti Jämsek Oy jää lepääväksi yhtiöksi vuodesta 2021 alkaen. Mahdollisesta lakkauttamisesta on tehtävä erillinen päätös myöhemmin tehtävän vaikutusarvioinnin jälkeen.

Kiinteistö Oy Koskenpään Terveystalo

Yhtiö omistaa ja hallitsee Koskenpään kylässä noin 1.980 m² suuruista rakennuspaikkaa ja sille rakennettua liikerakennusta. Kiinteistöyhtiön kaupungin osan toimitiloissa on vuokralla Kiinteispalvelut Poti ja entisen terveyskeskuksen tiloissa on kaupungin kotihoidon tukikohta sekä terveyspalveluita. Omistajapoliittisena periaatteena on, että yhtiö jatkaa ja kaupunki on omistajana, niin kauan kuin kyseinen tila on vuokralla ja kaupungilla on toimintaa rakennuksessa.

Kiinteistö Oy Jämsänkosken Koivutie 4

Kiinteistössä on kaupungin omistuksessa kirjastotila ja vanha apteekki, muut huoneisto ovat yksityisten omistuksessa olevia liikehuoneistoja (2 kpl) ja asuinhuoneistoja (10 kpl). Omistajapoliittisena tavoitteena on ollut luopua yhtiön omistuksesta. Osakkeet ovat olleet myynnissä pitkään. Vuonna 2021 toteutettujen muutostöiden ansiosta osa kaupungin tilasta saadaan hyödynnettyä kaupungin pääarkistona. Arkistona käytettävän osan purkutyöt on tehty ja uuden arkistotilan rakentaminen on käynnissä. Kaupungin kustannukset yhtiöstä ovat vuositasolla noin 35.000 euroa.

Längelmäki Halli Oy

Kiinteistöyhtiö hoitaa jäähallikiinteistöä Länkipohjassa. Yhtiön jäänhoito- yms. tehtävät tehdään pääosin talkootyönä. Kaupunki avustaa yhtiötä 30.000 euron vuotuisella avustuksella.

3.2 Osakkuusyhteisöt

Jämsän Terveys Oy

Jämsän kaupunki ja Pihlajalinna Terveys Oy ovat perustaneet vuonna 2015 yhteisyrityksen, Jämsän Terveys Oy:n. Yhtiön osakkeista 51 % omistaa Pihlajalinna Terveys Oy ja Jämsän kaupunki 49 %. Toiminta on alkanut 1.9.2015. Yhteisyritys noudattaa yhteiskunnallisen yrityksen periaatteita. Omistajat ovat tasamääriin edustettuna yhtiön hallituksessa, puheenjohtajuus on Pihlajalinnalla. Yhtiön toimintaa seurataan ja verrataan toiminnan vaikuttavuuden ja taloudellisuuden näkökulmasta muihin alan toimijoihin ja yhtiöllä on hyvin laaja raportointivelvoite tilaajalle toiminnasta neljännesvuosittain.

Yhtiön toimialana on tuottaa viranomaisen antaman toimeksiannon perusteella julkisena palveluna tehtäviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja tuottaa muita yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja. Julkisen palvelun tehtävällä tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelua,

jonka viranomaisen on lain nojalla velvollinen tai oikeutettu järjestämään palvelun käyttäjälle ja jota yhtiö tuottaa palvelun käyttäjille viranomaisen toimeksiannon perusteella.

Yhtiön toiminnan tavoitteena on:

- Hoitaa Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kokonaisuus kokonaisvastuullisena tuottajana.
- Tuottaa laadukkaat ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystoimet siten, että niistä suurin osa on saatavilla pääasiassa Jämsän kaupungin alueella.
- Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimien kustannuspaineiden vähentäminen.
- Jämsän kaupungin Jokilaakson sairaalan palveluiden ja toiminnan turvaaminen.

Yhtiön tuottamisvastuulle ei kuitenkaan kuulu aikuisten ja lapsiperheiden sosiaalityö, lastensuojelu, vammaispalvelu, ympäristöterveydenhuolto eikä sosiaali- ja terveydenhuollon viranhaltijoiden tehtäviä, joita ei voida lain perusteella hoitaa yksityisen palveluntuottajan toimesta. Jokilaakson Terveys Oy:n tuottama palvelu on siirtynyt yhtiön tuottamaksi 1.1.2016 lukien. Jämsän Terveys Oy:n sopimus on voimassa 1.9.2015–31.8.2025. Ulkoistuksen arvo oli toiminnan alkaessa noin 69 milj.€ vuodessa. Yhtiön ja kaupungin välillä on meneillään oikeusprosessi palvelusopimuksen mukaisesta hinnantarkistulausekkeesta, jota yhtiö on laajentanut myös muuhun toimintaan vastakanteilla. Hinnankorotuksen näkemyseron alkuperäinen arvo oli noin 0,9 milj. €, joka on kertaantunut prosessiin kestäessä reiluun 3 milj.€. Keski-Suomen käräjäoikeudessa riita-asia on käsitteilyssä tammikuussa 2022.

Palvelusopimus ja siten yhtiön harjoittama toiminta siirtyy perustettavalle hyvinvointialueelle toimintoihin 1.1.2023 lähtien. Järjestelyyn kuuluu, että myös irtain omaisuus siirtyy hyvinvointialueelle, eli myös yhtiön osakkeet. Yhtiön toimintaa ohjataan 1.1.2023 alkaen hyvinvointialueelta.

Himos Matkailu Oy

Yhtiön omistajina ovat Jämsän kaupunki, Jämsek Oy, Holiday Club Resorts Oy, Himos Resort Oy ja Tobermore/Himoslomat Oy. Yhtiö vastasi Himoksen matkailukeskusalueen yhteismarkkinoinnista. Yhtiö on ollut lepäämässä vuoden 2011 alusta lähtien, koska riittävää yhteistoimintaa ei saatu aikaiseksi, yhtiö päätettiin purkaa yhtiökokouksessa syksyllä 2021. Yhtiölle on asetettu selvitysmies ja rekisteristöpoistoilmoitukset on tehty. Yhtiön omaisuus realisoidaan ja yhtiön lakkautustoimet saatetaan loppuun talousarviovuonna 2022.

4 KÄYTTÖTALOUS 2022-2024

Kuntalain 75 §:n mukaan tilivelvollisia ovat toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Kuntalain ja valtuuston hyväksymän sisäisen valvonnan ohjeen mukaan Jämsän kaupungissa tilivelvollisia viranhaltijoita ovat siten kunkin toimielimen esittelijä ja kunkin tulosalueen esimies sekä lisäksi toimielimen talousarvion ja käyttösuunnitelman yhteydessä erikseen nimeämät tulosityksiköitten ja kustannuspaikkojen esimiehet.

Kaupunki, ei liikelaitoksia, ulk ja sis.	TP 2020	TA+Ita 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	51 027 949	49 660 330	52 321 960	22 279 060	22 285 620
Myyntituotot	28 972 660	26 482 770	27 176 760	6 469 240	6 469 240
Maksutuotot	7 295 090	7 518 220	8 070 860	1 346 560	1 331 560
Tuet ja avustukset	2 080 343	2 763 140	2 866 070	2 428 650	2 450 210
Muut toimintatuotot	12 679 856	12 896 200	14 208 270	12 034 610	12 034 610
Valmistus omaan käyttöön	214 113	219 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-179 844 228	-184 556 188	-186 368 500	-66 656 036	-66 792 022
Henkilöstökulut	-39 350 054	-42 303 500	-43 543 700	-31 380 716	-31 479 702
Palvelujen ostot	-115 837 722	-116 106 118	-117 014 380	-19 956 460	-19 956 460
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 107 980	-5 419 700	-5 618 030	-5 144 370	-5 181 370
Avustukset	-8 329 659	-8 925 050	-8 737 850	-3 025 600	-3 025 600
Muut toimintakulut	-11 218 813	-11 801 820	-11 454 540	-7 148 890	-7 148 890
Toimintakate	-128 602 166	-134 676 478	-133 841 160	-44 171 596	-44 301 022
Verotulot	87 372 183	91 890 000	90 200 000	47 500 000	45 500 000
Valtionosuudet	51 096 989	46 660 490	47 038 000	2 910 000	3 473 000
Rahoitustuotot ja -kulut	1 007 261	592 000	997 000	1 012 000	1 012 000
Korkotuotot	203 760	179 000	179 000	179 000	179 000
Muut rahoitustuotot	1 081 785	654 000	1 059 000	1 074 000	1 074 000
Korkokulut	-278 131	-240 000	-240 000	-240 000	-240 000
Muut rahoituskulut	-153	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Vuosikate	10 874 267	4 466 012	4 393 840	7 250 404	5 683 978
Poistot ja arvonalentumiset	-7 252 737	-7 026 118	-7 222 310	-7 191 570	-7 191 570
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	3 792 833	-2 313 496	-2 581 860	305 444	-1 260 982

4.1 Henkilöstö

Kunta-alan työmarkkinasopimukset

Kunta-alan työmarkkinasopimukset ovat voimassa 1.4.2020-28.2.2022. Sopimuksen voimassaolo jatkuu 28.2.2022 jälkeen vuoden kerrallaan, jollei sitä kirjallisesti irtisanota viimeistään kuusi viikkoa ennen sopimuskauden päättymistä. Vakinaisiin virkoihin ja toimiin on varattu 1,5 %:n nousuvara verrattuna vuoden 2021 palkkakustannuksiin, johtuen sopimusratkaisuista. Uutena kunta-alan sopimukseen tuli 1.9.2021 SOTE-sopimus, johon siirtyi KVTES:stä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö sekä varhaiskasvatuksen opettajat siirtyivät OVTES:iin.

Hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistamista koskeva voimaannpanolaki tuli voimaan 1.7.2021 (HE 241/2020). Hyvinvointialueen perustamisen

myötä sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö, oppilas- ja opiskelijahuollon psykologit ja koulukuraattorit sekä osa tukipalvelujen henkilöstöstä siirtyy 1.1.2023 lukien hyvinvointialueille (Keski-Suomi ja Pirkanmaa). Vuoden 2022 aikana yhteistoiminnassa niin välillisissä kuin välittömissä käsiteltävinä aiheina on henkilöstön siirtyminen hyvinvointialueille. Siirtyvän henkilöstön määrä on n. 187,05 htv (Kuhmoinen n. 99 htv). Hyvään henkilöstöpolitiikkaan kuuluu, että lain mukaisen edustuksellisen yt-menettelyn lisäksi tietojen luovutuksen piirissä olevalle henkilöstölle on tiedotettu asiasta sekä työyhteisö- että yksilötasolla.

Henkilöstötuottavuutta parannetaan paikallisesti erilaisin keinoin. Henkilöstötuottavuutta lisätään mm.

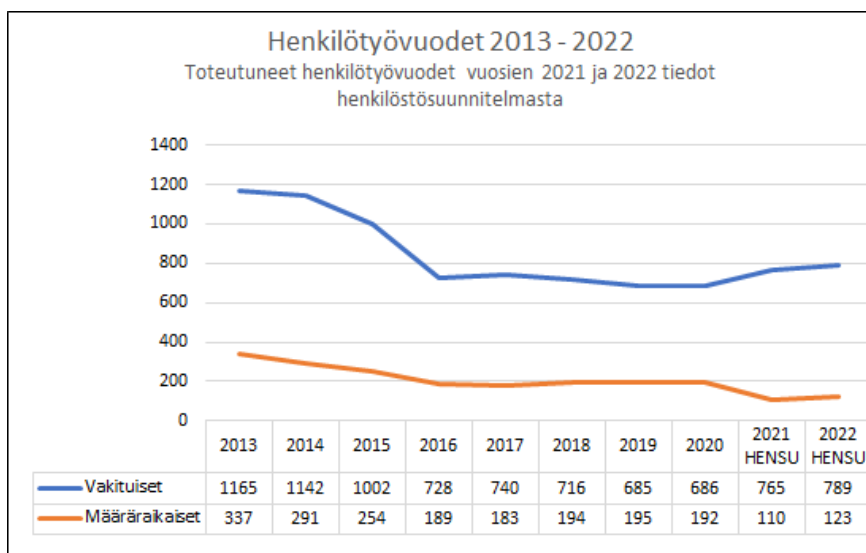
- Organisaation uudelleenjärjestelyillä. Henkilöstövoimavaroja organisaation erilaisissa muutoksissa ja talouden sopeutuksessa ohjataan siten, että oikea määrä henkilöstöä on oikeassa paikassa oikeaan aikaan, huomioiden hyvinvointialueen vaikutukset kuntiin jääviin palveluihin
- Tehostamalla työskentelytapoja osana palvelutuotantoa. Tästä esimerkkeinä käynnissä olevien VM-hankkeiden hyödyntäminen mm. tiedolla johtaminen, työnantajamielikuvan parantaminen, tulevaisuustyö, työaikapankki ja monipaikkainen työnteko. Toimisto- ja hallintotehtävien kehittämistä jatketaan niin, että saavutetaan mahdollisimman tehokkaat ja laadukkaat toimintaprosessit koko konsernissa.
- Tehostamalla työelämän laatua. Työyhteisöjen kehittäminen strategian suuntaisesti nostamalla esiin keskeisimmät kehittämistarpeet ja seuraamalla kehittämistoimien vaikuttavuutta. Samalla tuetaan työuria ja parannetaan henkilöriskien hallintaa. Vuosittain seurataan työelämän laatua QWL -sykemittarikyselyillä. Osaamisen kehittäminen on työhyvinvoinnin ohella strateginen henkilöstön kehittämisen kohde.

Henkilöstömäärä ja tavoitteet

Toimiala	TP HTV 2020	Suunnitelma HTV 2021	Suunnitelma HTV 2022
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	49,13	49,75	54,92
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	129,29	146,2	177,05
SIVISTYSTOIMI	353,91	405	399,27
YHDYSKUNTATOIMI/ELINVOIMA	61,81	68	67,75
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LIIKELAITOS	81,82	86,08	80,08
JÄMSÄN VESI ja JÄMSÄN JÄTEHUOLTO LL	10,13	10	10
Vakinainen henkilöstö yht.	685,99	765	789,67
YLEISHALLINTO/KONSERNIPALVELUT	21,37	8,63	12,04
SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI	40,25	31,10	32,67
SIVISTYSTOIMI	95,80	55,05	55,54
YHDYSKUNTATOIMI/ELINVOIMA	13,37	8	10
JÄMSÄN ATERIA- JA PUHT.PALV. LIIKELAITOS	21,33	6,96	12,96
JÄMSÄN VESI ja JÄMSÄN JÄTEHUOLTO LL	0	0	0
Määräaikainen henkilöstö yht.	192,12	109,74	123,21
Henkilöstö yhteensä	878,11	874,77	912,88

Erilaiset palvelu- ja rakennemuutokset vaikuttavat henkilöstömäärään ja eläkkeelle siirtyminen on voimakasta. Palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään ja tehtäväkuviin. Organisaation henkilöstömäärä henkilötöyvuosina on 912,88.

Tiukan talustilanteen, isojen rakenteellisten muutosten, muuttuvan väestörakenteen ja muuttuvien palvelutarpeiden ristipaineessa asioita on tehtävä uudella tavalla. Kuntalaisten tarvitsemat palvelut täytyy jatkossa tuottaa vaikuttavammin ja taloudellisimmin. Erilaiset rakennemuutokset ja digitalisaatio edesauttavat henkilöstötuottavuuden ja tehokkuuden lisäämistä. Eläkkeelle siirtyminen on voimakasta. Palvelurakenteissa ja palveluverkossa tapahtuvat muutokset heijastuvat suoraan henkilöstön määrään. Teknologian hyödyntäminen lisääntyminen ja vaikuttavuus on nähtävissä työmenetelmien ja -prosessien tehostumisena. Toimintojen keskittämisen ja tilojen käytön tehostamisen myötä on mahdollista lisätä henkilöstötuottavuutta ja moniosaamista.

Sairauspoissaoloihin vaikuttaminen, sijaiskäytön vähentäminen sekä avautuvien työpaikkojen täyttämättä jättäminen ovat edelleenkin henkilöstömenojen hallinnan keinoja. Muutoksessa on mahdollisuuksia tehtävien ja palvelujen uudelleen järjestelyihin, uudenlaisen osaamisen hankkimiseen sekä organisaation muuttamiseen. Kaikkia työtehtäviä ei kuitenkaan voida jättää täyttämättä ja muutos luo itsessään sellaisia työpaikkoja, joihin rekrytointia on kuitenkin käytettävä.

Kaupunki ja LL	TP2018	TP2019	Tp2020	TA+LTA2021	TA 2022	2021-2022	%
Maksetut palkat	33 752 273	33 506 833	33 934 456	36 455 629	37 321 610	865 981	2,38
Jaksotetut palkat	57 892	-422 046	-226 385				
Korjauserät	510 236	459 677	497 537	293100	372 560	79 460	27,11
Palkat yhteensä	33 184 145	33 469 202	33 663 303	36 162 529	36 949 050	786 521	2,17
Henkilösivukulut	10 422 207	9 943 707	9 744 752	10 359 201	10 746 720	387 519	3,74
Henkilöstökulut yht.	43 606 352	43 412 910	43 408 055	46 521 730	47 695 770	1 174 040	2,52

						Muutos TP
Muutos ed. v. €	-68 440	-193 442	-4 855	3 113 675	1 174 040	4 287 715
Muutos ed. v. %	-0,16 %	-0,44 %	0,01 %	7,17 %	2,52 %	9,88 %

Palvelutuotantoa, palveluverkkoa, esimiestehtäviä sekä tukitoimintoja järjestellään uudelleen ja keskitetään siten, että henkilöstömenosäästöjä saadaan myös taloussuunnitelmakaudella. Useassa ammattiryhmässä on valtakunnallisesti rekrytointiongelmia, jotka heijastuvat myös Jämsään.

Kunta- ja palvelurakennemuutokset (mm. jätelaki 2021, hyvinvointialueet 2023, työllisyyspalveluiden siirto kuntiin 2024) vaikuttavat rekryointitarpeeseen, osaamisen kehittämiseen ja henkilöstömenojen sopeuttamiseen sekä tarpeeseen sijoittaa henkilöstöä uudelleen. Kaikki nämä muutokset edellyttävät johdonmukaista henkilöstösuunnittelua. Suunnittelua helpottaa se, että tieto henkilöstön siirtymisestä eläkkeelle on käytettävissä. Osaamistarpeissa korostuvat muutosjohtaminen, talousosaaminen sekä uuden teknologian sovellutusten hyödyntäminen.

Henkilöstötavoitteita ja mittareita seurataan neljännesvuosiraportoinnin yhteydessä sekä käsitellään tarkemmin vuosittain henkilöstökertomuksessa. Valtakunnallinen suositus henkilöstöraportoinnista on uudistunut ja sillä on vaikutuksia kuntien henkilöstöraportoinnin sisältöihin. Uutta on myös Power BI, jonka palvelun kautta saadaan HR tietoa (henkilötyövuodet, sairauspoissaolot, henkilöstökustannukset jne.) reaaliaikaisenahelpottamaan toiminnan aikaista raportointia.

4.2 Konsernipalvelut

Toimialajohtaja: kaupunginjohtaja Hanna Helaste / vs. kaupunginjohtaja Anna-Liisa Juurinen

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	2 961 865	2 550 700	4 248 240	4 151 710	4 173 270
Myyntituotot	2 233 412	1 821 030	1 922 620	1 922 620	1 922 620
Maksutuotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	578 478	662 730	1 094 110	997 580	1 019 140
Muut toimintatuotot	149 975	66 940	1 231 510	1 231 510	1 231 510
Valmistus omaan käyttöön	7 182	0	0	0	0
Toimintakulut	-12 879 011	-14 150 818	-14 101 080	-11 353 330	-11 367 490
Henkilöstökulut	-4 193 274	-4 916 390	-5 230 350	-4 938 870	-4 953 030
Palvelujen ostot	-5 875 979	-6 169 558	-6 220 240	-3 784 790	-3 784 790
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-79 157	-74 620	-82 030	-80 930	-80 930
Avustukset	-1 998 728	-2 002 000	-1 903 500	-1 896 500	-1 896 500
Muut toimintakulut	-731 873	-988 250	-664 960	-652 240	-652 240

Toimintakate	-9 909 964	-11 600 118	-9 852 840	-7 201 620	-7 194 220
Poistot ja arvonalentumiset	-95 893	-100 620	-125 040	-125 310	-125 310
Tilikauden tulos	-10 005 857	-11 700 738	-9 977 880	-7 326 930	-7 319 530
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-10 005 857	-11 700 738	-9 977 880	-7 326 930	-7 319 530

Vuoden 2022 aikana valmistellaan hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen osalta mahdollisimman joustava siirtyminen tukipalveluissa ja koko toimintaa kokoavissa toiminnoissa lainsäädännön ja tulkintojen selkiytyessä. Hyvinvointialueen muodostaminen pakottaa myös Jämsän kaupungin organisaation muuttamaan siten, että jäljelle jäävät toiminnot hoidetaan mahdollisimman tehokkaasti. Valmisteluun liittyy sopimusten hallinta ja uusien sopimusten valmistelu siltä osin kuin vanhoja sopimuksia joudutaan muuttamaan tai purkamaan. Tällaisia selvitettäviä asioita on mm. työvalmennussäätiö Avituksen ostopalvelusopimus ja palvelujen uudelleenorganisointi. Kyseessä on noin 2 milj.€ suuruinen riski siitä, että hyvinvointialue ostaakin kyseiset palvelut joltain suuremmalta toimijalta.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Elinvoimaorganisaatio on vakiinnutettu osaksi kaupungin toimintoja.
Mittari	Elinvoimaorganisaatiouudistuksen vaikuttavuusarviointi.
Tavoite	Konsernijohtamisen ja omistajaohjauksen ohjeistus ovat ajan tasalla ja niitä noudatetaan.
Mittari	Laadullinen arviointi.
Tavoite	Konsernipalvelujen kehittäminen (laatu ja prosessit) sekä organisaatiomuutokset.
Mittari	Selvitys organisaatiomuutoksesta, päättäminen ja toimeenpanon aloittaminen.
Tavoite	Päätöksenteko ja johtaminen on johdonmukaista. Luottamus yhteiseen tekemiseen on lisääntynyt. Yhteinen näkemys strategisista tavoitteista.
Mittari	Strategia on päivitetty.
Mittari	Talouden keskeiset tunnusluvut.
Mittari	Työelämän laatu qwl.
Tavoite	Yhteistyö ja henkilöstöressurssien käyttö tiimien välillä on tiivistä. Osaamista jaetaan.
Mittari	Työelämän laatu qwl.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Luottamukseen perustuva vuorovaikutteinen päätöksenteko- ja toimintakulttuuri on vakiinnutettu. Strategia ohjaa päätöksentekoa ja sen toteutumista seurataan. Kuntalaisten osallisuutta vahvistavia toimintatapoja ja foorumeita otetaan käyttöön.	Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöressurssien riittävyys, henkilöstön jaksaminen.	3	3	9
Toimenpide	Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkastaminen. Työkuormien kohtuullistaminen ja tasaaminen. Välttämättömät lisärekrytoinnit. Sijaisuuksien varmistaminen. Sähköisten työvälineiden käyttöön ottaminen ja hyödyntäminen. Henkisen kuormituksen huomioiminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöstön laaja ja nopeatahtinen eläköityminen. Asiantuntemuksen ja hiljaisen tiedon katoaminen.	3	2	6
Toimenpide	Rekrytointien oikea-aikaisuus ja onnistuminen. Riittävän pitkät perehdytykset. Työnantajakuvan parantaminen. Toimialan organisaation kehittäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Toimialaan kohdistuviin ulkoisiin muutospaineisiin ei kyetä varautumaan riittävästi (hyvinvointialue, TE-palvelujen siirtyminen kunnille, äkillinen rakennemuutos jne.) Päätöksiä tehdään ohuen tiedon varassa. Korjausliikkeitä tarvitaan.	3	2	6
Toimenpide	Laaja-alainen ja koordinoitu valmistelu. Ennakointi. Valmistelun resursointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Oikeudellisiin riita-asioihin liittyvät taloudelliset riskit.	3	1	3
Toimenpide	Oikeudellisen asiantuntemuksen ostaminen ja jatkuvuuden varmistaminen.			

Kaupunginvaltuusto

Tulosalueen esimies: kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Matti Similä

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan valtuusto käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja tässä ominaisuudessa päättää toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä hallinnon järjestämisestä kaupungin toiminta-ajatuksen ja strategian pohjalta.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Johdonmukainen päätöksenteko. Toimintakulttuurin kehittäminen. Uuden kaupunginvaltuuston perehdyttäminen jatkuu.
Mittari	Sujuvat päätöksentekoprosessit.

Tavoite	Strategian päivittäminen ja muiden strategisten asiakirjojen (esim. matkailustrategia) hyväksyminen.
Mittari	Päivitetty strategia, päivitettyt ohjelmat.
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien osallisuutta edistävien vuorovaikutteisten kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.
Mittari	Aloitteet osallistavassa budjetoinnissa.
Mittari	Kumppanuustilaisuudet.
Mittari	Valtuustoseminaarit, iltakoulut.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kuntatalouden vakauttaminen	Vakaalla ja terveellä pohjalla oleva kuntatalous mahdollistaa paremmin palvelujen kehittämisen ja aktiivisen elinvoimapolitiikan harjoittamisen.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Valtuuston kokoukset	4	7	5
Valtuustoseminaarit	1	2	2
Valtuuston iltakoulut	2	3	2
Valtuustoaloitteet	11	17	15
Kaupungin asukasluku	19 889	19 947	19 351
Toimintakate € / as. (negatiivinen)	- 13,79	- 11,68	- 12,1

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-274 294	-233 050	-234 120	-234 000	-234 000
Toimintakate	-274 294	-233 050	-234 120	-234 000	-234 000
Poistot ja arvonalentumiset	-39 999	-40 000	-8 730	-9 000	-9 000
Tilikauden tulos	-314 294	-273 050	-242 850	-243 000	-243 000
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-314 294	-273 050	-242 850	-243 000	-243 000

Vaalit

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja Auli Korhonen

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta on lakisääteinen kunnallinen lautakunta, joka toimii sekä kunta- että valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunta huolehtii yhdessä vaalikohtaisten vaalilautakuntien ja -toimikuntien kanssa laissa määrätyistä vaalien valmistelu-, järjestely- ja tarkastustehtävistä. Vuonna 2022 järjestetään aluevaalit, joissa valitaan hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttävän aluevaltuuston jäsenet ja varajäsenet.

Aluevaalit toimitetaan 23.1.2022.

Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelystä kunnassa. Kuntavaaleissa se huolehtii lisäksi ehdokasasettelusta ja tuloslaskennasta. Vaalilautakunnat ja –toimikunnat hoitavat vaalipäivän ja laitosäänestyksen toimittamisen.

Tavoitteet vuodelle 2022

- 1) Aluevaalien toteuttaminen
- 2) Vaaliorganisaation toimintavarmuus. Varautuminen avainhenkilöiden eläköitymiseen.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Eduskuntavaalit huhtikuussa 2023	Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.
Presidentinvaali tammikuussa ja europarlamenttivaalit kesäkuussa 2024	Palvelun järjestäminen äänestäjien kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Keskusvaalilautakunnan kokoukset	0	7	4
Äänioikeutettujen lukumäärä	17 495	17 034	16 795
Toimintakate € / äänioikeutettu	- 0,15	- 5,06	- 2,24

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	0	0	23 440	23 440	45 000
Toimintakulut	-2 634	-86 190	-66 840	-66 840	-150 000
Toimintakate	-2 634	-86 190	-43 400	-43 400	-105 000
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-2 634	-86 190	-43 400	-43 400	-105 000
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 634	-86 190	-43 400	-43 400	-105 000

Tarkastuslautakunta

Tulosalueen esimies: talous- ja suunnittelupäällikkö Erkki Kainulainen

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella

tavalla. Lautakunnan tehtävänä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Lautakunta arvioi myös, onko sisäinen valvonta riittävää ja tutkii tilinpäätöksen sisältämän tiedon oikeellisuuden ja riittävyyden. Tarkastuslautakunta laatii toimikaudelleen arviointisuunnitelman ja sen pohjalta vuosittaisen työohjelmansa ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Tarkastuslautakunnan on myös valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Tarkastuslautakunnan toimikausi on 2021-2024. Lautakunnan tehtävät jatkuvat siihen saakka, kun toimikauden viimeisen tilikauden tilintarkastus on suoritettu. Jämsän kaupungin tilintarkastuspalvelut on kilpailutettu keväällä 2021. Valtuusto on valinnut 24.5.2021 kaupungin tilintarkastusyhteisöksi BDO Auditor Oy:n vuosille 2021-2022. Lisäksi tilintarkastuksessa on käytössä optiomahdollisuus vuosille 2023-2024. Vastuullisena tilintarkastajana toimii KHT, JHT Minna Havia-Niemi.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi
Mittari	Arviointikertomus vuodelta 2021
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Arvioinnin työohjelman laatiminen vuodelle 2022 arviointisuunnitelman 2021-2024 pohjalta.
Mittari	Työohjelman 2022 toteutumisen seuranta

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Sosiaali- ja terveystaloudet siirtyvät vuoden 2023 alusta lukien maakunnallisen Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestämäksi. Tarkastuslautakunta ottaa muutoksen huomioon vuoden 2023 työohjelmaa hyväksyessään. Hyvinvointialueen perustaminen tarkoittaa myös lakisääteisen tilintarkastuksen tarpeen vähenemisen tilivuodesta 2023 alkaen, mikä otetaan huomioon hankittavien tilintarkastuspalvelujen määrässä.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Tarkastusltk:n kokoukset	11	10	13
Tilintarkastuspäivät	35	35	35
Toimintakate € / as.	- 2,69	- 2,54	- 3,11

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	21	0	0	0	0
Toimintakulut	-53 560	-50 610	-60 170	-55 000	-55 000
Toimintakate	-53 539	-50 610	-60 170	-55 000	-55 000
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-53 539	-50 610	-60 170	-55 000	-55 000
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-53 539	-50 610	-60 170	-55 000	-55 000

Kaupunginhallitus

Tulosalueen esimies: kaupunginjohtaja Hanna Helaste / vs. kaupunginjohtaja Anna-Liisa Juurinen

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudesta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Hallintosäännössä on erikseen määritelty päätösvallan delegointi. Kaupunginhallituksen tulosalueeseen sisältyy tulosyksikköinä kaupunginhallitus ja työllistäminen.

Kaupunginhallitus –tulosyksikkö

Hallintopalvelut:

Kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan hallinnolliset menot, kaupungin yleinen vieraanvaraisuus ja huomionosoitukset, maksuosuudet Keski-Suomen liitolle ja Kuntaliitolle, jäsenyydet, tekijänoikeusmaksut ja kohdeavustukset.

Kaupunginhallituksen projektit:

Kuntatalous kuntoon verkostohanke (FCG), Joustavia polkuja työelämään –projekti, Konsernijohtamisen verkostohanke, kaupungin toimintakulttuurin kehittämishanke, Jämsä Tehdas kehittämishanke, Himoksen matkailukeskuksen jätevirtojen selvitys- ja kehittämishanke, Senioriasumisen kehittämishanke, Himoksen matkailun toimintaympäristön kehittämishanke sekä muut aluekehittämiseen ja rakennemuutokseen liittyvät hankkeet.

Maaseututoimi:

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen (Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Multia, Mänttä-Vilppula, Petäjävesi, Ruovesi ja Virrat) toiminta, isäntäkunta Keuruu laskuttaa sopimuskuntien maksuosuudet. Maksullisen lomittaja-avun sekä hyötyeläinten hoitamisesta aiheutuvien kustannusten subventointi.

Työllistäminen

KELA:n kuntaosuudet 1,8 milj.€, työllisyyden kuntakokeilun toteuttaminen ja varautuminen työllisyyspalvelujen siirtymiseen kunnille suunnitelmakauden aikana.

Palo- ja pelastustoimi:

Ostopalvelumaksuosuus Keski-Suomen pelastuslaitokselle, palo- ja pelastustoimi siirtyy vuonna 2023 perustettavalle hyvinvointialueelle kokonaisuudessaan.

Joukkoliikenne:

Henkilöliikenne: Kaupungin henkilöliikenne sisältää sisäisen joukkoliikenteen ja asiointiliikenteen järjestämisen Jämsän kaupungin alueella sekä ELYn kilpailuttaman kuntarajat ylittävän joukkoliikenteen maksuosuudet. Joukkoliikenteen järjestämiseen haetaan vuosittain valtionavustusta.

Tavaraliikenne: Jämsä-Jämsänkoski-Kaipola-Juokslahti-Halli-Länkipohja -alueen toimipisteisiin sisäisen postin, toimistotarvikkeiden ja muun materiaalin sekä pienten pyykkimäärien kuljetuksia hoitaa kaupungin oma lähettiauto. Jämsän ja Kuhmoisten alueella oleville toimipisteille hoidetaan tavarakuljetuksia ja sisäisen postin kuljetuksia myös ostopalveluna.

Hankintapalvelut:

Koko kaupungin yhteiset pienmateriaalihankinnat ja -tilaukset tehdään materiaalikeskuksen kautta keskitetysti. Kaupungissa on käytössä tavaroiden ja palvelujen hankintojen sekä urakoiden sähköistä kilpailuttamista varten Clouidia-hankintaohjelmisto. Hankintapalveluiden järjestäminen uudelleen tulee ajankohtaiseksi hyvinvointialueen aloittamisen myötä.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Joukkoliikenteen palvelutaso vastaa kysyntää.
Mittari	Joukkoliikenteen vuorotarjonta vastaa kysyntää ja joukkoliikenteen käyttö lisääntyy.
Tavoite	Kuntastrategian päivittäminen. Toimeenpanoa ohjaavien ohjelmien laadinta tai päivittäminen. Matkailustrategian laatiminen.
Mittari	Hyväksytty päivitetty strategia.
Mittari	Matkailustrategian hyväksyminen.
Mittari	Toimeenpanoa ohjaavien ohjelmien hyväksyminen.
Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Kaupungin hallinto, taloudenhoito, päätösvalmistelu ja täytäntöönpano on laadukasta ja tehokasta.
Mittari	Reklamaatioiden määrä.
Tavoite	Matkailupalvelujen ja markkinoinnin parantaminen. Työllisyyttä ja elinvoimaa edistävät toimenpiteet Kaipolan paperitehtaan lakkauttamisessa. Hyvinvointialueen valmistelu Jämsän osalta.
Mittari	Matkailijatilastot, asiakaspalautteet, palvelujen käyttöaste, verkkopalvelujen käyttötilastot.
Tavoite	Toimintakulttuurin kehittäminen.
Mittari	Pelikirjan käyttöönotto.
Tavoite	Työllisyyden lisääminen ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen erillisten työllisyys Hankkeiden avulla. Te palvelujen siirtymisen (2024) suunnittelun aloittaminen.
Mittari	KELA:n kuntaosuus.
Mittari	Työttömyysaste.
Tavoite	Valmistelun avoimuuden lisääminen, uusien kommunikointi- ja viestintätapojen hyödyntäminen valmistelussa ja viestinnässä.

Mittari	Kuntalaistilaisuuksien määrä.
Mittari	Osallistuva budjetointi.
Mittari	Uudet digitaaliset vaikuttamiskanavat.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Kaupunkikonsernin talouden tasapainottaminen ja organisaation tehokkuuden lisääminen.	Mahdollistaa Jämsän elinvoimaa ja kuntalaisten sujuvaa arkea. (Kilpailukyky ja vetovoima, asukkaiden peruspalvelut)

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Hallituksen kokoukset	23	24	24
Hallituksen iltakoulut	5	6	6
Toimintakate € / as.	- 353,63	- 364,21	- 297,14

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	842 269	710 200	2 023 420	2 023 420	2 023 420
Toimintakulut	-7 875 638	-8 109 728	-7 885 400	-5 913 590	-5 801 590
Toimintakate	-7 033 369	-7 399 528	-5 861 980	-3 890 170	-3 778 170
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-7 033 369	-7 399 528	-5 861 980	-3 890 170	-3 778 170
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-7 033 369	-7 399 528	-5 861 980	-3 890 170	-3 778 170

Hallintopalvelut

Tulosalueen esimies: hallintojohtaja Auli Korhonen

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelujen tulosalueeseen sisältyy tulosityksikköinä hallintopalvelut, tietohallinto ja henkilöstöpalvelut.

Hallintotiimi:

Hallintopalvelujen tehtäväkokonaisuudesta tiimille kuuluvat kaupungin keskitetyt hallintopalvelut, kaupunginhallituksen, -valtuuston, lautakuntien sekä johtokuntien ja toimikuntien kokousten valmistelu, kaupungin asianhallinnan, tiedonohjauksen, tiedonhallinnan sekä asiakirjahallinnon järjestäminen, kirjaamotoiminnot, arkistot sekä muita eri toimialojen toimistotehtäviä.

Tietohallinto

Jämsän kaupungin ja liikelaitosten sekä Kuhmoisten kunnan ICT-, puhe- ja verkkopalvelut. Jämsän Terveys Oy:n ICT- ja verkkopalvelut (kaupungin tietohallinto huolehtii soten ICT-ympäristöstä itse - etenkin

sairaalatoiminta on vaativa sovellus- ja laitealue). ICT-hankintojen suunnittelu, valmistelu, kilpailuttaminen, käyttöönotto ja ylläpito sekä ICT-kehitysprojektien johtaminen, valvonta ja hallinta. Lakien ja valtakunnallisten hankkeiden edellyttämien ICT-kokonaisuuksien kehittäminen tietojärjestelmien yhteen toimivuuden mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi. Digitalisaation myötä sähköisten palveluiden ja digitaalisen turvallisuuden kehittäminen nousee yhä tärkeämpään asemaan. Digitalisaation kehittämisessä pyritään hyödyntämään julkisia yhteishankkeita sekä erilaista tukirahoitusta mm. VM:n suunnalta.

Tietohallinnolla on keskeinen rooli hyvinvointialueen muodostamisessa. Yksikkö on yksi niistä, joiden toiminnasta alueen muodostamisen yhteydessä on epäselvyyttä mm. siirtyvistä henkilöistä ja miten käytännössä sovellutuksien mahdollinen siirtyminen / tiedon siirto tapahtuu. Vuoden 2022 aikana, kun suunnitelmat selkenevät yksikön organisointi tehdään uudelleen. Yksikön kustannuksia on vähennetty suunnitelmavuosilta.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelu huolehtii Jämsän kaupungin työnantajavelvoitteista kuten mm. henkilöstön työsuhteasioista ja yhteistoiminnasta sekä koordinoi henkilöstösuunnittelua ja henkilöstöraportointia sekä vastaa hyvinvointityön vaikutusten seurannasta ja arvioinnista.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Tietopyyntöjä koskevan ohjeistuksen päivittäminen. Asianhallinnan ja arkistoinnin ohjeistuksen päivittäminen.
Mittari	Päivitetyt ohjeet vuodelle 2022.
Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Henkilöstökertomuksen uudistaminen uuden suosituksen pohjalta 2022.
Mittari	Uudistettu henkilöstökertomus, joka on vertailukelpoinen muihin kuntiin nähden.
Tavoite	Henkilöstöpolitiikan, henkilöstösuunnittelun ja toimintakulttuurin kehittäminen.
Mittari	Oikea määrä henkilöstöä suhteessa tuotettaviin palveluihin.
Tavoite	Hyvinvointialueen asioiden valmisteluun osallistuminen (tiedon keruu, nykytilaselvitys ym).
Mittari	Onnistunut muutos.
Tavoite	Hyvinvointijohtamisen kehittäminen erityisesti vuosiraportoinnin sekä mittareiden osalta ja uuden hyvinvointisuunnitelman/kertomuksen mukainen toiminta.
Mittari	Vuosittainen hyvinvointiraportti talousarvion ja tilinpäätöksen yhteydessä sisältää keskeiset kaupunkitason ja toimialakohtaiset hyvinvointimittarit.
Tavoite	Palveluprosessien ja niihin liittyvien ICT-toimintojen ylläpito, kehittäminen ja uudistaminen. Valtakunnallisten ja alueellisten ICT-ratkaisujen valmisteluun osallistuminen ja edelleen kehittäminen.
Mittari	Ajantasaiset käyttöjärjestelmät, ohjelmistot, laiteympäristö ja tietoliikenneyhteydet.
Tavoite	Sähköisen arkistoinnin käyttöönotto. Sähköisen kokousjärjestelmän versiopäivitys ja käyttöönotto 2022.
Mittari	Asiakaspalautteet, reklamaatioiden määrä.

Tavoite	Tietojohdamisen kehittäminen ottamalla käyttöön henkilöstöä koskeva PowerBi -raportointi (jatkuva henkilöstötietojen raportointi, VM 1 hankeen osana)
Mittari	Aktiivinen ja tehokas raportointityökalun käyttö.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Verkkopalveluiden ja digitaalisen turvallisuuden edelleen kehittäminen.	Verkkopalveluiden lisääminen edistää saavutettavuutta. Vuorovaikutteisuus lisääntyy.
Tiedonhallinnan, tiedonohjauksen ja asianhallinnan jatkuva kehittäminen.	Laadukkaat, tietoturvallisesti järjestetyt asiointipalvelut.
Osaava, riittävä ja muutoskykyinen henkilöstö.	Oikea määrä osaavaa ja hyvin voivaa henkilöstöä oikeaan aikaan oikeassa paikassa.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Toimintakate € / as.	- 56,74	- 69,49	- 70,2

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	1 557 372	1 285 980	1 408 210	1 408 210	1 408 210
Toimintakulut	-2 680 717	-2 950 190	-2 766 730	-2 400 510	-2 400 510
Toimintakate	-1 123 345	-1 664 210	-1 358 520	-992 300	-992 300
Poistot ja arvonalentumiset	-49 707	-54 430	-91 310	-91 310	-91 310
Tilikauden tulos	-1 173 052	-1 718 640	-1 449 830	-1 083 610	-1 083 610
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 173 052	-1 718 640	-1 449 830	-1 083 610	-1 083 610

Talousoalvelut

Tulosalueen esimies: talousjohtaja Ari Luostarinen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue koostuu talousoalveluiden, kirjanpidon ja palkkahallinnon kustannuspaikoista. Toimistopalvelujen uudelleen organisoinnista tehdyn päätöksen mukaisesti tulosalueelle siirtyi taloustiimi. Tiimiin kuuluvien henkilöiden palkkakustannus on talousarviossa tulosalueella, josta kustannukset jaetaan liikelaitoksille ja muille tulosalueille erillisen laskelman mukaan. Yksikkö vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman sekä tilinpäätöksen laadinnasta sekä valvoo ja ohjeistaa talouden ja omaisuuden hoitoa, koordinoi kaupungin laskentatoimintaa sekä huolehtii palkkojen sekä laskujen maksusta. Kaupungin vakuutuspalvelut, kirjanpito-, maksuliikenne- ja palkanlaskentapalvelut hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Rahoitusta, konsernitilien käyttöä ja maksuvalmiutta koordinoidaan koko kaupunkikonsernin tasolla. Taloustiimin tehtävät ovat laajemmalla kuin perinteinen taloustoimi, tiimille kuuluvat myös mm. monet laskutukset sekä eri toimialojen

taloudellisen toiminnan tukeminen kuten mm. laskujen tarkistukset.

Kaupungin talouden ohjausjärjestelmä perustuu keskitettyyn rahoituksen ja kirjanpidon järjestelmään. Tytäryhteisöt noudattavat konserniohjeen mukaisesti kaupungin antamia ohjeita rahoituksen suunnittelussa ja talouden järjestämisessä. Kaupunkikonsernin riskienhallinta hoidetaan keskitetysti taloushallinnosta. Käytössä on hajautettu ostolaskujen sähköinen tarkastus- ja hyväksymisjärjestelmä. Kaupunki käyttää sähköistä myyntilaskutusta kaikissa laskutusjärjestelmissään.

Palkanlaskentapalveluita tuotetaan sopimusperusteisesti myös Kuhmoisten kunnalle. Lisäksi palkanlaskentapalveluiden tehtävänä on omaishoitajien ja perhehoitajien palkkioiden maksatus sekä henkilökohtaisten avustajien palkkojen maksatus silloin, kun vammaisen henkilö itse toimii työnantajana. Hyvinvointialueen aloittaessa on arvioitu, että palkkahallinnon työn vähenemä olisi yksi henkilötyövuosi, joka tapahtuu eläköitymisen kautta.

Tavoitteet vuodelle 2022

Vuoden 2022 tavoitteena on saada tiimien muodostamisen ja eläköitymisen myötä tapahtunut tehtäväkentän laajentuminen haltuun, jotta henkilöstösuunnitelman mukaisella henkilöresurssilla pystytään vastaamaan muuttuvan julkisen sektorin haasteisiin. Tiimin henkilöstä eläköityy kolme henkilöä vuonna 2022 ja neljä vuonna 2023. Talousarviovuoden aikana käydään tehtäväkokonaisuudet läpi siten, että ne on mahdollista hallita. Työjärjestelyiden rinnalla taloustiimille kuuluu suuri rooli hyvinvointialueen valmistelussa ja tietojen oikeellisuuden tarkistamisessa.

Tavoitteena on myös konsernitoimintojen nivominen yhä paremmin yhteen emoyhteisön kanssa ja osin ohjeistuksen uusiminen.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Taloushenkilöstön resursointi
Mittari	Aikatauluissa pysyminen
Tavoite	Toimintojen automatisoiminen.
Mittari	Talousarvio ja tilinpäätös luodaan talousdokumentti-järjestelmällä.
Tavoite	TOPA-hankkeen hyödyntäminen. Tehtäväkokonaisuuksien suunnittelu ja sijaistuksien varmistaminen tukee tehtävien hoidon varmuutta ja ajantasaisuutta.
Mittari	Toimenkuvien läpikäynti tehty ja tehtäväkokonaisuudet muodostettu.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Toimintojen automatisointia jatketaan.	Automatisoinnilla saadaan resurssia toiminnan kehittämiseen.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022

Osuus verotuskustannuksiin €	- 487 052	- 495 000	- 470 000
Toimintakate € / as.	- 71,54	- 70,24	- 79,88

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	562 203	539 520	536 640	536 640	536 640
Toimintakulut	-1 992 167	-1 941 290	-2 082 430	-1 862 390	-1 782 390
Toimintakate	-1 422 782	-1 401 770	-1 545 790	-1 325 750	-1 245 750
Poistot ja arvonalentumiset	-6 186	-6 190	-25 000	-25 000	-25 000
Tilikauden tulos	-1 428 969	-1 407 960	-1 570 790	-1 350 750	-1 270 750
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 428 969	-1 407 960	-1 570 790	-1 350 750	-1 270 750

Matkailu ja markkinointi

Tulosalueen esimies: matkailu- ja markkinointijohtaja Ulla Haggrén

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa kaupungin strategisesta ja operatiivisesta markkinointi-, matkailu- ja viestintätoimenpiteistä. Tulosalueelta johdetaan, kehitetään ja toteutetaan Jämsän kaupungin sisäistä ja ulkoista markkinointia, viestintää sekä matkailutoimialaa. Kaupungin markkinointitoimenpiteet toteutetaan markkinointisuunnitelma ja kaupungin brändi huomioiden yhteistyössä eri toimialojen ja yhteistyötahojen kanssa. Matkailutoimialan kehittämistä, kehittämishankkeita ja sovittuja operatiivisia toimenpiteitä toteutetaan uusi matkailustrategia huomioiden. Viestinnän toimenpiteitä toteutetaan kuntalain, kaupungin viestintäohjeen sekä brändikirjan visuaalisen ilmeen mukaisesti yhteistyössä toimialojen kanssa. Tulosalueelta johdetaan kaupungin asiakaspalvelutiimin esimiestyö.

Toimenpiteet pohjautuvat Jämsä 2025 –strategiaan, kilpailukyvyyn ja vetovoiman kehittämiseen, matkailustrategiaan sekä Jämsän elinvoimaohjelman tavoitteisiin.

Tavoitteet vuodelle 2022

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Jämsä-brändien (Jämsä, Himos-Jämsä, Invest in Jämsä) tunnettavuus
Mittari	Asiakastutkimus / brändin tunnettavuus (%)
Tavoite	Kaupungin uusi verkkosivusto
Mittari	Verkkosivuston himosjamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi
Mittari	Verkkosivuston jamsa.fi kävijämäärä/käyttäjät per vuosi
Tavoite	Matkailupalvelut ja matkailijoiden määrä lisääntyvät
Mittari	Rekisteröidyt yöpymiset per vuosi

Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Kaupungin näkyvyys eri medioissa
Mittari	Julkaistujen tiedotteiden lkm ePressissä / kk
Mittari	Medianäkyvyys/osuma printti- ja verkkolehdistä / kk
Mittari	Näkyvyyden lisääntyminen, osuma Jämsä mainittu somessa

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Himos - Jämsä-matkailualueen kehittäminen yhteistyössä toimialojen, yritysten ja verkostojen kanssa	Kilpailukyky ja elinvoima -> matkailustrategian ja Jämsä-strategian toteuttaminen
Viestinnän vahvistaminen, sisäinen ja ulkoinen	Kilpailukyky ja elinvoima
Brändin mukainen, suunnitelmallinen markkinointi	Kilpailukyky ja elinvoima
Tiedolla johtaminen	Kilpailukyky ja elinvoima -> toimenpiteitä toteutetaan suunnitelmallisesti, tietoon, strategiaan näkökohtiin, verkostoon ja ennakointiin perustuen.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Toimintakate €/asukas	0	- 38,34	- 38,7

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	0	15 000	256 530	160 000	160 000
Toimintakulut	0	-779 760	-1 005 390	-933 000	-944 000
Toimintakate	0	-764 760	-748 860	-773 000	-784 000
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	0	-764 760	-748 860	-773 000	-784 000
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-764 760	-748 860	-773 000	-784 000

4.3 Sosiaali- ja terveystoimi

Toimialajohtaja: sosiaali- ja terveystoiminnan Sari Hellsten

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	30 703 232	29 086 880	29 552 950
Myyntituotot	22 284 107	20 559 020	20 597 520
Maksutuotot	5 804 308	6 216 420	6 690 880
Tuet ja avustukset	742 256	351 230	340 890
Muut toimintatuotot	1 872 561	1 960 210	1 923 660
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintakulut	-115 745 718	-115 804 910	-116 601 220
Henkilöstökulut	-10 414 925	-10 712 770	-11 416 210
Palvelujen ostot	-95 286 251	-94 538 950	-94 597 470
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-525 350	-510 520	-589 360
Avustukset	-5 251 726	-5 748 950	-5 705 250
Muut toimintakulut	-4 267 466	-4 293 720	-4 292 930
Toimintakate	-85 042 486	-86 718 030	-87 048 270
Poistot ja arvonalentumiset	-31 008	-31 010	-31 010
Tilikauden tulos	-85 073 493	-86 749 040	-87 079 280
Poistoeron muutos	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-85 073 493	-86 749 040	-87 079 280

Sosiaali- ja terveyslautakunta

Jämsän kaupunki ja Kuhmoisten kunta muodostavat kuntalain 76 §:n 2 momentin mukaisen sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueen. Palveluiden järjestämisvastuu on Jämsän kaupungilla ja järjestämisen ja tilaamisen valmistelun ja toimeenpanon vastuu on yhteisellä sosiaali- ja terveyslautakunnalla. Jämsän kaupunki järjestää kaikki Kuhmoisten alueen sotepalvelut ainakin siihen saakka, kunnes Kuhmoisten sotepalveluiden järjestämisvastuu siirtyy Pirkanmaan hyvinvointialueelle.

Yhteistoiminta-alueen tehtävinä ovat kunnille kuuluvien lakisääteisten ja sopijakuntien yhteisesti hyväksymien muiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen. Yhteistoiminta-alue tuottaa itse, ostaa ja välittää palveluita. Hallinnon järjestämisessä noudatetaan vastuukuntana toimivan Jämsän kaupungin valtuuston hyväksymää hallintosääntöä ja sen nojalla annettuja muita määräyksiä ja ohjeita. Kustannusten kohdentaminen tapahtuu yhteistoiminta-alueen sopimuksessa olevan liitteen mukaisesti. Pääperiaatteena kustannusten kohdentamisessa on aiheuttamisperiaate.

Toiminnan vuosittaiset ja taloussuunnitelmakauden tavoitteet määrittelevät sopimuksen mukaisesti sopijakuntien valtuustot vuosittain tehtävän tilauksen yhteydessä. Kuhmoisten kunnan kanssa käydään vuosittain erikseen tilausneuvottelut, jossa kunnan tavoitteet sovitetaan yhteen yhteistoiminta-alueen tuottamien tai välittämien palveluiden tai palvelukokonaisuuksien sisältöjen kanssa.

Sosiaali- ja terveyslautakunta, jossa on yhdeksän jäsentä (7 Jämsä, 2 Kuhmoinen), toimii Jämsän kaupungin organisaatiossa ja siihen sovelletaan kuntalain ja erityislakien määräyksiä tältä pohjalta. Lautakunnan toimikausi on valtuuston toimikausi. Lautakunnan kokoonpanosta, tehtävistä ja esittelystä määrätään Jämsän kaupungin hallintosäännössä.

Jämsän kaupunki kilpailutti suuren osan sosiaali- ja terveyspalveluistaan talvella 2014-2015. Kilpailutuksen ulkopuolelle jäivät vain vammaispalvelut ja sosiaalihuolto sekä viranomaistoiminta. Kuhmoisten kunta ei ollut

mukana palvelujen ulkoistamisessa. Jämsän kaupunki solmi Pihlajalinna Terveys Oy:n kanssa 10 vuoden (+ 5 vuoden optio) sopimuksen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuotannosta 1.9.2015 alkaen. Koska optioita ei otettu määräaikaan mennessä käyttöön, palvelusopimus loppuu 31.8.2025. Yhteisyrityksestä omistaa Pihlajalinna Terveys Oy 51 % ja Jämsän kaupunki 49 %. Palvelusopimuksen mukaisen palvelutuotannon seuranta ja valvonta ovat ensisijaisesti sosiaali- ja terveyslautakunnan vastuulla.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Yhteistoiminta-alueen väestömäärä on yhteensä noin 23 000 asukasta. Väkiluku on vähenevä niin Jämsän kaupungissa kuin Kuhmoisten kunnassa. Väestön ikärakenne myös muuttuu yhä vanhuspainotteisemmaksi heikentäen ns. huoltosuhdetta. Erityisesti yli 85 vuotta täyttäneiden määrä lisääntyy tulevina vuosina huomattavasti nykyisestään. Sosiaali- ja terveydenhuollossa tullaan tarvitsemaan erilaisia uusia toimintatapoja hoitaa ikääntyneiden palvelujen kysynnän kasvu. Muun muassa erilaiset digitaaliset palvelut ovat osa palvelurakennemuutosta, kuten myös muiden sotepalveluiden osalta.

Kuntouttavaa työtoimintaa ostetaan sosiaalipalveluna Työvalmennussäätiö Avitukselta. Nuorten työllisyyden parantamiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymisen ennalta ehkäisemiseen ja varhaiseen puuttumiseen on suunnattu voimavaroja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Perustoimeentulotuen myöntäminen siirtyi Kelalle 1.1.2017, mutta täydentävän ja ehkäisevän toimentulon myöntäminen jäi edelleen kuntien vastuulle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 alkaen on muuttanut laskentaperiaatteita mm. tehostetussa palveluasumisessa. Myös terveydenhuollon maksukattoon sisältyy entistä enemmän palveluja. Maksuttomien palvelujen määrä on lisääntynyt.

Sosiaali- ja terveysministeriöltä saatu jatkolupa perusterveydenhuollon ympärivuorokautiselle päivystykselle vuoden 2021 alusta turvaa terveyspalveluiden tuotannon jatkumisen nykyisellään aina 31.12.2024 saakka. Leikkaustoiminnan jatkumista nykymuotoisena Jokilaakson sairaalassa on uhkaamassa leikkaustoiminnan keskittämistä koskeva lainsäädäntö sekä yksityisen leikkaustoiminnan kriteerejä koskevan ohjeistuksen valmistelu. Leikkaustoiminnalle on haettu jatkolupaa syksyllä 2020. Päätöstä asiaan ei ole vielä tullut.

Hyvinvointialueet 1.1.2023 alkaen

Hallituksen esitys koskien hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista, hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021. Hyvinvointialueiden toimintaa säätelevät lait tulevat voimaan porrastetusti, osa jo 1. heinäkuuta 2021 ja viimeiset vuoden 2023 alusta. Suomeen muodostetaan 21 hyvinvointialuetta, joille siirtyvät kuntien ja kuntayhtymien vastuulla nykyisin olevat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät.

Hyvinvointialueiden toimintaa valmistelee väliaikainen toimielin "vate". Väliaikainen valmistelutoimielin johtaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa sekä vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti. Väliaikainen toimielin valmistelee asioita valtuuston ratkaistavaksi ja se voi tehdä sopimuksia sekä palkata henkilöstöä määräajaksi, korkeintaan 31.12.2023 saakka. Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on suorilla vaaleilla valittava aluevaltuusto. Ensimmäiset vaalit järjestetään vuoden 23. tammikuuta 2022.

Edellisellä hallituskaudella tehtyjä selvityksiä ja hanketyötä käytetään hyväksi uusien hyvinvointialueiden palvelutuotannon valmistelussa. Toimialan henkilöresurssia käytetään myös vuonna 2022 hyvinvointialueiden valmistelussa. Jokainen sosiaali- ja terveystoimen tulosalue osallistuu osaltaan Keski-Suomen hyvinvointialueen valmisteluun. Kuhmoinen on ollut osa Pirkanmaata 1.1.2021 lukien ja sen osalta sotepalveluja kehitetään Pirkanmaan hyvinvointialueeseen sopiviksi. Ikääntyneiden palveluiden ja perusterveydenhuollon osalta Kuhmoinen tekee jo nyt tiiviisti yhteistyötä tulevan Pirkanmaan

hyvinvointialueen tiimoilta.

Hyvinvointialueiden valmistelussa myös yksityisille palveluntuottajille tulee olemaan oma työryhmänsä tavoitteena kehittää jatkossakin sujuvaa yhteistyötä julkisen että yksityisen sektorin välillä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen palvelu- ja asiointikanava Omaolo tulee olemaan julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon digitaalinen palvelu. Kuhmoisissa sitä on kehitetty Pirkanmaan KOMAS-hankerahalla. Jämsän kaupunki osallistuu myös Omaolon kehittämiseen yhdessä Jämsän Terveys Oy:n kanssa. Ensimmäisenä on otettu käyttöön koronaoirearvio vuonna 2021. Kehittämistyö jatkuu mm. ottamalla käyttöön oirearvioita ja terveystarkastuksia. Kehittämiseen on palkattu osa-aikainen terveydenhuollon ammattilainen. Jämsän Terveydellä Pihlajalinna Oy:n omat digitaaliset sovellukset toimivat julkisen digitaalisen palveluntuotannon rinnalla.

Sosiaalihuollon sähköiseen Kanta-arkistoon liittymistä yhteistoiminta-alueella on valmisteltu vuoden 2021 aikana siten, että palvelu otetaan käyttöön vuoden 2022 vaihteessa. SosKantaan liittymisen koskee sekä julkisia että yksityisiä sosiaalihuollon toimijoita. Jämsän kaupungin sosiaalitoimelle liittymisen kantaan on ollut valtava ponnistus niukkojen henkilöstöresurssien takia. SosKantaan liittymiseen on varattu yhden henkilön täysiaikainen lisätyöpanos vuodelle 2021, mikä jatkuu ainakin osa-aikaisesti vuonna 2022.

Julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Siihen liittyen mm. sosiaalihuollon asiakkaan palvelutarpeenarvioinnit, viranomaispäätökset valmisteluineen on tehtävä viranhaltijan toimesta. Aluehallintoviraston ohjauksesta vuoden 2022 alusta lukien ikääntyneiden ja päihde- ja mielenterveyspalveluiden viranomaistyöhön siirtyy työntekijöitä Jämsän Terveystestä, jotta viranomaistyö voidaan tehdä lain edellyttämällä tavalla.

Covid19 -pandemian aiheuttaman hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purku jatkuu tulevana vuotena. Toisaalta myös terveydenhuollossa joudutaan edelleenkin varautumaan koronan hoitoon, testaukseen, jäljitykseen, rokottamiseen ja niiden ohella suojautumiseen. Valtio korvaa suurelta osin koronasta aiheutuvia välittömiä kustannuksia. Pandemia on kasvattanut merkittävästi ja arvaamattomasti sotemenoja.

Toiminta-ajatus ja tehtävän kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta-ajatuksena on tuottaa ja välittää asiakkaiden tarpeisiin laadukkaita ja vaikuttavia sosiaali- ja terveyspalveluja yhdessä muiden palveluntuottajien kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen tehtävänä on järjestää vähintään lakisääteiset sosiaali- ja terveyspalvelut kuntalaisille/yhteistoiminta-alueen asukkaille. Jotkut palvelut ovat sisällöltään määriteltäviä ns. subjektiivisia oikeuksia, jotka pitää asiakkaille antaa, vaikka talousarvossa ei olisi niihin riittävästi budjetoitu. Muut palvelut tuotetaan ja välitetään kuntalaisille talousarvioon sisältyvien määrärahojen puitteissa.

Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on yhteistoiminta-alueen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen elämänkaaren eri vaiheissa. Kaikissa palveluissa painotetaan ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttamista, kuntouttavaa lähestymistapaa sekä ohjaamista omahoitoon ja vastuunottoon omasta hyvinvoinnista.

Yhteistoiminta-alueella on vakinaisessa ja määräaikaisessa työ- tai virkasuhteessa yhteensä noin 150 henkilöä, joista suoraan Kuhmoisten palvelutuotannossa on noin 80 henkilöä. Henkilöstö on Jämsän kaupungin palveluksessa olevaa ja sitä käytetään tarvittaessa koko yhteistoiminta-alueella turvaten kaikissa yksiköissä kulloinkin tarvittava henkilökuntamitoitus. Henkilöstö on palvelutuotannon merkittävin voimavara ja siitä on pidettävä huolta. Henkilöstön osaamisen kehittäminen sekä riittävän ja osaavan työvoiman saannin turvaaminen korostuu entisestään.

Sosiaali- ja terveystoimen toiminta jakaantuu seuraaviin tulosalueisiin:

- sosiaali- ja terveystoimen hallinto
- sosiaalityö ja perhepalvelut
- vammaispalvelut
- vanhuspalvelut
- terveyspalvelut
- erikoissairaanhoido.

Tulosalueet jakaantuvat tulosityksiköihin ja edelleen kustannuspaikkoihin. Palvelujen tilaukset tehdään tulosalueittain hallinnon tulosaluetta lukuun ottamatta, koska sen kulut kohdistetaan eri yksiköille.

Talousarviovuosi 2022

Koko sosiaali- ja terveystoimen toimintatuotoissa on 0,9 % kasvu. Kuhmoisten maksuosuus nousee 0,1%.

Toimintakuluissa on 2,8 % nousu. Nousua on henkilöstökuluissa n. 737 430 euroa, joka on 6,9 %. Vakituisten palkkakustannuksiin on tehty 1,5 % korotusvaraus. Lisäksi toiminnallisten muutosten kautta on perustettu uusia vakansseja. Eläkemenoperusteiset maksut on arvioitu vuoden 2021 tasolle. Palveluiden ostoissa on 2,6 % euron nousu. Poistot on arvioitu samansuuruisiksi kuin v. 2021 talousarviossa 31 010 euroa.

Vuoden 2022 talousarvioon on arvioitu Jämsän Terveys Oy:n hinnan nousua vuoden 2020 hinnan tasosta yhteensä 1 500 000 euroa. Siirtyvän henkilöstön osuus vähentää em. summaa noin 500.000 €. Väkiluvun rakenteen muutos erityisesti ja myös julkisten menojen hintaindeksin muutos vaikuttavat. Kuitenkin hintaindeksin lukema sekä väkiluvun ja yli 75-vuotiaiden määrän muutos ovat ennusteen varassa. Em. lisäys jakaantuu talousarviossa eri tulosalueille (sosiaalityö, vanhuspalvelut, perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoido).

Talousarvioesitys pitää sisällään henkilöstömuutoksia olevan henkilöstösuunnitelman mukaisesti.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Kuhmoisten palvelusopimuksen sekä palvelutuotannon toteutuminen ja sen seuranta tapahtuvat sovitusti.
Mittari	Kuhmoisten palvelusopimuksen tarkistaminen (1 krt/vuosi) ja tilausneuvottelujen käyminen (2 krt/vuosi) sekä palvelun tuottamisen toteutuminen sovitusti (kyllä/ei)
Tavoite	Palvelutuotanto on kustannustehokasta ja palvelutarvetta vastaavaa.
Mittari	Jämsän ja Kuhmoisten sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot: nettomenot (euroa/asukas), tarvevakioidut menot (indeksi)
Tavoite	Ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen tapahtuu sovitusti ja niiden valvonta ja ohjaus hoidetaan suunnitellusti.
Mittari	Jämsän Terveys Oy:n palvelusopimuksen ohjaus- ja valvontakäyntien toteutuminen (kyllä/ei, puutteet) sekä raportointi lautakunnalle ja kaupunginhallitukselle 4 krt/vuosi)
Mittari	Palvelusopimuksen seurannan mittarien toteutuminen sovitusti (kyllä/ei)
Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	

Tavoite	Asiakkaat ja kuntalaiset ovat osallisena sosiaali- ja terveystalouden suunnittelussa ja asiakaspalveluprosessien kehittämisessä.
Mittari	Asiakasraatien määrä ja kattavuus (kpl, millä tulosalueilla)
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyt (yli 90 % tyytyväisiä)
Tavoite	Sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistuksen suunnitteluun ja valmisteluun osallistuminen aktiivisesti paikallisella ja hyvinvointialueiden (Keski-Suomi ja Pirkanmaa) tasolla.
Mittari	Osallistuminen hyvinvointialueen valmistelutyöryhmiin ja yhteishankkeisiin ja sitä kautta yhteistoiminta-alueen edunvalvonta

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueuudistuksen toteutukseen aktiivisesti osallistuminen.	Jämsän kaupungin ja sen kuntalaisten eduista huolehtiminen. Laadukkaat, monipuoliset ja vaikuttavat sosiaali- ja terveystoimen palvelut lisäävät Jämsän seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa.
Ostopalvelujen käyttö ja sopimusten valvonta.	Ostopalvelut turvaavat ja täydentävät osaltaan kuntalaisten saamia peruspalveluita sekä lapsiperheiden sujuvan arjen toteutumista.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja siinä yhteistyö paikallisesti eri toimijoiden kesken.	Tukee erityisesti kustannustehokasta ja vaikuttavaa peruspalvelutuotantoa.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Sosiaali- ja terveystoimi, kustannukset yhteensä			
Jämsä (euroa/asukas)	4 282	4 260	4 390
Kuhmoinen (euroa/asukas)	4 690	4 837	4 980

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Tulokertymä (asiakas- ja kuntalaskutus) pienenee	2	2	4
Toimenpide	Asiakkaiden tulot ja maksukyky vaikuttavat kaupungin saamiin asiakas- ja hoitomaksuihin. Seurattava vuoden aikana ja myös seuraavaa budjettia laadittaessa.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän kasvu	2	2	4
Toimenpide	Ennaltaehkäisevään työhön panostaminen ja piilevien ongelmien tunnistaminen. Lastensuojelun asiakkaiden ja kotikunnan vaihtajien määrää vaikea ennakoida.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Tietojärjestelmien toimintakatkos	2	3	6

Toimenpide	Tietohuollossa on tehty järjestelmien useampikertainen varmistaminen. Sähkönsyötön varajärjestelmä on käytössä. Suunnitelmat toiminnan alasajosta henkilöturvallisella tavalla. Suunnitelmallinen tiedotus poikkeustapauksissa.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpula sekä julkisessa että yksityisessä palveluntuotannossa.	3	4	12
Toimenpide	Jatkuva rekrytointi ja henkilöstön hyvinvointiin huomion kiinnittäminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Avainhenkilöiden sairastuminen tai siirtyminen uusiin tehtäviin	3	3	9
Toimenpide	Jokaisella työntekijällä pitäisi olla sijaistaja, joka osaa tehtävän sisällön, työnkierto, koulutukset.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöstön osaaminen ei ole ajan tasalla	2	3	6
Toimenpide	Henkilöstön vuosittaisten lakisääteisten koulutusten toteutuminen, lisäkoulutukset ja osaamisen seuranta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Palveluprosessit eivät toimi	3	3	9
Toimenpide	Moniammatillisen julkisen ja yksityisen palvelutuotannon yhteistyön kehittäminen, palveluprosessien jatkuva kehittäminen ja mallintaminen, uusien työntekijöiden perehdyttäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Ostopalveluyrityksen (tai yritysten) toiminnan päättyminen äkillisesti	3	2	6
Toimenpide	Riittävä oma julkisen palveluntuotanto ja osaaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ulkoistettujen sosiaali- ja terveyspalveluiden laatu poikkeamien tunnistamatta jääminen	2	3	6
Toimenpide	Palvelusopimusten seuranta, mm. sopimusehtoja ja laskutusta seuraamalla. Toiminnan reaktiivinen valvonta, valvontakäynnit sekä sovitusti että ennalta ilmoittamatta. Poikkeamista raportointi, toiminnan korjaamisen seuranta. Jämsän Terveyden kanssa on oma 4. kertaa vuodessa tapahtuva palvelusopimusehtojen valvonta tulosaluejohtajien toimesta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Lakimuutosten perusteella tapahtuvat sosiaali- ja terveyspalvelujen kysynnän muutokset	3	3	9
Toimenpide	Lakimuutoksiin ennakolta varautuminen, toiminnan sopeuttaminen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos	2	2	4

Toimenpide	Henkilöstön muutosjohtaminen, osallistuminen aktiivisesti hyvinvointialueen kehittämiseen jokaisella organisaation tasolla.
-------------------	---

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveystoimen johtaja Sari Hellsten

Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto tuottaa toimialan hallinto- ja talouspalvelut ja sisältäen myös lautakunnan toiminnan. Hallinto vastaa sisäisten ja ulkoisten sosiaali- ja terveystoimien ohjauksesta ja valvonnasta sekä ostopalvelujen toteutumisesta sovitun mukaisina. Tulosalue järjestää myös potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminnan.

Tavoitteet vuodelle 2022

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto valmistuu vuonna 2022 siirtämään toimintoja hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Sosiaali- ja terveystoimien siirtyminen hyvinvointialueille
Mittari	Henkilöstötiedon tuottaminen hyvinvointialueille
Mittari	Taloustiedon tuottaminen hyvinvointialueelle

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Vuonna 2022 sosiaali- ja terveystoimen toimintaa ohjaa siirtyminen hyvinvointialueelle. Jämsä siirtyy osaksi Keski-Suomen ja Kuhmoinen Pirkanmaan hyvinvointialuetta. Molemmille alueille tuotetaan pyydettyjä henkilöstö- ja taloustietoja hyvinvointialueiden käyttöön. Sosiaali- ja terveystoimen hallinto osallistuu myös tarpeen mukaan hyvinvointialueiden tietojohdamisen kehittämiseen. Esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueiden tietojohdamisen kehittämisessä Prodacapo-hankkeessa ollaan mukana tavoitteena tuottaa terveys- ja ikääntyneiden palveluiden toiminnan lukuja hyvinvointialueen yhteiseen käyttöön.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	34	28	29
Kuhmoinen			

Sosiaali- ja terveystoimen hallinto, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	91	86	31
---	----	----	----

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	660 663	632 560	712 430	0	0
Toimintakulut	-1 258 675	-1 199 210	-1 340 170	0	0
Toimintakate	-598 012	-566 650	-627 740	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	-1 033	-3 100	-3 100	0	0
Tilikauden tulos	-599 046	-569 750	-630 840	0	0
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-599 046	-569 750	-630 840	0	0

Kuhmoisten kunnan hallinnon kustannuksiin kirjataan myös Jämsän kaupungin laskuttamat yleishallinnon kustannukset. Jämsän kaupungin yleishallinnon kustannuksia ei vryörytetä sosiaali- ja terveystoimelle.

Sosiaalityö ja perhepalvelut

Tulosalueen esimies: tulosaluejohtaja Heikki Oksanen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue tuottaa sosiaalityön, täydentävän ja ennaltaehkäisevän toimeentuloturvan ja lastenvalvojan palvelut. Hankkii perhepalvelukeskuksen ja päihde- ja mielenterveyspalvelut Jämsän Terveys Oy:ltä. Alueella on sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon toimintoja.

Sosiaalityö ja perhepalvelut tukevat yhteistoiminta-alueen asukkaiden väestön hyvinvointia varhaisen puuttumisen, oikean hoidonporrastuksen ja moniammatillisen yhteistyön osalta.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Osallistutaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hankkeeseen vuosina 2022-2022.
Mittari	Laaja-alaisen sosiaali- ja terveyskeskusten ja niiden palveluprosessien kehittämisen seuranta
Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	SosKanta -tietojärjestelmäpalvelujen vaiheittainen käyttöönotto.
Mittari	Valmistelun vaiheittainen eteneminen ja seuranta
Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Osallistutaan 1.1.2023 toimintansa aloittavan Keski-Suomen hyvinvointialueen valmisteluun.
Mittari	Valmistelun vaiheittaisen etenemisen seuranta

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Osallistuminen Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden kehittämiseen	Asukkaiden peruspalvelujen kehittäminen

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	694	694	715
Kuhmoinen			
Sosiaalityö ja perhepalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	322	393	402

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	3 451 908	3 331 640	3 429 620
Toimintakulut	-17 260 563	-17 573 760	-17 754 510
Toimintakate	-13 808 654	-14 242 120	-14 324 890
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Tilikauden tulos	-13 808 654	-14 242 120	-14 324 890
Poistoeron muutos	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-13 808 654	-14 242 120	-14 324 890

Vammaispalvelut

Tulosalueen esimies: vammaispalvelupäällikkö Armi Lehtinen

Toiminnan kuvaus

Tulosalue järjestää ja tuottaa vammaispalvelut, joita ovat

- vammaisten henkilöiden perhetyö ja palveluohjaus
- henkilökohtaisen avun palvelut
- asunnon muutostyöt
- tarvittavat apuvälineet
- kehitysvammaisten avopalvelut
- vammaisten asumispalvelut
- vammaisten työ- ja päivätoiminta
- alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen palvelut
- vammaisten henkilöiden perhehoito
- sekä vammaispalvelu- että sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen palvelut Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan yhteistoiminta-alueella

Toiminnan tavoitteena on edistää vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisen henkilön yhteiskunnassa kohtaamia esteitä.

Tavoitteet vuodelle 2022

Vuosi 2022 tulee olemaan yhteistoiminta-alueen vammaispalvelujen kehittämisessä erityinen, koska Kuhmoinen tulee olemaan vuoden 2023 alusta osa Pirkanmaan hyvinvointialuetta. Jatkossa Kuhmoisissa otetaan siis käyttöön Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintamalleja ja ohjeistuksia. Syksyn 2021 aikana sosiaali- ja terveystalokuntaan tulee hyväksyttäväksi Kuhmoisten osalta mm. Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikköön liittyminen. Pirkanmaalla toimii ns. Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskus, johon myös Kuhmoisten vammaispalveluiden toiminnot tulee vähitellen viedä.

Jämsän vammaispalveluiden osalta osallistutaan jatkossakin Keski-Suomen kehittämiseen ja otetaan sen hyvinvointialueen toimintamalleja ja ohjeistuksia käyttöön.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Kehitysvammaliiton tekemän palvelurakenteen selvityksen mukaiset kehittämistoimet ja uusien arviointimenetelmien ja toimintatapojen käyttöönotto.
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyt
Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen	
Tavoite	Vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut toimivat alueella asiakastarvetta vastaavasti
Mittari	Asiakastyytyväisyyskyselyt
Mittari	Kuljetusohjauskeskuksen raportit
Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Sähköisen palvelusetelin käyttöönoton laajentaminen asteittain vammaispalveluissa.
Mittari	Palveluseteli otettu käyttöön yhdessä uudessa toiminnossa (esim. palveluasuminen)
Mittari	Palvelusetelin valinneiden asiakkaiden määrä
Mittari	Palvelutuottajien määrä

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Vammaispalvelut osallistuvat tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hankkeen vammaispalveluiden kehittämistyöhön, mikäli täydennyshaku saa valtionavustuksen.

Kehitysvammaliitto teki vuonna 2021 selvityksen Jämsän kaupungin vammaispalveluista. Selvityksen perusteella tehtiin toimintaan kehittämissuunnitelmia, joita pyritään toteuttamaan myös vuoden 2022 toiminnassa tavoitteena yhä paremmat asiakaslähtöiset palvelut.

Myös vammaispalvelut ovat mukana SosKantaan liittymisessä ja YPH Effican kehittämisessä.

Linnamäentien ryhmäkodin toiminnan vakiinnuttaminen osaksi kaupungin omia sote-toimintoja.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	590	588	606
Kuhmoinen			
Vammaispalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	589	580	609

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	2 941 520	2 955 390	3 113 740
Toimintakulut	-14 581 147	-14 678 150	-15 186 160
Toimintakate	-11 639 626	-11 722 760	-12 072 420
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Tilikauden tulos	-11 639 626	-11 722 760	-12 072 420
Poistoeron muutos	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-11 639 626	-11 722 760	-12 072 420

Vanhuspalvelut

Tulosalueen esimies: vanhuspalvelujohtaja Mai-Stiina Lampinen

Toiminnan kuvaus

Vanhuspalvelut järjestää vanhusten kotihoidon, vanhusten ympärivuorokautisen hoidon ja yhteisissä vanhuspalveluissa vanhusten palvelujen sosiaalityön ja palveluohjauksen, omaishoidon ohjauksen, palvelupäivä- ja päiväkeskustoiminnan sekä muistipoliklinikkatoiminnan Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan muodostamalla sosiaali- ja terveystoimen yhteistoiminta-alueella. Vanhuspalvelujen palvelujen tuotannosta Jämsän kaupungin alueella vastaa 1.9.2015 lukien Jämsän Terveys Oy. Kuhmoisten vanhuspalvelut tuottaa Jämsän kaupunki.

Vanhuspalvelujen toimintoja suunniteltaessa ja palveluja kehitettäessä lähtökohtana palvelusopimuksen ohella on ”Ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista” (980/2012) annetussa laissa ja lain muutoksessa (voimaan 1.10.2020) sekä laatusuosituksessa ”Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020-2023” (STM ja Kuntaliitto 2020) esitetyt linjaukset. Edellä mainittujen asiakirjojen hengen mukaisesti palvelurakenteen lähtökohtana on kotiin annettavien palvelujen ensisijaisuus.

Tavoitteet vuodelle 2022

Vuosi 2022 tulee olemaan yhteistoiminta-alueen ikäihmisten palvelujen kehittämisessä erityinen, koska Kuhmoinen tulee olemaan vuoden 2023 alusta osa Pirkanmaan hyvinvointialuetta. Jatkossa Kuhmoisissa otetaan siis käyttöön Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintamalleja ja ohjeistuksia. Syksyn 2021 aikana sosiaali- ja terveystoimintakuntaan tulee hyväksyttäväksi Kuhmoisten osalta mm. Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikköön liittyminen ja myös sitoutuminen ikääntyneiden puhelinneuvontapalvelun käyttöönottoon. Myös

Videovisit-palvelu tulee ottaa käyttöön ikääntyneiden palveluissa. Kuhmoisissa kehitetään Pirkanmaan asiakasohjausmallia yhteistyössä Pirkanmaan toimijoiden kanssa. Kuhmoisten kotihoidon ja palveluasumisen henkilöstö on merkittävässä roolissa muutoksessa.

Jämsässä puolestaan aletaan kehittämään ikääntyneiden palveluiden viranomaistoimintaa, kun Jämsän Terveystieteiden asiakasohjaajat, joita on kolme, siirtyvät kaupungin puolelle. Jämsän tulee myös osallistua jatkossa omalta osaltaan Keski-Suomen hyvinvointialueen ikääntyneiden palveluiden ja viranomaistoimintojen kehittämiseen.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Kuhmoisissa on Pirkanmaan ikääntyneiden asiakasohjausmalli käytössä.
Mittari	Ikäneuvo -puhelin on käytössä
Tavoite	Onnistuminen vanhuspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa
Mittari	Oman palvelutuotannon valvonta ja ohjaus tehty vähintään kerran vuodessa
Tavoite	Palvelusopimuksen valvonta- ja ohjauskäynnit ovat toteutuneet palvelusopimuksen mukaisesti.
Mittari	Valvonta- ja ohjauskäynnit tehty 4 kertaa vuodessa.
Tavoite	SosKanta -tietojärjestelmäpalvelujen vaiheittainen käyttöönotto.
Mittari	Vanhuspalvelut ovat siirtyneet SosKantaan soveltuvin osin.
Tavoite	Valmistautuminen sote-uudistukseen.
Mittari	Osallistuminen sote-uudistuksen työryhmiin ja hankkeisiin.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Osallistuminen Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden kehittämiseen.	Asukkaiden peruspalvelut.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 149	1 138	1 173
Kuhmoinen			
Vanhuspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 781	1 688	1 798

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	10 383 942	10 611 920	10 560 560
Toimintakulut	-33 255 750	-33 811 409	-33 826 260
Toimintakate	-22 871 808	-23 199 489	-23 265 700
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0
Tilikauden tulos	-22 871 808	-23 199 489	-23 265 700
Poistoeron muutos	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-22 871 808	-23 199 489	-23 265 700

Terveyspalvelut

Tulosalueen esimies: Sosiaali- ja terveystoiminnan Sari Hellsten

Toiminnan kuvaus

Terveyspalvelut -tulosalue järjestää pääosin ostopalveluna perusterveydenhuollon lääkäreiden ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanottopalvelut, työterveyshuollon palvelut, suun terveydenhuollon palvelut sekä kuntoutuspalvelut. Ympäri vuorokautiselle perusterveydenhuollon päivystykselle on saatu STM:n poikkeuslupa 31.12.2024 saakka. Ostopalvelut tuottaa yhteisyritys Jämsän Terveys Oy. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa aiemmin voimassa olleen sopimuksen sisältö on siirtynyt osaksi Jämsän Terveys Oy:n kanssa tehtyä sopimusta 1.1.2016 alkaen. Jokilaakson Terveys Oy toimii tällä hetkellä Jämsän Terveys Oy:n alihankkijana. Jämsän Terveys Oy:n kanssa tehty sopimus on aiempaa JLT-sopimusta merkittävästi laajempi sisältäen myös työterveydenhuoltopalvelut, suun terveydenhuollon, kuntoutuksen, tukipalvelut ja dialyysin. Jämsän kaupunki on palvelujen järjestäjä, mutta se omistaa myös 49 % Jämsän Terveys Oy:stä.

Laboratoriopalvelut ostetaan Fimlab Oy:ltä, lääkehuolto sekä osa kuvantamispalveluista Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin kuvantamis- ja apteekkiliikelaitokselta.

Sosiaali- ja terveystoiminnan yhteistoiminta-alueen toisen kunnan, Kuhmoisten, palvelut tuotetaan osin Jämsän kaupungin omana toimintana, osin edellä mainittujen yritysten sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin toimesta. Kuhmoisten suun terveydenhuoltoon on saatu rekrytoitua sekä oma hammaslääkäri että hammashoitaja kesän 2021 aikana. Suuhygienistiä ei ole löytynyt edes ostopalvelujen kautta.

Sekä Jämsässä että Kuhmoisissa perusterveydenhuollon palvelutaso on ollut varsin hyvä ja palveluiden saatavuus toivotulla tasolla. Palveluiden saatavuuteen on vaikuttanut edelleen 2021 pandemiatilanne, kun sekä joukkorokotuksia että testauksia on jouduttu normaalitoiminnan ohella viemään eteenpäin. Myös jäljitystyötä on tehty edellä mainittujen toimintojen lisäksi. Kuhmoisten osalta palveluiden saatavuuteen vaikuttaa tilapäisesti lomakaudet, koska pienessä kahden lääkärin yksikössä henkilökunnan lomat vaikuttavat merkittävästi kiireettömien palveluiden tuotantoon. Sijaisrekrytoinnissa on kuitenkin onnistu hyvin ja varsinaisia hoitajia ei ole päässyt kertymään.

Tulosalueeseen sisältyvät myös ympäristöterveydenhuollon palvelut, joita tuottaa yhteistoiminta-alueelle Keuruun johtama ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue.

Tavoitteet vuodelle 2022

Vuonna 2022 sote-keskuksen kehittäminen jatkuu sote-uudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Terveysasemien tiimimallia on kehitetty vuosina 2020 ja 2021 koronapandemian ajanakin ja vuonna 2022 aikana tiimien toimintamallit edelleen juurtuvat. Jämsän Terveys on mukana Pirkanmaan terveyskeskusten kehittäjäverkostossa ja lääkäri-hoitaja -työpari valmistuvat TEKE-kehittäjäkurssilta keväällä 2022.

Sote-uudistuksen tavoitteiden mukaan palveluja tarjotaan monikanavaisesti: Pihlajalinna-terveyssovellus, etävastaanotot, chat ja sähköinen terveystarkastus ovat rutiinisti käytössä. Erityisosaamista vaativat palvelut, kuten e-diabetesmalli laajenevat. Uusina palveluina on vuonna 2021 aloitettu univalmennus ja vuoden 2022 aikana tämän rinnalla alkaa matalan kynnyksen mielen huolipalvelu.

Myös kansallista Omaolo-palvelua ollaan ottamassa käyttöön perusterveydenhuollossa sekä Jämsässä että Kuhmoisissa. Vuonna 2021 käyttöön on otettu koronaoirearvio. Palvelua laajennetaan vähitellen yhteistyössä kaupungin ja yhtiön kanssa ottamalla käyttöön mm. terveystarkastuksia ja oirearvioita. Jämsän kaupunki on palkannut määräaikaisen työntekijän kehittämään Omaolo-palvelua.

Kuhmoisten perusterveydenhuoltoa kehitetään Pirkanmaan hyvinvointialueen terveydenhuollon palveluprosesseja huomioiden. Muun muassa asiakassegmentointi ja fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta on tulossa osaksi terveysaseman arkea. Kuhmoisissa otetaan parhaillaan koekäyttöön Videovisit-palvelua helpottamaan potilastyötä erikoissairaanhoidon kanssa. Toiminnan kehittäminen osaksi sujuvia asiakaspalveluprosesseja jatkuu myös vuonna 2022.

Jämsän Terveudessa asiakaspalautetta saadaan hyvin toimivan NPS-tekstiviestikyselyn muodossa ja tämän tuloksia käytetään palveluiden kehittämisessä asiakaslähtöisesti. Kuntalaisille saataneen Lifecare-potilastietojärjestelmään integroitu sähköinen ajanvaraus ainakin neuvolapalveluihin ja osin avovastaanoille alkuvuonna 2022.

Koronapandemia terveydenhuollon toiminnassa on jatkossakin huomioitava ja tämän vaikutukset ovat nähtävissä myös vuonna 2022. Koronarokotusten 3. tehosteet jatkuvat todennäköisesti vuonna 2022.

Jämsän päivystysyksikössä erityisesti koronapandemian aikana potilaiden hoito eristyksessä varotoimin on ollut nykyisissä tiloissa haasteellista. Tilaongelmaa pyritään ratkaisemaan pikaisesti ja samalla kehittämään ensiavun triage (kiireellisyysluokitus) -toimintaa ja hoitajavastaanottoa ensiavussa. Tavoitteena on edelleen laadukas ja turvallinen hoito sekä potilaiden hoito omassa päivystyksessä ja omassa sairaalassa aina kun se hoidon porrastus huomioiden on mahdollista.

Kotisairaalan kehittäminen valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti kohti B-tason palliatiivista yksikköä jatkuu edelleen v. 2022.

Sote-menoja kasvattavat vuoden 2022 alkavat suolistosyöpien seulonnat.

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Kansallisen digipalvelun Omaolon toimintojen laajentaminen
Mittari	On otettu käyttöön terveystarkastustoiminto
Mittari	On otettu käyttöön vähintään kaksi uutta oirearviota
Mittari	On otettu käyttöön vähintään yksi hyvinvointivalmennus

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueuudistukseen valmistautuminen yhteistyössä Jämsän Terveiden kanssa	Hyvä ja vaikuttava palvelutuotanto tukee koko kaupungin menestystä sekä sen kilpailukykyä ja vetovoimaa
Jokilaakson sairaalan integrointi osaksi tulevan hyvinvointialueen toimintoja.	Jämsän seudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman sekä edunvalvonnan turvaaminen.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	590	576	592

Kuhmoinen			
Terveyspalvelut, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	534	527	529

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	5 030 641	5 341 070	5 315 480
Toimintakulut	-16 805 343	-17 026 711	-17 012 860
Toimintakate	-11 774 702	-11 685 641	-11 697 380
Poistot ja arvonalentumiset	-28 940	-27 910	-27 910
Tilikauden tulos	-11 803 643	-11 713 551	-11 725 290
Poistoeron muutos	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-11 803 643	-11 713 551	-11 725 290

Erikoissairaanhoito

Tulosalueen esimies: sosiaali- ja terveystoimintajohtaja Sari Hellsten

Toiminnan kuvaus

Tällä hetkellä Jämsä-Kuhmoinen -yhteistoiminta-alue kuuluu Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin. Näillä näkymin hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa Jämsän kaupungin erikoissairaanhoito siirtyy Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä Keski-Suomen hyvinvointialueelle.

Tällä hetkellä erikoissairaanhoidon palveluiden tuotannosta vastaa Jämsän Terveys Oy, joka tuottaa palvelut yhteistyössä mm. Jokilaakson Terveys Oy:n kanssa. Paikallisesti tuotettavien erikoislääkäripalveluiden määrä on lisääntynyt joka vuosi. Leikkaustoiminnan säilyttäminen Jokilaakson sairaalassa mahdollisimman laajamittaisena on yksi tärkeimmistä tavoitteista. Vaativat erikoissairaanhoidon palvelut hankitaan Pirkanmaan ja vähäisemmässä määrin myös Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä.

Tulosalueeseen sisältyy myös Jämsän kaupungin dialyysiyksikkö, joka jatkaa toimintaansa entisen käytännön mukaisesti Jämsän Terveys Oy:n tuottamana, mutta toimii samalla Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ns. satelliittiyksikkönä.

Erikoissairaanhoidon kulut kuuluvat Jämsän osalta Jämsän Terveydelle. Kuhmoisten osalta kustannukset ovat vaikeasti ennakoitavissa, koska yksittäiset potilastapaukset vaikuttavat pienessä kunnassa erikoissairaanhoidon menoihin suuresti. Laajalla paikallisella palveluntuotannolla ja hyvällä perusterveydenhuollon resurssilla on pystytty vaikuttamaan erikoissairaanhoidon kustannuksiin.

Tavoitteet vuodelle 2022

Erikoissairaanhoidon osalta Jämsässä panostetaan tulevanakin vuonna paikallisen osaamisen kehittämiseen ja mahdollisimman paljon palveluiden tuottamiseen paikallisesti. Vuonna 2022 alkavat suolistosyövän seulonnat ja tämä tulee lisäämään suolistotähystysten tarvetta. Tähän on jo varauduttu investoimalla skopialaitteistoon ja Jokilaakson sairaalaan on saatu jopa kaksi gastroenterologian erikoislääkäreitä.

Osastojen toiminnassa osaavan hoitohenkilöstön saatavuus on haaste, valtakunnallinen hoitajapula tulee väistämättä näkymään myös Jämsässä ja toimintoja joudutaan järjestelemään tämän mukaisesti, jotta taataan potilaille edelleen nopea ja sujuva hoitopääsy.

Vuonna 2022 aikana käynnistyvät neuvottelut uuden hyvinvointialueen kanssa ja jämsäläisten potilaiden erityistason erikoissairaanhoidon järjestäminen jatkossa tulee myös ratkaistavaksi. Tiivis yhteistyö mm. PSHP:n palliatiivisessa kotisairaaverkostossa ja dialyysin asema PSHP:n satelliittiyksikkönä sekä potilaiden olemassa olevat hoitosuhteet Taysissa jatkuvat ennallaan vuonna 2022. Hyvinvointialueen, Jämsän kaupungin ja Jämsän Terveyden (ml Jokilaakson sairaala) yhteistyö korostuu tulevaisuuden suunnittelussa.

Kuhmoisten osalta pyritään asiakkaita hoitamaan edelleen mahdollisimman nopeasti ja lähellä, eli alueellista Jokilaakson sairaalaa ja sen palveluita käytetään paljon myös tulevana vuonna.

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Alueen erikoissairaanhoidon kehittäminen osana hyvinvointialueen prosesseja hallintoyliäkäärin toimesta.
Mittari	Erikoissairaanhoidon rooli selkiytyy osana hyvinvointialuetoimintoja

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueuudistukseen valmistautuminen, julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon roolin vahvistaminen	Kilpailukyky ja vetovoima sekä asukkaiden peruspalvelut
Jokilaakson sairaalan integrointi kiinteäksi osaksi tulevan hyvinvointialueen toimintoja	Kilpailukyky ja vetovoima sekä asukkaiden peruspalvelut

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022
Jämsä			
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 223	1 236	1 274
Kuhmoinen			
Erikoissairaanhoido, tulosalueen kustannukset yhteensä (€/asukas)	1 393	1 564	1 612

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022
Toimintatuotot	8 234 557	6 214 300	6 421 120
Toimintakulut	-32 584 240	-31 515 670	-31 481 260
Toimintakate	-24 349 683	-25 301 370	-25 060 140
Poistot ja arvonalentumiset	-1 034	0	0
Tilikauden tulos	-24 350 717	-25 301 370	-25 060 140
Poistoeron muutos	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-24 350 717	-25 301 370	-25 060 140

4.4 Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	2 544 509	3 191 810	2 808 530	2 775 110	2 760 110
Myyntituotot	609 356	532 770	668 600	668 600	668 600
Maksutuotot	933 529	904 800	831 980	798 560	783 560
Tuet ja avustukset	683 866	1 420 240	967 550	967 550	967 550
Muut toimintatuotot	317 758	334 000	340 400	340 400	340 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-36 080 530	-38 292 690	-38 188 880	-37 850 386	-37 972 212
Henkilöstökulut	-21 253 747	-22 692 060	-22 863 470	-22 408 176	-22 493 002
Palvelujen ostot	-8 031 853	-8 459 360	-8 364 950	-8 364 950	-8 364 950
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-865 686	-904 540	-971 680	-1 088 480	-1 125 480
Avustukset	-716 459	-803 500	-761 500	-761 500	-761 500
Muut toimintakulut	-5 212 786	-5 433 230	-5 227 280	-5 227 280	-5 227 280
Toimintakate	-33 536 021	-35 100 880	-35 380 350	-35 075 276	-35 212 102
Poistot ja arvonalentumiset	-224 861	-253 490	-264 910	-264 910	-264 910
Tilikauden tulos	-33 760 882	-35 354 370	-35 645 260	-35 340 186	-35 477 012
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-33 760 882	-35 354 370	-35 645 260	-35 340 186	-35 477 012

Toiminnan kuvaus

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala. Toimiala rakentaa tulevaisuuden osaamista kaikille ja tekee sen yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Kaupungin strategian mukaisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen ovat palvelujemme ydintä. Eri toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on kehittävä. Keskeisinä yhteistyötahoina ovat Gradia Jämsä ja maakunnalliset korkeakoulut. Ammatillisen koulutuksen ja korkeakouluopintojen saatavuus ovat sekä hyvinvointia lisääviä että kaupungin elinvoimatekijöitä.

Talousarvion tavoitteet on valmisteltu strategian linjausten mukaisesti. Sivistyslautakunta on päättänyt tavoitteille painopistealueet, jotka pääosin kiinnittyvät hyvinvointikertomukseen. Nämä painopistealueet arvioidaan lautakuntatasolla.

Ikäluokkien kehitys ja siitä johtuva palvelutarve, oppilas- ja opiskelijaennusteet ja asiakasennusteet arvioidaan kunkin tulosalueen kohdalla. Syntyvien lasten ikäluokka on pienentynyt 2010-luvun alkuvuosien noin 200 lapsesta merkittävästi ja perhepalvelukeskuksen ennuste vuodelle 2022 on 100 syntyvää lasta. Palvelutarpeeseen vaikuttavat monet tekijät. Varhaiskasvatuksen piirissä olevien lasten lukumäärä vähenee. Osallistumisasteeksi on arvioitu 75 %. Myös perusopetuksen oppilasmäärät ja lukiokoulutuksen opiskelijamäärät alenevat. Lukiokoulutuksen osalta opiskelijamäärä hivenen kasvaa vielä v. 2025 jälkeen mutta kääntyy laskuun lähestyttäessä 2030-lukua. Myös elämänlaatu palveluissa on nähtävillä asiakasmäärien vähentymistä.

Henkilöstösuunnitelmassa esitetyn mukaisesti henkilötövuodet vähenevät talousarvio- ja

taloussuunnitteluvuosien ajan ja koko henkilöstösuunnitelmavuosien (2025) ajan. Eläkepoistuman hyödyntämistä on suunnitelmassa myös arvioitu mutta osumatarkkuus heikkenee henkilöstösuunnitelman viimeisempien vuosien osalta. Joitakin resurssien uudelleen kohdentamisia arvioidaan tehtäväksi eläköitymisten yhteydessä mutta nämä tarkentuvat lähempänä toteutusajankohtia.

Varhaiskasvatuksessa tuloarvio perustuu 1.8.2021 voimaan tulleisiin asiakasmaksulain muutoksiin. Tämän ja palvelutarpeen pienenemisen johdosta tuloarvion maksujen osalta on 19 % vuoden 2021 tuloarviota pienempi. Ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa puolestaan perheille maksettavien avustusten määrärahavaraamaa vähentävästi.

Varhaiskasvatuksen aluejakoa uudistettiin 1.8.2021 alkaen. Kolmella toiminnallisella alueella varhaiskasvatuksen hallinnollisesta ja pedagogisesta johtamisesta vastaavat työpareina varhaiskasvatuksen aluepäällikkö ja pedagoginen asiantuntija.

Taloussuunnitelma pitää sisällään 1.8.2021 aloitetun varhaiskasvatuksen palkkaohjelman jatkamisen 1.8.2022 alkaen ja edelleen 1.8.2023 alkaen. Tavoitteena on parantaa pitkäjänteisellä ohjelmalla työmarkkinoilla Jämsän kaupungin kilpailukykyä työnantajana sekä rekrytointitilanteissa että lisäämällä pitovoimaa suhteessa nykyiseen henkilökuntaan. Palvelutarpeen väheneminen vaikuttaa tarvittavaan henkilöstöresurssiin. Luontaisen poistuman hyödyntäminen todentuu taloussuunnitelman loppuvuodesta. Hanketoiminnan kautta rekrytoitu henkilöstö puolestaan lisää henkilöstöresurssia.

Varhaiskasvatuksen tulevaisuutta ja tilatarpeita selvitetään parhaillaan työryhmässä, joka muodostuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen esihenkilöistä ja henkilöstön edustajista.

Varhaiskasvatustaloussuunnitelmaan esitetään muutosta lapselle annettavaan tukeen 1.8.2022 alkaen. Tuki muuttuu kolmiportaiseksi. Tämä tuo muutostarpeen hallintosääntöön. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esittämällä perhevapaaudistuksella on vaikutusta myös varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin sekä perheille maksettaviin tukiin. Uudistus astuu voimaan 1.8.2022.

Perusopetuksessa oppilasmäärän pieneneminen vaikuttaa sarjaisuuksiin: taloussuunnitelman loppuvuonna ja suunnitteluvuosina arviolta 10 perusopetusryhmää lv. 2021-2022 verrattuna, ennustejakson loppuun mennessä kuluvaan lukuvuoteen nähden 25 perusopetusryhmää. Näihin arvioidaan ensisijaisesti voitavan vastasta eläkkeelle siirtymisillä, avautuvien vakanssien osalta määräaikaisten palvelusuhteilla ja tarvittaessa tehtäviä avautuu myös hanketoiminnan kautta. Yhtäältä henkilöstömäärä vähenee perusopetusryhmien luontaisesti vähentyessä ja toisaalta lisääntyy hanketoiminnan kautta. Vuoden 2022 henkilöstöresurssiin vaikuttaa lisäksi 1.8.2021 perustetut oppilashuollon ja opinto-ohjauksen virat.

Koulukuraattorit ja -psykologit siirtyvät 1.1.2023 aloittavan hyvinvointialueen henkilöstöön. Sivistystoimiala omalta osaltaan huolehtii siirtymisen sujuvasta toteutumisesta ja yhdyspinnassa yhteistyön sujumisesta. Hanketoiminta on tuonut kouluihin enenevässä määrin sitouttavan kouluyhteistyöhön henkilöstöä ja oppilashuoltohenkilöstön siirto hyvinvointialueille edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita. Taloussuunnitteluvuosien henkilöstösuunnitelmassa tämä on otettu huomioon.

Sivistystoimialan virkarakenneuudistus tuli voimaan 1.8.2021 alkaen perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tulosaluejohtajan tehtävät yhdistettiin johtavalla rehtorille. Samassa yhteydessä hyväksyttiin laaja tehtäväjako ja siihen liittyvänä toimivalta-asiat.

Kouluverkon osalta noudatetaan Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 päättämää linjausta.

Lv. 2019-2020 käynnistynyt koulutusmatkailuhanke arvioidaan olevan edelleen lepotilassa koronapandemiasta johtuen. Yhteiskunnan ja matkustamisen avautumisen linjaavat valtion viranomaiset ja

ylin valtiojohto. Mikäli myyntitoimintaa toteutuu terveysturvallisessa olosuhteessa, asiaan palataan talousarviomuutoksena 2022.

Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpano jatkuu. Asiaa ennakoitiin jo vuoden 2021 talousarviossa. Nämä ennakoinnit toteutuvat koko vuotta koskevana talousarviovuonna. Lv. 2022-2023 aloittaa toinen ikäluokka toisen asteen opinnot oppivelvollisina. Oppimateriaali- ja laitemäärärahat sekä tarvittava ICT-tuki on huomioitu lukiokoulutuksen talousarviossa. Kaupungissa toimii monialainen ohjaustiimi. Tuva-koulutuksen osalta Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia on sitoutunut toimimaan koulutuksen järjestäjänä 1.8.2022 alkaen.

Lukion opetussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2021 lukio-opinnot aloittavilla. Opetussuunnitelman uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Entisten kurssien sijaan opinnot koostuvat eri oppiaineiden moduuleista koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Jämsän kaupunki tekee korkeakouluopinnoissa yhteistyötä Jyväskylän avoimen yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lukuvuonna 2021-2022 on meneillään erityispedagogiikan perusopinnot sekä taidekasvatuksen ja taidehistorian perusopinnot yhteistyössä Jyväskylän avoimen yliopiston kanssa ja muuntokoulutus lähihoitajasta sairaanhoitajaksi yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa. Jämsän ja Kuhmoisten toisen asteen oppilaitosten seutuviikolla on myös kurkistuskursseja korkeakouluopintoihin. Kaupungissa toimii korkeakouluopintoja koordinoiva työryhmä.

Elämänlaatu palvelujen tulosalueella aloittaa vapaa-aikapalvelujen tulosityksikkö v. 2021 alusta. Siihen on koottu aikaisemmat kulttuuripalvelun, liikuntapalvelun ja nuorisopalvelun yksiköt.

Pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta –palvelukokonaisuudesta toteutetaan moderni ja houkutteleva kohtauspaikka ja olkkari kaikille. Kokonaisuuden käytännön toteutus on huomioitu talousarvioesityksessä, joskin talousarviomuutokseen v. 2022 voidaan myös joutua. Tavoitteena on palvelukokemuksen yhteneväisyys. Pääkirjasto toteutuksessa on huomioitu omatoimikirjastokonsepti. Jämsänkosken omatoimikirjaston toteutus ajoittuu v. 2023. Pääkirjaston asiakaskäytien ja lainaus/asukas arvioidaan kasvavan.

Opistojen opiskelijamäärien arvioidaan olevan v. 2021 tasolla pl. koronapandemian vaikutukset v. 2021 opiskelijamääriin. Kirjastokäytien arvioidaan lisääntyvän. Uimahallin asiakasmäärän arvioidaan pienenevän. Sen vaikutus tuloarvioon on otettu huomioon. Kulttuuripalvelut järjestetään vuoden 2014 linjausten mukaisesti. Talousarvioesitys pitää sisällään kaupunginvaltuuston hyväksymästä valtuustoaloitteesta johtuvan esityksen Olympiaurheilijoiden muistolaatan toteuttamisesta.

Hanketoiminta on esitelty kunkin tulosalueen kohdalla. Hanketoiminnan osalta mukana on myös uusia avauksia. Hanketoiminnan pirstaleisuus ja osittainen ennakoimattomuus vaikeuttavat toiminnan suunnitelmallista kehittämistä ja johtamistyötä sekä vaikeuttavat jatkumon syntymistä. Osa hankkeista, nimi vaihdellen, on jatkanut useita vuosia. Ristiriita syntyy siitä, että ilmeisiä ja yleisesti hyväksytyjä tarpeita toiminnalle on ja julkishallinnossa kokonaisuudessaan myös taloudellisia resursseja rahoittaa toimintaa mutta vakiinnuttamistoimenpiteiksi kokonaisuuksia ei saada muotoiltua. Laskennallisen valtiosuusjärjestelmän rinnalle on muodostunut osittain rinnakkainen järjestelmä. Hanketoiminta asettaa kunnat ja sen johdosta myös kuntien asukkaat eriarvoiseen asemaan sen mukaan, mitä henkilöresursseja on käytettävissä hanketoiminnan suunnitteluun, avustusten hakemiseen ja hankkeiden toimeenpanoon. Ennakoimattomuudesta johtuen hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksella 2022.

Maksut ja taksat: Sivistyslautakunta on päättänyt vuoden 2022 ja lukuvuoden/toimintakauden 2022-2023

taksat ja maksut talousarviokokouksessaan.

Henkilöstösuunnitelma: Sivistyslautakunta on käsitellyt henkilöstösuunnitelman 2022-2025 talousarvioesityksen yhteydessä.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO

	tot 2009	tot 2014	tot 2017	tot 2018	tot 2019*	ta2020	ta 2021	ta 2022	ts 2024	ts.2025
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	18695	18075	17 859	17 574					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	6220	5644	5365	5 157					
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	33	31	30	29,3	29	27	27	26	25
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12475	12431	12 494	12 417					
Suorittaneita %	62	67	69	70	70,7	71	73	73	74	75
Toinen aste yhteensä	8034	8338	8339	8210	8 167					
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	41	45	46	46	46,5					
Korkea-aste yhteensä	4077	4137	4092	4115	4 076					
Korkea-aste % 15-vuotta täyttäneestä väestöstä	21	22	23	23	23,2					

*) 5.11.2020

Tilastokeskuksen tietokanta

Toimialan tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla.
Mittari	€/asukas
Mittari	Väestön koulutustaso
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Kaupungin elinvoimaisuuden lisääminen sivistystoimialan palvelujen, yhteistyön ja verkostomaisen toiminnan kautta.
Mittari	Kuvailu

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen; toimivan yhdyspinnan varmentaminen	Hyvinvointitehtävä jää peruskuntiin. Oppilashuoltopalvelut ovat oppijoiden peruspalveluja ja yhteisöllinen oppilashuoltotyö edistää yhteisöjen

	hyvinvointia ja toimintakulttuuria
Koulutusmatkailun vahvistaminen;	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelujen näkökulmasta kurkistuksia kansainvälisyyteen koulun arjessa; kilpailukyvyn näkökulmasta mahdollistaa liiketoiminnan avauksia
Digitaaliset palvelut	Toimintaympäristö muuttuu ajantasaisena palveluna. Laajat mahdollisuudet palvelujen tuottamiseen ja käyttämiseen paikka- ja osin aikariippumattomasti. Edellyttää osaamisen vahvistamista. Elinvoima ja kilpailukyky; asukkaiden peruspalvelut
Kaupunkikulttuurin tukeminen;	Kaupungin elinvoima; kaupunkikulttuurin kehittämisen vaikutukset asukkaiden pysymiseen ja tänne hakeutumiseen; nuoret
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Toimintakate € / as.	1 686,15	1 722,83	1 812,88	1 812,88	1 812,88

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys. Talousarvion valmistelun aikataulu, siihen käytettävissä oleva aika, tehtävän laajuus ja vaikutukset eivät ole tasapainossa. Kaikki ei ole ennakoitavissa, esim. lakimuutosten vaikutukset, koronaepidemian vaikutukset, haettavaksi tulevista avustuksista ei ole tietoa talousarviota laadittaessa.	2	3	6
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Talousarvioaikatauluun vaikuttaminen. Ennakointi toimialan taloustehtävien järjestämisen osalta. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi, mitä avustuksia haetaan.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoinen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	3	2	6
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, arvostuksen osoittaminen kuntatyötä kohtaan, kouluttautumismahdollisuudet, työnohjaus, työvoimapulasta kärsiville palvelualueille pitkäkestoiset palkkaohjelmat, työmäärän suhteuttaminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin. Hanketoiminnan kautta lisähenkilökuntaa: toiminnan vakiinnuttamisen tarve jatkumon ja henkilökunnan palvelussuhteiden näkökulmasta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso

Turvallisuus ja jatkuvuus	Arjen turvallisuus	3	3	9
Toimenpide	Yksikötason harjoitukset, osaamisen vahvistaminen, digitaidot (digiturvallisuus), koronapandemiasta johtuvien ohjeiden seuranta ja soveltaminen menettelytavoiksi.			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Hallintopalvelut tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin keskushallinnon, muiden toimialojen ja liikelaitoksen kanssa.

Toimialan talousarvion ei sisälly omarahoitusosuuksia muulle hanketoiminnalle. Hankkeita tulee kiihtyvällä tahdilla jatkuvasti hakuun. Talousarvion valmistelu ei mahdollista omarahoitusosuuksien esittämistä vaan niihin joudutaan palaamaan talousarviomuutoksina 2022. Ongelmana on myös se, että etukäteen kokonaisnäkyä haettaviksi tulevista avustuksista on erittäin vaikea tehdä. Hanketoiminnan pirstaleisuus ja osittainen ennakoimattomuus vaikeuttavat toiminnan suunnitelmallista kehittämistä ja johtamistyötä.

Sivistystoimialan virkarakenneuudistus otettiin käyttöön 1.8.2021. Kaupunginhallitus myönsi hallintotiimiin täyttöluvan hallintosihteerin vakanssille. Henkilöstöresurssi on varattu toimialan hallintoon

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.
Mittari	Kuvailu.
Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Kuntavaalien jälkeen valitun sivistyslautakunnan perehdyttämisen jatkaminen ja päätöksenteon tukeminen.
Mittari	Kuvailu. (Lautakunta arvioi kollegiona)
Tavoite	Toiminnan johtaminen on kaupungin strategian ja siitä johdettujen toimialan tavoitteiden mukaista ja tulosalueita tuetaan tavoitteiden saavuttamisessa.
Mittari	€/asukas
Mittari	Kuvailu

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Hyvinvointialueen perustamisesta johtuvan yhdyspinnan toiminnan varmistaminen	peruspalvelut, lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden palvelut
Koulutusmatkailu	kilpailukyky ja vetovoima, lasten ja nuorten sekä lapsiperheiden palvelut
Henkilöstön rekrytointi ja pitovoima	lasten ja nuorten ja lapsiperheiden palvelut

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Toimintakate € / as.	12,79	12,75	15,25	15,25	15,25

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	570	440	240	240	240
Toimintakulut	-254 854	-257 990	-295 120	-295 120	-295 120
Toimintakate	-254 284	-257 550	-294 880	-294 880	-294 880
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-254 284	-257 550	-294 880	-294 880	-294 880
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-254 284	-257 550	-294 880	-294 880	-294 880

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja Maija Jääskeläinen

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa tulee huomioida lapsen edun ensisijaisuus. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön ottaen huomioon myös lapsen erityispiirteet. Toiminnan lähtökohtina ovat palveluhenkisyys, luottamuksellisuus, sekä perheen että lapsen osallisuus.

Palvelujen piirissä arvioidaan olevan 75 % 1 – 5 vuotiaiden ikäryhmästä, esiopetuksessa luonnollisesti kaikki. Varhaiskasvatuspalveluihin osallistuvien lasten lukumäärä yhteensä vuonna 2022 arvioidaan olevan 554 lasta, vuonna 2023 517 lasta ja vuonna 2024 501 lasta. Laskennallisia varhaiskasvatuspaikkoja tulee olla arvioitua lasten lukumäärää enemmän, jotta alle 3-vuotiaiden lasten osuus tulee huomioonotetuksi. Kesken toimintavuotta tapahtuva palvelujen piiriin hakeutuminen tulee myös ottaa huomioon. Palvelutarvetalukko on jäljempänä.

Ikäluokkien huomattava pieneminen vaikuttaa kuitenkin selkeästi palveluntarpeisiin tulevina vuosina. Lähinnä ongelmana on ennakoimisen vaikeus erityisesti syntyvien ikäluokkien vaihtelusta johtuen. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten suhteellinen osuus 1 – 5 vuotiaiden ikäluokasta on kasvanut viime

vuosina varsinkin alle 3-vuotiaiden lasten osalta.

Lasten ikäluokan ja sitä kautta palvelutarpeen pienenemiseen on varauduttu ratkaisulla, jossa kaupungin omaa palvelutuotantoa on ulkopuoliselta vuokratuissa tiloissa. Kaupungin taloudellisen tilanteen heikentymisen johdosta on perusteltua tehdä uudelleen arviointi Viiskulman päiväkodin peruskorjauksen tarkoituksenmukaisuudesta, jos Palomäen päiväkodille vuokratut tilat olisivat edelleen käytettävissä päiväkotitoimintaan. Myös Hallin ja Jämsänkosken alueilla tulee tarkasteltavaksi päiväkodeissa toimivien lapsiryhmien määrät ja tarve. Varhaiskasvatuksen tulevaisuutta ja tilatarpeita selvitetään työryhmässä, joka muodostuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen esihenkilöistä ja henkilöstön edustajista.

Talousarvioesitys kohentaa niiden päiväkotien olosuhdetta, joissa ei ole koneellista jäähdytystä. Esityksessä on varauduttu hankkimaan ilmalämpöpumppuja.

Esiopetuksen kuljetuspalvelujen uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2021. Määrärahatarve on talousarvion valmisteluaiakataulun johdosta arvioimaan vajaan kuukauden toteutuneiden ajojen ja kustannusten tiedoilla. Sopimuskaudella yksikköhinta on aiempaa alhaisempi. Asiaan voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksena 2022.

Ikäluokkien pienenemisen johdosta perheille maksettavien avustusten määrärahavarauma pienenee. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaki muuttui 1.8.2021. Asiakasmaksujen tulorajat nousivat 31 % ja perheen toisen lapsen enimmäismaksu laskee 50 %:sta 40 %:iin 1.8.2021 alkaen. Ikäluokkien pienenemiset ja lakimuutokset vaikuttavat varhaiskasvatuksen asiakasmaksukertymään. Asiakasmaksutulojen on arvioitu vähenevän 19 % verrattuna vuoden 2021 talousarvioon.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma on kolmivuotinen. Talousarviossa on varauduttu jatkamaan vuoden 2022 ajan tätä kehittämishanketta. Hanke jatkaa varhaiskasvatuksen perhetyön sekä varhaiserityiskasvatuksen kehittämistä aiempien hankkeiden pohjalta. Lisäksi perhepäivähoitajien pedagogisen osaamisen ja perhelähtöisen toimintakulttuurin vahvistaminen jatkuu osana laatu ja tasa-arvohanketta 31.7.2022 saakka. Talousarvioesityksessä on myös arvioitu, että varhaiskasvatuksen kehittämistyö jatkuu uudella hankerahoituskaudella v. 2023 laadun ja tasa-arvon osalta.

Syksyllä 2021 saatiin erityisavustus varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen koronaviruksen (COVID-19) aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2021-2022. Avustusta käytetään mm. varhaiskasvatuksen avustajaresurssin lisäämiseen. Jämsä on mukana Jyväskylän ja Laukaan kanssa maakunnallisessa Uudet lukutaidot -hankkeessa, jolla vahvistetaan henkilöstön tieto- ja viestintäteknologista osaamista toimintavuonna 2021 - 2022.

Hanketoiminnan pirstaleisuus ja osittainen ennakoimattomuus vaikeuttavat toiminnan suunnitelmallista kehittämistä ja johtamistyötä. Hanketoiminnan kautta toteutuvalle varhaiskasvatuksen perhetyön vakiinnuttamiselle on tarve. Vakiinnuttaminen vaikuttaisi käyttötalousmenoja lisäävästi.

Pysyvä henkilöstö on yksi keskeinen varhaiskasvatuksen laatutekijä. Pitovoiman ja vetovoiman edistämiseksi esitetään jatkettavaksi 1.8.2021 alkanutta varhaiskasvatuksen henkilöstön palkkaohjelmaa 1.8.2022 alkaen ja edelleen 1.8.2023 alkaen. Tavoitteena on työnantajana Jämsän kaupungin kilpailukyvyyn parantaminen työmarkkinoilla. Palkkaohjelmaan on erillinen varaus vuoden 2022 talousarviossa. Talousarvioesitys kotiuttaa varhaiskasvatuksen toimistopalvelua taloustiimistä tulosalueelle.

Varhaiskasvatuksen aluejakoa uudistettiin 1.8.2021 alkaen. Kolmella toiminnallisella alueella varhaiskasvatuksen hallinnollisesta ja pedagogisesta johtamisesta vastaavat työpareina varhaiskasvatuksen aluepäällikkö ja pedagoginen asiantuntija.

Varhaiskasvatustalakiin esitetään muutosta lapselle annettavaan tukeen mahdollisesti 1.8.2022 alkaen. Esityksen mukaan muutoksessa tarkennetaan lapsen oikeutta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen ja täsmennetään lapsen kehityksen ja oppimisen tukea niin, että lapselle voidaan antaa tarvittaessa tehostettu tai erityistä tukea. Erityinen tuki vaatisi hallintopäätöksen ja näin ollen hallintosääntöön tulee aikanaan tehtäväksi muutoksia. Muutos yhtenäistäisi ja loisi jatkumon lapsen oikeuteen tukeen esi- ja perusopetuksessa käytettävän kolmiportaisen tuen kanssa. Jämsä varhaiskasvatuksessa on jo käytännössä toteutettu tuen kolmiportaisuutta usean vuoden ajan.

Pääministeri Sanna Marin hallituksen esittämällä perhevapaaudistuksella on vaikutusta myös varhaiskasvatukseen, varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin sekä perheille maksettaviin tukiin. Esityksen mukaan lapsen oikeus varhaiskasvatukseen alkaisi sen kuukauden alussa, kun lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Tällä hetkellä lapsen varhaiskasvatusoikeus alkaa vanhempainrahapäivien päättymisen jälkeen. Esityksen lapsen oikeus varhaiskasvatukseen säilyisi, vaikka hän olisi välillä pois varhaiskasvatuksesta vanhempainvapaista johtuen yhtäjaksoisesti enintään 13 viikkoa. Perhevapaaudistuksen ja siihen liittyvien lakimuutosten on esitetty tulevan voimaan 1.8.2022.

Tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite: Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut

Painopistealueet: varhaiskasvatuksen laatu, palveluohjauksen kehittäminen, kestävän kehityksen huomioiminen, perheiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen

Toimenpiteet: Jämsän varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma, henkilöstön rekrytointi, pitovoima ja osaamisen kehittäminen, varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvohanke varhaiskasvatuksen perhetyöntekijät ja erityisopettajaresurssin lisääminen, varhaiskasvatuksen laatukriteerit

Tavoite: Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla

Painopistealueet: varhaiskasvatuksen hyvä arki, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen, syrjäytymisen ehkäisy, verkostoissa toimiminen

Toimenpiteet: positiivinen pedagogiikka, Sapere-ruokakasvatusohjelman toteuttaminen, fyysisen aktiivisuuden lisääminen, Papilio- tunnekasvatusohjelman toteuttaminen, kiusaamisen ehkäisy, vanhempien osallisuuden vahvistaminen, henkilöstön tvt-osaamisen vahvistaminen Uudet lukutaidot-hankkeen avulla, lapsikohtaiset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, varhaiskasvatuksen arviointisuunnitelman toteuttaminen

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Laadukkaat, osallistavat, vuorovaikutteiset, ennakoivat ja kokonaistaloudelliset varhaiskasvatuspalvelut
Mittari	€/ varhaiskasvatuksessa oleva lapsi
Mittari	€/asukas
Mittari	varhaiskasvatukseen osallistuminen %/ 1-5 vuotiaat
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi asiakaslähtöisillä, vaikuttavilla varhaiskasvatuspalveluilla
Mittari	asiakaskysely huoltajille, kuvailu

Mittari	asiakaskysely lapsille, kuvailu
Mittari	henkilöstökysely, kuvailu

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
lasten ikäluokan pieneneminen; ennakointitoimenpiteet ja palveluverkko	palveluverkon sopeuttaminen vastaamaan palvelutarvetta; talouden tasapaino
Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja rekrytointi	osaava henkilöstö, palvelun laatu
Yhteisöllisyyden sekä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen	tukee lasten ja perheiden hyvinvointia

Syntyneet

vv. 2013-2020 ja ennuste 2021

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	ennuste 2021*
Syntyneet koko Jämsä	175	158	158	135	111	129	80	100	100

*) neuvolasta saatu tieto

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista

	TP 2020	% päivä-hoidossa	TA 2021	% päivä-hoidossa	TA 2022	% päivä-hoidossa	TS 2023	% päivä-hoidossa	TS 2024	% päivä-hoidossa
Lapset 1-5 v	616	73% (447)	613	75 % (464)	555	75 % (417)	520	75% (390)	509	75% (382)

Palvelutarve-ennuste; painotetut keskiarvot

	TP2019	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	723	723	722	708	700	658
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	675	634	661	554	517	501
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	491	477	497	406	392	382
Lapsia esiopetuksessa	184	166	162	148	125	119
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoitontuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja	233	198	215	170	170	170

joustava hoitoraha)						
Lapsia yksityisissä päiväkodeissa	7,5	0	0	0	0	0
Lapsia vuorohoidossa	102	70	95	60	60	60

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1 – 5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu 75 % ikäryhmästä. Mikäli osallistumisaste kasvaa ennustevuosina esim. 81 %:in, lapsimäärät nousevat noin 30 lapsella vuosittain. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Mikäli 2-vuotinen esiopetus toteutuu kokeilun jälkeen vuonna 2024 ja 5-vuotiaiden ikäluokka tulee esiopetuksen piiriin, lapsimäärät lisääntyvät noin 25 lapsella vuosittain.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Toimintakate € / as.	478,52	501,38	536,34	548,71	557
Toimintakate € / hoitolapsi	14 812	16 672,74	18 734	20 538	21 514
Varhaiskasvatus päiväkodissa € / hoitopäivä / lapsi		101,5	103,95	112,39	114,16
Varhaiskasvatus perhepäivähoito € / hoitopäivä / lapsi		63,04	90,76	97,98	100,49

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	942 243	1 069 440	927 610	894 190	879 190
Toimintakulut	-10 459 617	-11 122 900	-11 306 260	-11 512 266	-11 597 092
Toimintakate	-9 517 374	-10 053 460	-10 378 650	-10 618 076	-10 717 902
Poistot ja arvonalentumiset	-14 894	-14 110	-11 260	-11 260	-11 260
Tilikauden tulos	-9 532 268	-10 067 570	-10 389 910	-10 629 336	-10 729 162
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-9 532 268	-10 067 570	-10 389 910	-10 629 336	-10 729 162

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori Juha Damskägg

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy erityisopetus- ja opiskeluhuollon palvelut. Jämsän kaupungin strategian mukaisesti perusopetus omalta osaltaan huolehtii lasten ja nuorten hyvinvoinnista sekä sujuvasta arjesta. Perusopetus on mukana rakentamassa elinvoimaista, hyvinvoivaa ja aktiivista Jämsää.

Entistä laajempi oppivelvollisuus astui voimaan 1.8.2021. Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran niihin nuoriin,

jotka olivat vanhan lain mukaan oppivelvollisia 1.1.2021. Oppivelvollisuus uudistukseen on varauduttu lisäämällä oppilaanohjauksen resurssia 1.8.2021 lähtien yhden henkilötyövuoden verran. Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanoa ja koordinoitua varten on Jämsän kaupunkiin perustettu eri toimijoista koostuva monialainen ohjaustiimi.

Lukuvuoden 2021-2022 painopisteet perusopetuksessa ovat kestävä kehitys, henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi ja kiusaamisen vastainen työ. Perusopetus on mukana Kiva koulu- toimenpideohjelmassa. Ohjelman tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta. Kiusaamistapausten selvittelyssä tehdään tiivistä yhteistyötä oppilashuollon, huoltajien ja tarvittaessa poliisin sekä sosiaalitoimen kanssa. Yhteistyötä tehdään myös paikallisten lasten ja nuorten kanssa toimivien kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kouluilla on luentoja, keskustelutilaisuuksia ja teemapäiviä, joissa käsitellään suvaitsevaisuuteen liittyviä asioita. Yhteisöllinen opiskeluhoito rakentaa koulujen toimintakulttuuria. Kouluissa kiinnitetään huomiota tunne- ja turvataitoihin, sosiaalisiin- ja vuorovaikutustaitoihin, yhteisiin pelisääntöihin ja toimintamalleihin. Hankerahoituksen avulla on kouluihin rekrytoitu sitouttavaan kouluyhteisötyöhön työntekijöitä.

Oppilasmäärä lv. 2021-2022 on yhteensä 1766 oppilasta. Oppilasennusteen mukaan lv. 2022-2023 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1741 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2027-2028 mennessä 1286 oppilaaseen. Sarjaisuuksien arvellaan vähenevän suunnittelukautena 10:llä ja ennustejaksolla noin 25:llä. Tähän arvioidaan voitavan vastasta eläkkeelle siirtymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määräaikaista ja tarvittaessa tehtäviä avautuu myös hanketoiminnan kautta. Kuoreveden koulun 1.-6. luokilla siirrytään vaihteittain yhdysluokkarakenteeseen suunnitteluvuosien aikana.

Sivistystoimialan virkarakenneuudistus toteutui 1.8.2021 alkaen. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tulosalueiden tulosaluejohtajana toimii johtava rehtori.

Hyvinvointialueiden muodostaminen 1.8.2021 alkaen siirtää koulukuraattorit ja -psykologit osaksi hyvinvointialueen organisaatiota. Tulosalue omalta osaltaan huolehtii siirtymisen sujuvasta toteutumisesta ja yhteistyön sujumisesta. Taloussuunnitteluvuosien henkilöstösuunnitelmaan esitetään varattavaksi sitouttavan kouluyhteisötyöhön koordinoija/suunnittelija. Hanketoiminta on tuonut kouluihin enenevässä määrin sitouttavan kouluyhteisötyöhön henkilöstöä ja oppilashuoltohenkilöstön siirto hyvinvointialueille edellyttää oppilashuoltotyöhön uudenlaisia rakenteita.

Jämsän kaupunginvaltuusto päätti 17.4.2019 § 17, että mikäli Koskenpään, Länkipohjan tai Juokslahden koulun oppilasmäärä vähenee 30 oppilaaseen, niin kyseisen koulun lakkautusprosessi käynnistetään välittömästi siten, että koulu lakkautuu seuraavana parittomana vuonna. Oppilasmäärän tarkastelu tehdään vuosittain. Oppilasennuste on jäljempänä. Iltapäivätoimintaan osallistuvien 1.-2.-luokkalaisten määrä on vähentynyt oppilasmäärän vähenemisen vuoksi.

Arvioinnin yhdenvertaisuutta on parannettu laatimalla päättöarvioinnin kriteerit arvosanoille 5, 7, 8 ja 9. Opetushallitus julkaisi nämä kriteerit vuoden 2021 alussa, ja ne otettiin käyttöön 1.8.2021. Keväällä 2022 yhdeksännen luokan oppilaat saavat päättöarviointinsa näiden kriteerien perusteella. Päättöarviointi on kokonaisarvio sille, miten oppilas on saavuttanut eri oppiaineille asetetut tavoitteet peruskoulun aikana. Oppilasta arvioidaan sen osaamisen perusteella, jota hän on osoittanut vuosiluokilla 7-9. Uusissa päättöarvioinnin kriteereissä kuvataan, mitä osaamista oppilalta edellytetään arvosanan 5, 7, 8 tai 9 saamiseksi.

Perusopetuksen tuntijaossa valtakunnallisen minimin ylittäviä tuntimääriä on äidinkiessä yksi tunti ja matematiikassa yksi tunti. Lisäksi taito- ja taideaineiden kokonaisuudessa on kaksi lisätuntia yli valtakunnallisen minimin. Kokonaistuntimäärän valtakunnallinen minimi on 224 ja Jämsässä se on 228.

Jämsän perusopetus on mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on tarkoitettu 6. ja 9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjäyyskasvatusta.

Koulukuljetuspalvelujen uusi sopimuskausi alkoi 1.8.2021. Määräraharahatarve on talousarvion valmisteluaikataulun johdosta jouduttu arvioimaan uuden sopimuskauden osalta vajaan kuukauden toteutuneiden ajojen ja kustannusten tiedoilla. Sopimuskaudella yksikköhinta on aiempaa alhaisempi. Asiaan voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksena 2022.

Varhaiskasvatuksessa lasten lukumäärän väheneminen vaikuttaa tilaratkaisuihin erityisesti ydinkeskustan alueella. Tätä selvitetään työryhmässä, joka muodostuu varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen esihenkilöistä ja henkilöstön edustajista.

Perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kolmivuotisen kehittämisohjelman tavoitteena on vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa ja oppimistuloksia, vahvistaa lasten saamaa tukea sekä vahvistaa opetuksen laatua. Ohjelman toimenpiteille on suunnattu rahoitusta vuosille 2020-2022.

Jämsän perusopetus on saanut vuonna 2020 koulutuksellisen tasa-arvon valtionavusta 347 000 €. Osa tästä avustuksesta siirtyy käytettäväksi vuodelle 2021. Avustusta on käytetty resurssiopettajien, nuorisotyöntekijöiden, erityisopettajien ja opinto-ohjaajan palkkaamiseen.

Opiskeluhoitoa on vahvistettu kaupungin omilla toimenpiteillä rekrytoimalla 1.8.2021 alkaen yksi psykologi ja yksi kuraattori lisää. Näin opiskeluhoitoon palvelut on voitu ulottaa myös lain velvoittamana esiopetuksen oppilaisiin ja Jämsän Kristillisen Kansanopiston oppivelvollisiin opiskelijoihin.

Jämsän esi- ja perusopetus sai koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseen 145 000 € valtion erityisavustusta. Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten ja nuorten edellytyksiä jatkaa oppimista perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisesti vuosina 2021 ja 2022. Erityisesti tavoitteena on varmistaa koulujen edellytykset tukea heikommassa asemassa olevien oppilaiden, vieraskielisten oppilaiden, erityisen ja tehostetun tuen oppilaiden, maahanmuuttotastaisten sekä korona-aikana perusopetuksen kesken jättäneiden oppilaiden oppimista. Lisäksi tuetaan niitä lapsia ja nuoria, joiden syrjäytymisen riskiä koronaepidemian pitkittyminen on erityisesti lisännyt ja ennaltaehkäistään koulupoissaoloja ja koulupudokkuutta.

Hanketoimintaan on sisällytetty 11/2021 käynnistyvä oppilas- ja opiskeluhoitoon vahvistamishanke myönnetyn erityisavustuksen turvin.

Hanketoimintaan on varattu vuonna 2022 toimintakuluja 793 000 euroa. Tästä suurin osa on henkilöstökuluja. Avustuksia on ennakoitu saatavan yhteensä 558 000 euroa. Hanketoiminnan työllistävä vaikutus 14,0 henkilötyövuotta. Hanketoiminnan pirstaleisuus ja osittainen ennakoimattomuus vaikeuttavat toiminnan suunnitelmallista kehittämistä ja johtamistyötä. Hanketoimintaa voidaan joutua arvioimaan talousarviomuutoksella 2022.

Koulutusmatkailun osalta talousarvioesitys ei sisällä myyntitoiminnasta johtuvia määrärahaesityksiä. Koronapandemiasta johtuen rajojen avautuminen matkailulle on valtion viranomaisten käsissä. Lisäksi koulujen terveysturvallisuusohjeet ja käytänteet määrittävät toimintaa. Mikäli asiassa v. 2022 tapahtuu avauksia, asiaan palataan talousarviomuutoksena 2022.

Tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite vuodelle 2022: Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla

Painopiste: Henkinen, sosiaalinen ja fyysinen hyvinvointi, kiusaamisen vastainen työ

Toimenpiteet: Koulun toimintakulttuuria tukeva ennaltaehkäisevä yhteisöllinen opiskeluhoito. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteutetaan mm. oppilaan kohtaamisella, ryhmäytymisellä, vuosiluokkien 1., 4., ja 7. KiVa -tunneille, KiVa-koulun toimenpideohjelman muu toiminta kaikille vuosiluokille, tunne- ja turvataitojen opetuksella, sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja harjoittelemalla, yhteistyöllä huoltajien, vanhempainyhdistyksen ja oppilaskunnan kanssa, yhteisillä pelisäännöillä, toimintamalleilla ja arjen rutiineilla.

Hankerahoituksella on rekrytoitu kouluille nuoriso-ohjaajia ja sosiaaliohjaajia oppilaiden kohtaamiseen, kaveritaitojen tukemiseen sekä ryhmädynamiikan ja ilmapiirin kehittämiseen. Kouluilla tehdään laajaa moniammatillista yhteistyötä eri viranomaisien (perheneuvola, nuorisopsykiatrian poliklinikka, sosiaalitoimi, poliisi, vammaispalvelut, vapaa-aikapalvelut, varhaiskasvatus) kanssa. Yhteistyötä tehdään myös useiden muiden toimijoiden kanssa (mm. etsivä nuorisotyö, Jämsän nuoriskoti, srk, 4H, Jokilaakson settlementti). Yksilökohtaiset opiskeluhoitoon palvelut (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja ja koululääkäri) ovat helposti saatavilla kaikille oppilaille. Oppilaiden oppimista tuetaan kolmiportaisen tuen (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki) keinoin niin luokissa kuin erityisopetuksen avullakin.

Tavoite vuodelle 2022: Kestävä kehitys

Painopiste: Ympäristötietoisuuden lisääminen perusopetuksessa

Toimenpiteet: Kartoitetaan koulujen ympäristökasvatuksen nykytila, lisätään käytännön toimia kuten jätteiden tarkempaa lajittelua ja kopioinnin vähentämistä, ollaan mukana Keski-Suomen kestävän elämäntavan yhteistyöryhmässä, tuetaan oppilaiden hyvinvointia arjessa.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva oppilas asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla
Mittari	Kouluterveyskyselyn tulokset
Mittari	Kustannukset asukasta kohti
Mittari	Kuvailu
Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki, Ympäristö	
Tavoite	Kestävä kehitys
Mittari	Kuvailu
Mittari	Käytännön toimet kouluissa

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 – 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Yhtenäiskoulut ja niiden monipuolinen käyttö	Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointia ja sujuvaa arkea omalla asuinalueella lisää se, että koulut tarjoavat mahdollisuuksia oppimisen lisäksi myös harrastamiselle. Koulujen uudistettuja piha-alueita voi hyödyntää myös iltaisin sekä sisätiloissa voi olla monenlaista vapaa-ajan toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille.

Oppilasmäärän väheneminen ja siihen reagointi	Ikäluokkien pieneneminen tulee vähentämään oppilasryhmien määrää. Toiminta tulee sopeuttaa tähän. Myös koulujen tilojen käyttöä tulee arvioida kestävästi ja resurssiwiisaasti eli suunnitellaan jo etukäteen sitä, voidaanko tiloja oppilasmäärän vähentyessä hyödyntää esimerkiksi varhaiskasvatuksessa tai muissa Jämsän kaupungin palveluissa
Koulutusmatkailuhankkeen vahvistaminen	Kansainvälisyyskasvatuksen tuominen konkreetiksi osaksi koululaisten arkea luo uusia mahdollisuuksia hahmottaa ympäröivää maailmaa, ymmärtää oman sekä vieraiden kulttuureiden moninaisuutta sekä kehittää kielitaitoa. Kuntastrategian mukaisesti tämä parhaimmillaan lisää alueen kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta
Lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen; oppivelvollisuus uudistus	Korona-ajan ja Jämsän äkillisen rakennemuutoksen vuoksi on erityisen tärkeää panostaa koululaisten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukemiseen. Oppilashuollon palvelut sekä sujuva moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden sekä perusopetuksen välillä on tukemisessa ensiarvoisen tärkeää. Oppivelvollisuus uudistuksen toteutus edellyttää yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.

	TP 2019	TA 2020	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Oppilasmäärä	1 862	1 833	1 839	1 833	1 756	1 712	1 638
€/oppilas	10 235	10 436	10 204	10 436	11062	10996	11 493
€/asukas	945	929	929	929	1004	973	973

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Oppilasennuste	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Juokslahti	58	57	54	61	52	44	40	39
Kaipola	133	131	128	118	110	104	86	82
Koskenpää	35	32	32	34	35	32	26	23
Länkipohja	33	33	32	26	28	24	22	18
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 ml. Korven koulu	334	325	326	311	288	262	235	225
Kuorevesi 1-6	99	100	97	91	81	76	69	55
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	512	476	458	426	491	373	344	318
Alakoulut yhteensä	1204	1154	1109	1040	949	877	783	722
Kuorevesi 7-9	74	71	59	70	67	72	63	65
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9	346	351	365	356	363	351	330	298
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	191	190	208	207	211	210	211	201
Yläkoulut yhteensä	611	612	632	633	641	633	604	564
Perusopetus yhteensä	1815	1766	1741	1673	1590	1510	1387	1286

PERUSKOULUN PÄÄTTÄVÄT JÄMSÄ – JATKOKOULUTUSTAULUKKO

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022arvio
Peruskoulun 9.-luokan päättäneet	255	241	229	237	206	196	194	207
Jatkoi heti opiskelua lukiokoulut.	118	92	112	116	91	90	82	93
Jatkoi heti opisk. ammatill.	127	135	105	100	115	99	93	96
Jatkoi heti opisk. valmistavassa koul.	6	4	2	12	0	6	18	18
Ei jatkanut heti em. koulutuksissa	4	10	10	8	0	1	1	

Vuodet 2014-2019 tiedot perustuvat Tilastokeskuksen tietoihin

Vuodet 2020- 2021 perustuvat yläkoulujen opinto-ohjaajilta saatuihin tietoihin

Vuosi 2022 perustuu prosentuaaliseen arvioon verrattaessa edellisvuosiin

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	1 009 858	1 542 660	1 102 710	1 102 710	1 102 710
Toimintakulut	-19 772 059	-21 104 640	-20 528 080	-19 820 780	-19 820 780
Toimintakate	-18 762 201	-19 561 980	-19 425 370	-18 718 070	-18 718 070
Poistot ja arvonalentumiset	-200 274	-214 730	-177 910	-177 910	-177 910
Tilikauden tulos	-18 962 475	-19 776 710	-19 603 280	-18 895 980	-18 895 980
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-18 962 475	-19 776 710	-19 603 280	-18 895 980	-18 895 980

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori Juha Damskägg

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja, taitoja ja valmiuksia. Lisäksi koulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen (LL 2§ 1. ja 2. mom.).

Eduskunnan päätöksen mukaisesti oppivelvollisuus laajeni 18 ikävuoteen asti vuodesta 1.8.2021 alkaen. Oppivelvollisuuden laajentaminen edellyttää toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta. Lukiolaisten liitto on arvioinut, että ei-oppivelvollisen lukio-opiskelijan oppimateriaalikustannus on koko lukion aikana keskimäärin 2 500 euroa. Oppivelvollisuusiän nostoon varauduttiin jo vuodelle 2021 varaamalla lisäresursseja mm. oppimateriaaleihin ja kannettaviin tietokoneisiin yhteensä 37 800 euroa. Vaikutus vuoden 2022 talousarvioon on hiukan suurempi, yhteensä 60 200 euroa. Kustannukset kasvavat vuosittain ja ovat täydessä laajuudessa vuonna 2024. Tällöin oppimateriaaleihin ja opiskelijakoneiden leasingmaksuihin on varattava yhteensä noin 145 200 euroa. Oppivelvollisuusudistuksen toimeenpanosta johtuen on

henkilöstösuunnitelmaan esitetty resurssia mm. laitteiden ylläpitoon.

Pitemmällä aikavälillä opiskelijamäärät ovat vähentyneet. Vuonna 2010 opiskelijoita oli Jämsän ja Jämsänkosken lukioissa yhteensä 353, syksyn 2020 laskennassa 255 ja laskentapäivänä 20.9.2021 213. Lukuvuonna 2020-2021 kaupungin perusopetuksen päättävä ikäluokka on selvästi aiempaa pienempi. Henkilöstön määrä on vähentynyt lukiossa suunnilleen samassa suhteessa.

Oppivelvollisuus uudistuksen vaikutuksia mm. lukio-opintoihin hakeutumiseen ei voi vielä tässä vaiheessa arvioida. Pidemmällä aikavälillä oppimateriaalien maksuttomuudella voi olla vaikutusta lukiokoulutukseen hakeutumiseen. Koulumatkatuen omavastuuosuuden poistuminen 7-100 km:n koulumatkoilla voi vaikuttaa siihen, että nuoret eivät aina valitse lähimpänä sijaitsevaa lukiolta. Joukkoliikenneyhteyksien toimivuudella saattaa olla jatkossa entistä suurempi merkitys opiskelupaikan valinnassa.

Oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanoa ja koordinoitua varten on Jämsän kaupunkiin perustettu eri toimijoista koostuva monialainen ohjaustiimi.

Sivistystoimialan virkarakenneuudistus otettiin käyttöön 1.8.2021. Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tulosalueiden tulosaluejohtaja toimii johtava rehtori.

Opiskelijaennusteen mukaan kehitys on tulevaisuudessa ensin lievästi nouseva. Ennusteen mukaan lukion opiskelijamäärä on 20.9.2022 laskennassa 223 ja suurimmilla lukuvuonna 2027-2028, jolloin opiskelijamäärä on ennusteen mukaan 246.

Toisen asteen aikana opiskelija voi suorittaa joko kaksois- tai kolmoistutkinnon. Näitä yhdistelmätutkintoja on valmistunut yleensä vuosittain viisi kappaletta. Opetushallitus seuraa lukiokoulutuksen aloittaneiden ylioppilaaksi pääsyä. Jämsän lukiokoulutuksessa enintään 3,5 vuodessa valmistuneiden määrä on vakiintunut noin 85 prosenttiin aloittaneista. Läpäisyasteen pitäminen jatkossakin vähintään yhtä korkealla edellyttää vahvaa panostusta opinto-ohjaukseen, pedagogiikan kehittämiseen ja opiskeluhoitoon.

Lukion keskiarvoraja on ollut tasan 7,0 vuodesta 2020 lähtien. Lukion opetussuunnitelmaa on hyväksytty sivistyslautakunnassa 26.5.2021 ja se on otettu käyttöön syksyllä 2021 lukio-opinnot aloittavilla. Opetussuunnitelman uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Entisten kurssien sijaan opinnot koostuvat eri oppiaineiden moduuleista koostuvista opintokokonaisuuksista. Opintokokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019. Lain myötä lukiot veloitetaan antamaan erityisopetusta ja opinto-ohjauksen veloitteet ovat lisääntyneet lisäänty. Uusi lukiolaki vahvistaa yleissivistystä ja edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä. Lukio on mukana lv. 2021-2022 liikkuva opiskelu -hankkeessa ja lukiolain toimeenpano -hankkeessa. Lisäksi lukio sai 34200 euroa korona-avustusta käytettäväksi kevään 2020 ja lukuvuoden 2021-2022 etäopiskelujaksojen aukkojen paikkaamiseen. Avustusta käytetään tuki- ja lisäopetukseen, opinto-ohjaukseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto myönsi 4.11.2020 kaupungin nuorisotoimelle Nuorten rinnalla koulussa -hankkeelle valtionavustusta 45 000 €. Saatu avustus ja hanketoiminta on kohdennettu toiselle asteelle. Avustuksella on palkattu nuorisotyöntekijä, joka työskentelee Jämsän lukiolla ja Gradia Jämsän yksiköissä sekä kaupungin nuorisotiloilla. Nuorisotyöntekijän tehtävänä on tukea ja edistää kokonaisvaltaisesti nuorten psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Työntekijä on osa oppilaitosten kasvattajayhteisöä ja opiskelijahuoltoryhmää.

Seudullinen toisen asteen johtoryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä. Uusi

lukiolaki velvoittaa myös korkeakoulu yhteistyöhön. Gradian urheiluvalmennukseen osallistuu tällä hetkellä 27 lukion opiskelijaa. Lukuvuonna 2021-2022 lukion kaikki vuosiluokat ovat kolmisarjaisia. Näillä resursseilla voidaan turvata yhteistyö Gradia Jämsän kanssa. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Keväällä 2022 Jämsän lukio osallistuu maakunnalliselle korkeakouluviikolle.

Tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite vuodelle 2022: Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö

Painopiste: Nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen lasten ja nuorten hyvinvointia lisäävään toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen, yhteisöllisyyden lisääminen erilaisten tapahtumien muodossa, päivittäisen liikunnan lisääminen, Liikkuva opiskelu- hankkeen toiminnan juurruttaminen osaksi koulun toimintakulttuuria, hyvät opiskelu- ja terveydenhuollon palvelut, oppimisvajeiden paikkaaminen koronatuella, nuorisotyön kehittäminen osana oppilaitoksen päivittäistä toimintaa, opiskelijoiden aktiivinen osallistuminen mm. opiskelijakuntatoiminnan ja tutortoiminnan kautta.

Tavoite vuodelle 2022: Ympäristöystävällinen lukio

Painopiste: Ympäristötietoisuuden lisääminen lukiossa

Toimenpiteet: Aktiivinen osallistuminen ympäristötietoisuutta lisäävään toimintaan, lukion ilmasto-ohjelman käytännön toteutus, teemaviikkojen (mm. kasvisruokaviikko) järjestäminen, biologian ryhmien vuotuinen puiden istutus, aiheeseen liittyvät korkeakouluopinnot.

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva opiskelijakunta ja henkilöstö
Mittari	Kuvailu
Mittari	Päivittäinen liikkuminen
Mittari	Terveys- ja opiskelijakyselyjen tulokset
Ympäristö	
Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio
Mittari	Kuvailu
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Henkilöstön täydennyskoulutus	Kaupungin strategiassa halutaan vahvistaa kilpailukykyä ja vetovoimaa. Henkilöstön täydennyskoulutuksella vahvistetaan lukiokoulutuksen vetovoimaa, mikä osaltaan lisää paikkakunnan elinvoimaa.
Erityisopetus	Oppivelvollisuusiän nosto 18 vuoteen ja lukion aiempaa alempi sisäänpääsykeskiarvo velvoittavat aiempaa enemmän huolehtimaan kunkin ikäluokan tasavertaisista koulutusmahdollisuuksista. Hankeavustuksella paikataan koronan aiheuttamia

	oppimisvajeita.
Verkostoyhteistyö	Uusi lukiolaki velvoittaa koulutuksen järjestäjiä toisen asteen yhteistyön lisäksi korkeakoulu yhteistyöhön ja kansainväliseen toimintaan. Verkostoyhteistyöhön kuuluu myös yhteistyö muiden lukiokoulutuksen järjestäjien kanssa ja työelämäyhteistyö

opiskelijaennuste												
lv	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
lukio	213	223	224	238	243	238	246	243	232	216	201	186

Tunnuslukuja

	TP2019	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Opiskelijamäärä	278	263	235	215	220	230
€ / asukas	96,12	93,44	96,02	100,58	106,62	108,53
€ / opiskelija	6976	70,66	8254	9053	9378	9131

	TP 2019	TA 2020	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Ylioppilaiden määrä	77	85	87	85	70	70	70
Yhdistelmä tutkintojen määrä	2	5	2	5	5	5	15
Urheilualmennettävien määrä	24	24	23	24	24	24	24

	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022
	tilastokeskus 2017, syksyllä 2014 aloittaneet	tilastokeskus syksyllä 2015 aloittaneet		
Lukiokoulutuksen läpäisy enintään 3,5 v:ssä; Jämsä (sujuva arki tavoitteen mittari)	82,8 %	84,4 %	90 %	90 %
Koko valtakunta	79,96%	78,6		
	tilastokeskus, vuoden 2016 ylioppilaat	tilastokeskus vuoden 2016 ylioppilaat		
Sijoittuminen 1 vuosi YO-tutkinnon jälk. jatko-opintoihin; Jämsä (elinvoimataavoitteen mittari)	53,6 %	44,8	70 %	60 %
Koko valtakunta	52,5 %	51,1 %		

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	27 184	42 900	52 500	52 500	52 500
Toimintakulut	-1 884 970	-1 982 470	-1 998 830	-2 115 630	-2 152 630
Toimintakate	-1 857 786	-1 939 570	-1 946 330	-2 063 130	-2 100 130
Poistot ja arvonalentumiset	-1 309	-1 310	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 859 095	-1 940 880	-1 946 330	-2 063 130	-2 100 130
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 859 095	-1 940 880	-1 946 330	-2 063 130	-2 100 130

Elämänlaatu palvelut

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja Leena Kilpeläinen

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatu palveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Järjestämme ja tuotamme elämänlaatu palveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen ja terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Kaupunkistrategian mukaisesti huolehdimme siitä, että palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa.

Työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaisia opintoja. Työväenopisto hakee aiempien vuosien tapaan opintoseteliavustusta, jolla tuetaan senioreiden, työttömien ja maahanmuuttajien opintoja. Molemmat opistot myyvät palveluja myös Kuhmoisten kunnalle.

Opistopalvelujen opiskelijamäärät vähenivät koronapandemian aikana. Musiikkiopiston opiskelijamäärän vähennykseen vaikuttaa osaltaan myös lasten ikäluokkien pieneneminen. Työväenopiston opiskelijamäärään on vaikuttanut korona-ajasta johtuvat väljennystoimenpiteet eli kaikkien ryhmien enimmäisosallistujamäärää on pienennetty. Lukuvuosi 2021-2022 lähiopetuksella ja opiskelijamäärä arvioidaan olevan vuonna 2022 n. 1700 opiskelijaa. Suunnitteluvuosina arvioidut eläköitymiset tiivistävät henkilöstörakennetta ja opetusta. Opiskelijamäärien väheneminen vaikuttaa annettavan opetuksen määrään. Työväenopiston kehittämiskohteina ovat senioriliikunta ja digitaitojen opetus.

Jämsän kaupunki tekee korkeakouluopinnoissa yhteistyötä Jyväskylän avoimen yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän kesäyliopiston kanssa. Lukuvuonna 2021-2022 on meneillään erityispedagogiikan perusopinnot sekä taidekasvatuksen ja taidehistorian perusopinnot yhteistyössä Jyväskylän avoimen yliopiston kanssa ja muuntokoulutus lähihoitajasta sairaanhoitajaksi yhteistyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa. Jämsän ja Kuhmoisten toisen asteen oppilaitosten seutuviikolla on myös kurkistuskursseja korkeakouluopintoihin. Kaupungissa toimii korkeakouluopintoja koordinoiva työryhmä.

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille. Kirjastopalvelun asiakaskäyntien arvioidaan kasvavan pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta -kokonaisuuden myötä. Tämän johdosta kirjastoaineistoon on kohdistettu aiemman suunnitelman mukaan korotusta. Jämsä sijoittuu aineistomääränsä € /asukas tilastoissa häntäpäähän sekä valtakunnallisessa että maakunnallisessa tilastossa. Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelulupaus (2017) toteutetaan kattavasti.

Pääkirjasto-nuorisotila-neuvonta -palvelukokonaisuudesta suunnitellaan ja rakennetaan moderni ja houkutteleva kohtauspaikka kaikille. Hanke on elämänlaatu palvelujen kärkitavoite 2021-2023. Uusiin tiloihin päästään muuttamaan maaliskuussa 2022. Palvelutarjonta rakennetaan kuntalaisia osallistavien menetelmin; käytetään asiakasraatitoimintaa. Pääkirjastoon tulee omatoimivarustus sekä välineistö digiopastuksen toteuttamiseen. Kuntalaisten ja päättäjien vuoropuhelua edistetään Kirjastosta kansanvallan foorumeista -toimintamallin mukaisesti. Palvelukokonaisuuden muodostuminen näkyy tulosalueen talousarvioesityksessä. Määrärahaesityksistä osa on jouduttu vain arvioimaan vailla kokemustietoa tilasta, esim. sähkönkulutus. Asiaan palataan tarvittaessa talousarviomuutoksena 2022.

Jämsänkosken yhtenäiskoulun kirjastotila varustetaan pääkirjaston väistön päättymisen jälkeen

omatoimikirjastoksi. Pääkirjastohanke tuo toteutuessaan runsaan kasvun sekä kävijä- että lainausmääriin. Arvioidut eläköitymiset vaikuttavat työjärjestelyihin ja henkilöstön tehtäväkuviin.

Vapaa-aikapalvelut järjestää ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä erikseen sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Yhdistysten toimintaa tuetaan avustuksin, koulutuksin ja yleistä neuvontaa antaen. Kaupungissa otetaan käyttöön uusi Timmi-tilavarausohjelma. Sen kustannukset on talousarviossa jaettu eri toimialojen kesken. Jäähallien avustukset on suunnitelmassa pidetty nykyisellä tasolla.

Järjestetään kalendaariset juhlat, ylläpidetään Galleria Kivipankin näyttelytoimintaa ja kehitetään museotoimintaa. Pälämäen kotiseutumuseon kehittämiseen mm. opastusaineiston osalta haetaan museoviraston avustusta. Jaetaan Viljo Järvisen kulttuuripalkinto, Jämsän vuoden urheilija -palkinto sekä nuorten kulttuuri- ja liikuntastipendit. Talousarvioesitys pitää sisällään esityksen Olympiaurheilijoiden muistolaatan toteuttamisesta.

Nuorisovaltuuston toiminnan uudistaminen ja kehittäminen käynnistyvät.

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan –hanke jatkuu. Harrastamisen Suomen malli -avustusta haetaan. Jatketaan toiselle asteelle kohdentuvaa Nuorten rinnalla koulussa -hanketta. Työvalmennussäätiö Avituksen kautta hoidettavia nuorten työllistämiseen ja elämänhallintaan liittyviä yksilövalmennus-, nuorten starttipaja (LuovaStartti -hanke) ja etsivän nuorisotyön hankkeita jatketaan myös vuonna 2022. Kaikkeen em. hanketoimintaan saadaan valtionavusta. Liikennepuiston ja Maauimalan toiminnan kehittämistä jatketaan. Talousarvio pitää sisällään määrärahaesityksen välineistön hankkimisesta.

Kehittämishankkeena käynnistetään elintapa- ja liikuntaneuvonta, mikäli siihen saadaan haettu liikunnallisen elämäntavan avustus. Hanke on suunniteltu 2-vuotiseksi ja se toteutetaan yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Haetaan liikuntapaikkarakentamisen hankkeisiin valtionavustukset. Uimahallin kävijämäärätavoitteeksi asetetaan 60 000 asiakasta. Kävijämäärätavoitetta alennetaan hiukan koronaviruspandemiaa edeltävistä vuosista. Taustalla ovat asukasmäärän väheneminen ja v. 2020 ja v. 2021 koronarajoitustoimien vaikutukset. Näiden vaikutusten arvioidaan vaikuttavan ihmisten mielissä pitkään

Jämsä on ehdolla vuoden 2023 hiihdon maakuntaviestin järjestäjäksi. Viesti tullaan järjestämään yhteistyössä Jämsänkosken Ilves ry:n kanssa. Osa määrärahavaraksesta on sisällytetty vuoden 2022 talousarvioesitykseen. Tapahtuman järjestämiseen haetaan Keski-Suomen Liitolta avustusta.

Tulosalueen henkilöstösuunnitelmassa on taustalla v. 2021 toteutetut luontaiset poistumat. Luontaista poistumaa hyödynnetään myös talousarviovuonna ja tehtäväjärjestelyjä tehdään. Sivistystoimialan 1.8. 2021 voimaan tullut virkarakenne vaikuttaa toimialan sisällä elämänlaatu- ja palvelun henkilökustannuksia korottavasti.

Tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite vuodelle 2022: Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa uudesta pääkirjastosta kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.

Tavoitteen mukainen painopistealue: Jämsäläisen aktiivisuuden, osallisuuden, yhteisöllisyyden edistäminen sekä turvallinen ympäristö

Toimenpiteet: Ohjatun toiminnan järjestäminen, kirjaston palvelulupauksen kattava toteuttaminen ja tapahtumatuotanto erityisesti lapsille ja nuorille, koulunuorisotyön jatkaminen, harrastamisen Suomen mallin toteuttaminen, liikuntaneuvontatoiminnan aloittaminen hankkeena, digitutor-toiminnan käynnistäminen ja toimintaedellytysten tarjoaminen digiopastukseen, monipuolisten senioriliikuntapalvelujen kehittäminen ja järjestäminen

Tavoite vuodelle 2022: Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla

Tavoitteen mukainen painopistealue: Kaikenikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Toimenpiteet: Asiakasraatitoiminta, kyselyt, pop up -toiminta, omatoimikirjastokonsepti, yhtenäisen palvelukokemuksen edistäminen

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista
Mittari	Kuvailu
Mittari	Lainaus/asukas
Tavoite	Kehitämme ja toteutamme yhdessä asukkaiden, asiakkaiden ja eri toimijoiden kanssa uudesta pääkirjastosta kaikkien yhteisen kohtaamispaikan ja olkkarin.
Mittari	€/asukas
Mittari	Kuvailu

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköiset palvelut; asukkaiden ja henkilöstön osaamisen vahvistaminen, jotta sähköisiä palveluja voidaan käyttää ja tuottaa laajasti. Museo24 ajantasaistaminen ja kotiseutuarkiston digitalisointi	Toimintaympäristö kehittyä ajantasaisena palveluna; Museo24 –toimintakonseptin uudistaminen 2023-2024
Elintapaohjaus- ja liikuntaneuvontatoiminnan vakiinnuttaminen	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen 2024
Kaupunkikulttuurin tukeminen; edellyttäisi resurssilisäystä; tuki voidaan suunnata joko kokonaan tai osin kaupunkiorganisaation ulkopuolisille toimijoille.	Kaupungin elinvoima; kaupunkikulttuurin kehittämisen vaikutukset asukkaiden pysymiseen ja tänne hakeutumiseen; nuoret

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Elämänlaatu palvelut		150,65	172,35	169,97	169,97

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	564 655	536 370	725 470	725 470	725 470
Toimintakulut	-3 709 031	-3 824 690	-4 060 590	-4 106 590	-4 106 590
Toimintakate	-3 144 376	-3 288 320	-3 335 120	-3 381 120	-3 381 120
Poistot ja arvonalentumiset	-8 385	-23 340	-75 740	-75 740	-75 740
Tilikauden tulos	-3 152 761	-3 311 660	-3 410 860	-3 456 860	-3 456 860
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 152 761	-3 311 660	-3 410 860	-3 456 860	-3 456 860

4.5 Elinvoima

Toimialajohtaja: elinvoimajohtaja Anna-Liisa Juurinen/ vs. elinvoimajohtaja Katja Rissanen

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	14 818 343	14 830 940	15 712 240	15 352 240	15 352 240
Myyntituotot	3 845 784	3 569 950	3 988 020	3 878 020	3 878 020
Maksutuotot	557 254	397 000	548 000	548 000	548 000
Tuet ja avustukset	75 744	328 940	463 520	463 520	463 520
Muut toimintatuotot	10 339 562	10 535 050	10 712 700	10 462 700	10 462 700
Valmistus omaan käyttöön	206 931	219 380	205 380	205 380	205 380
Toimintakulut	-15 138 969	-16 307 770	-17 477 320	-17 452 320	-17 452 320
Henkilöstökulut	-3 488 108	-3 982 280	-4 033 670	-4 033 670	-4 033 670
Palvelujen ostot	-6 643 639	-6 938 250	-7 831 720	-7 806 720	-7 806 720
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 637 787	-3 930 020	-3 974 960	-3 974 960	-3 974 960
Avustukset	-362 747	-370 600	-367 600	-367 600	-367 600
Muut toimintakulut	-1 006 688	-1 086 620	-1 269 370	-1 269 370	-1 269 370
Toimintakate	-113 695	-1 257 450	-1 559 700	-1 894 700	-1 894 700
Poistot ja arvonalentumiset	-6 900 976	-6 640 998	-6 801 350	-6 801 350	-6 801 350
Tilikauden tulos	-7 014 672	-7 898 448	-8 361 050	-8 696 050	-8 696 050
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Tilikauden yli-/alijäämä	-6 768 060	-7 651 838	-8 114 440	-8 449 440	-8 449 440

Elinvoimatoimi muodostuu neljästä tulosalueesta, jotka ovat maankäyttö ja elinvoima, kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut ja valvontatoimi. Tulosalueet jakautuvat tulosityksiköihin, jotka on esitelty tulosalueita koskevissa osioissa.

Käynnistyneellä valtuustokaudella toimialan lautakunta on uusi elinvoimalautakunta ja aiemmin toiminut ympäristölautakunta on nykyään elinvoimalautakunnan valvontajaosto.

Elinvoima palvelee sekä sisäisiä, että ulkoisia asiakkaita. Sisäisiä palveluja tuotetaan kaupungin muille toimialoille pääasiassa tilapalveluissa. Suoraan kuntalaisille ja yrityksille palveluja tuotetaan eniten kunnallisteknisissä palveluissa, valvontatoimessa sekä maankäytössä ja elinvoimassa.

Kaipolan tehtaan sulkeminen tulee heikentämään kaupungin tulovirtoja, mikä edellyttää yhtäältä niukkuuden jakamista, mutta toisaalta on vahvasti panostettava kehittämiseen ja yritysten palveluihin, joiden avulla voidaan synnyttää uusia korvaavia työpaikkoja. Elinvoiman toimialalla on tehtävä priorisointeja resurssien käytön suhteen sekä investoinneissa, että käyttötaloudessa. Toteutukseen etenevien uusien hankkeiden ensisijaisena kriteerinä tulee olla, että hanke edistää uusien työpaikkojen syntymistä. Samaan aikaan on pystyttävä huolehtimaan siitä, että yhdyskuntarakenne ei pääse rapautumaan, eikä korjausvelka entisestään kasvamaan. Myös ylläpidettävien kohteiden karsintaa joudutaan väistämättä tekemään tai pohtimaan vaihtoehtoisia keinoja kohteiden ylläpitämiseksi. Käynnissä on mm. puistoihin ja liikuntapaikkoihin kohdistuva palveluverkkoselvitys.

Jatkuvaan kehittämistyöhön vakinaisen henkilöstön resurssit ovat edelleen liian niukat. Elinvoimatoimi tulee hakemaan jatkossa aktiivisesti tulo-rahoitusta ja resursseja hankkeiden avulla. Hankerahoitus edellyttää kaupungilta omarahoitusosuuksien kattamista. Elinvoimatoimialalle esitetäänkin varausta hankkeiden omarahoitusten kattamiseen. Suurten hankkeiden omarahoitukset valmistellaan jatkossakin hallituksen

ratkaistavaksi. Osallistavan budjetoinnin synnyttämiin hankkeisiin on myös esitetty määräraha-varausta.

Tulevina vuosina Jämsän kaupungin on jatkettava kunnallisteknisten verkostojen ja rakennusten korjausvelan vähentämistä. Epäkurantit tilat puretaan ja parempikuntoiset rakennukset myydään pois. Kaupungin omistamien tilojen käyttöä tehostetaan. Kirjaston muuttaminen Forumiin tiloihin vuoden 2022 alkupuolella vapauttaa kaupungin omistamia tiloja muiden kaupungin toimintojen käyttöön ja vuokratiloista voidaan luopua. Liikenneväylät, yleiset alueet, puistot, liikuntapaikat ja vesihuollon verkostot on pidettävä kunnossa väestön vähenemisestä huolimatta. Vastuu rakennetun ympäristön kunnosta ja turvallisuudesta on kaupungilla. Katujen ja kevyen liikenteen väylien kuntoarvio ja saneerausohjelman laatimiseen ja korjausvelan laskemiseen on esitetty määräraha-varausta talousarvioon.

19.7.2021 voimaan tullut uusi jätelaki tulee aiheuttamaan tulevina vuosina kaupungille lisävastuita jätehuollon järjestämisessä.

Tulosalueiden selvityksistä ilmenee tarkemmat tulosalue- ja yksikkökohtaiset suunnitelmat ja niihin varatut määrärahat.

Toimialan tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Rakennusten ja liikenneväylien ja vesihuoltoverkostojen korjausvelan vähentäminen
Mittari	Korjatut m2 kiinteistöillä, korjatut metrit verkostoissa. %-osuus kokonaismäärästä, eurot.
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Jämsän yrityseskosysteemin kehittäminen
Mittari	Kaipolan tehdasalueen kehittämisen käynnistyminen. Yrityslähtöisten kehittämishankkeiden käynnistyminen (kpl) Uusien yritysten lukumäärä (kpl)
Tavoite	Uudet työpaikat
Mittari	Erilaisten toimenpiteiden seurauksena syntyneet uudet tai säilytetyt työpaikat
Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö	
Tavoite	Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen: Jämsäpuisto, Jämsänjoen rantareitti ja aistipolku, reitistöt
Mittari	Ulkopuolinen rahoitus luontomatkailun toimintaympäristön kehittämiseen.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Korjausvelan lyhentäminen	Elinvoima ja kilpailukyky sekä asukkaiden peruspalvelut
Himosalueen kehittäminen yhteistyössä alueen maanomistajien ja yrittäjien kanssa	Elinvoima, kilpailukyky, hyvä asuminen
Luontomatkailun toimintaympäristön kehittäminen	Elinvoima ja kilpailukyky
Kaipolan tehdasalueen kiinteistöratkaisun löytyminen ja uusien yritysten sijoittuminen alueelle	Elinvoima ja kilpailukyky
Digitalisaation käyttöönoton nopeutus koko toimialalla	Elinvoima, kilpailukyky, sujuva arki, asukkaiden peruspalvelut
Uudet työpaikat	Elinvoima, kilpailukyky ja talous

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Rakennusten ja infran korjausvelka.	3	3	9
Toimenpide	Kunnossapidon, korjauksien ja saneerauksien suunnittelu ja priorisointi. Riittävä resursointi.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilöresurssien riittävyys. Etä- ja lähityön yhteensovittaminen.	3	2	6
Toimenpide	Täytöt. Tehtävänkuvien ja toimivallan tarkistaminen. Sijaisuuksien varmistaminen, tiimien perustaminen. Sähköisten työvälineiden käyttöönotto ja hyödyntäminen. Etätyön johtaminen ja henkisen kuormituksen huomiointi esimiestyössä.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työturvallisuuteen kohdistuvat riskit	3	2	6
Toimenpide	Työmaakohtaiset turvallisuusasiakirjat. henkilökohtaiset turvavarusteet. Selkeät ohjeistukset pandemiaan liittyen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Poikkeavien sääolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit	2	2	4
Toimenpide	Ilmastonmuutoksen huomioiminen suunnittelussa. Verkostojen oikea mitoittaminen ja tulvareitit. Henkilöstön ammattitaito, asianmukainen kalusto.			

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä toimialalla vastaa toimialajohtaja sekä tulosaluejohtajat ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Maankäyttö ja elinvoima

Tulosalueen esimies: maankäyttöinsinööri Teijo Taipale

Toiminnan kuvaus

Tulosalue vastaa yhdyskuntatoimen hallinnosta, kaupungin yrityspalveluista, strategisesta maankäytöstä, kaavoituksesta, kiinteistömuodostuksesta, maapolitiikasta, kartaston ja paikkatietoaineiston ylläpidosta, mittauspalveluista sekä kaupungin metsäomaisuuden hoidosta.

Yhdyskuntatoimen hallintopalvelut

Tulosyksiköstä huolehditaan yhdyskuntatoimen hallinnon järjestämisestä yhteistyössä toimistopalvelutiimien kanssa. Tulosalueen kautta maksetaan ja laskutetaan toimialan yleiskulut sekä hoidetaan kunnan asuntoviranomaisen tehtävät. Tulosalueella valmistellaan, hallinnoidaan ja toteutetaan työpaikkojen syntymistä edistäviä kehittämishankkeita sekä yritysryhmähankkeita. Vuoden 2022 aikana tulosalueella toteutetaan ainakin seuraavia hankkeita: Jämsä Tehdas kehittämishanke, Yritysvelhoahanke ja Senioriasumisen kehittämishanke. Tulosalueella varaudutaan käynnistämään äkilliseen rakennemuutokseen liittyen useita

Jämsä paketin toteuttamiseen liittyviä hankekokonaisuuksia.

Kaavoitus ja tonttipalvelut

Maankäytön suunnittelulla tuetaan ja toteutetaan kaupungin strategisia tavoitteita. Tavoitteena on toimiva ja taloudellinen kaupunkirakenne, riittävä ja monipuolinen tonttitarjonta, kaupunkikuvan korkea laatu sekä viihtyisä ja turvallinen ympäristö. Kiinteistömuodostuksen kautta mahdollistetaan rakentaminen asemakaava-alueilla.

Maa- ja metsätilat

Kaupungin metsäomaisuuden suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä hoidolla varmistetaan, että metsät ja niiden kasvuolosuhteet pysyvät kunnossa. Metsillä on taloudellisen arvon lisäksi myös virkistysarvoja, jotka huomioidaan metsähoitotoimenpiteitä suunniteltaessa.

Yrityspalvelut

Yrityspalveluissa tehdään kehittämistyötä Jämsän kaupungin elinvoimaohjelman mukaisesti antamalla neuvontaa yrityksen perustajille, toimiville yrityksille, välittämällä yritysten kasvu- ja kehittämispalveluja, sekä osallistumalla Jämsän kaupungin edunvalvonta-, verkosto- ja aluekehittämistyöhön. Yrityspalvelut järjestää kasvu- ja kehittämisteemoihin liittyviä info- ja tiedotustilaisuuksia yrittäjille.

Tavoitteet vuodelle 2022

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Huolehditaan talousarvioprosessin, asiakirjahallinnon, päätöksentekoprosessin sekä laskutuksen sujuvuudesta ja lainmukaisuudesta
Mittari	Oikaisuvaatimukset
Mittari	Viivästymiset
Hyvä asuminen, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Jämsän kilpailukykyyn ja elinvoiman kehittäminen maankäytön keinoin
Mittari	Vireillä olevien kaavojen loppuunsaattaminen
Mittari	Voimassa olevien asemakaavojen ajanmukaisuuden arvioiminen ja uudistaminen tarvittaessa kaavamuutoksin.
Mittari	Yritystonttien luovutukset ja uudet vuokrasopimukset
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Laadukkaiden tarvelähtöisten yrityspalvelujen tuottaminen
Mittari	Jämsään myönnetyt yritysten kehittämis- ja investointituet
Mittari	Uudet perustetut yritykset
Mittari	Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat
Kilpailukyky ja elinvoima, Ympäristö	
Tavoite	Metsäomaisuuden suunnitelmallinen hoito
Mittari	Hakkuusaantojen yhteismäärä €
Mittari	Toteutuneiden leimikoiden pinta-ala yht. ha

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Himoksen matkailukeskuksen kehittämisen varmistaminen: Varmistetaan Himoksen kehittyminen alueen kaavoja ja hankkeita edistämällä	Kilpailukyky ja elinvoima
Asemanseudun kehittäminen: Selvitetään asemanseudun tulevaisuuden toiminnan laatu, käynnistetään tarvittaessa alueen kaavoitus.	Kilpailukyky ja elinvoima, Hyvä asuminen, Ympäristö.
Jämsän yritysekosysteeminen kehittäminen: Kaipolan tehtaan yrityskyläsuunnitelman päälinjat ovat hahmottuneet, markkinointi on käynnistynyt ja ensimmäiset toimijat ovat jo muuttaneet entiselle tehdasalueelle ja kiinteistön hallinta on ratkennut. Työllistymis- ja koulutuspolkuja on käynnistetty Kaipolasta työttömiksi jääville. Alihankintaverkoston yrityksiin kohdentuva hanke on lähtenyt käyntiin ja ensimmäisiä valmennuksia yrityksille lähtee toteutukseen	Kilpailukyky ja elinvoima
Metsien hoidon tehostuminen ja suunnitelmallisuuden vahvistuminen: Metsien hoitoa tehdään 2022 vahvistuneiden metsänhoitosuunnitelmien pohjalta	Talous, ympäristö, hyvinvointi, elinvoima

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
KTJ-rekisteröinnit	40	50	50	50	50
Uudet kiinteistöt	17	20	20	20	20
Kiinteistöjen ostot/myynnit	5	15	20	20	20
Rakennusmittaukset	240	150	150	150	150
Hyväksytyt asemakaavat, ha	2	20	20	20	20
Uudet yritykset (prh)	91	73	80	75	75
Jämsään myönnettyt yritysten kehittämis- ja investointituet	1 172 327	700 000	900 000	1 200 000	1 200 000
Yritysneuvonnan kautta syntyneet työpaikat	46	40	45	50	50
Lautakunnan kokouksia		15	15	15	15
Lautakunnan pykälä		150	180	180	180
Viranhaltijapäätöksiä		320	320	320	320
Toimintakate € / as.		54,85	54,85	54,85	54,85

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	831 744	1 602 450	2 454 080	2 094 080	2 094 080
Toimintakulut	-1 242 471	-1 851 830	-2 443 940	-2 443 940	-2 443 940
Toimintakate	-410 727	-249 380	10 140	-349 860	-349 860
Poistot ja arvonalentumiset	-6 667	-6 670	-3 000	-3 000	-3 000
Tilikauden tulos	-417 394	-256 050	7 140	-352 860	-352 860
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-417 394	-256 050	7 140	-352 860	-352 860

Kunnallistekniset palvelut

Tulosalueen esimies: kaupungininsinööri Katja Rissanen

Toiminnan kuvaus

Kunnallistekniset palvelut -tulosalue vastaa liikenneväylien, puistojen, venesatamien sekä liikuntapaikkojen suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta asetettujen tulostavoitteiden ja talousarviomäärärahojen rajoissa. Lisäksi tulosalue vastaa jätehuollon järjestämisestä.

Kunnallistekninen suunnittelu ja rakennuttaminen

Tulosyksikön tehtävänä on katu- ja kunnallistekniikan suunnittelu, rakentaminen ja rakennuttaminen yhteistyössä kaavoituksen ja Jämsän Vesi liikelaitoksen kanssa. Tulosyksikköön sisältyy Hulevedet -kustannuspaikka.

Jätehuolto

Tulosyksikön tehtävänä on jätehuollon järjestäminen asumisessa syntyvän yhdyskuntajätteen osalta ja kaatopaikkatoiminnasta vastaaminen. Uusi 19.7.2021 voimaan tullut jätelaki aiheuttaa muutoksia kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluviin jätehuoltopalveluihin lähivuosina.

Liikenneväylät

Tulosyksikön tehtävänä on kaupungin ylläpitämien liikenneväylien hoito kustannustehokkaasti vuosisuunnitelmien mukaan ja siten, että saavutetaan hyväksytty laatutaso kaikissa olosuhteissa. Liikenneväylät tulosyksikköön sisältyvät Liikenneväylät, Konekeskus ja Yksityistiet -kustannuspaikat.

Puistot ja liikuntapaikat

Tulosyksikkö suunnittelee, rakentaa ja kunnossapitää kaupungin puistoja, leikkipaikkoja ja ulkoliikunta-alueita. Lisäksi tulosyksikön vastuulle kuuluvat venerannat, -satamat ja puistometsät.

Varasto

Tulosyksikkö hankkii keskitetysti kunnallistekniikan rakentamisen ja kunnossapidon rakennustarvikkeet kilpailuttamalla ja yleisiä hankintaohjeita noudattaen sekä huolehtii tarvikkeiden asianmukaisesta varastoinnista ja luovutuksesta.

Tavoitteet vuodelle 2022

Vuoden 2022 aikana laaditaan liikenneväylien kuntoarvio ja saneerausohjelma. Samassa yhteydessä selvitetään väylien korjausvelka. Laaditun ohjelman avulla ohjataan katujen saneeraukseen käytettävissä oleva määräraha huonokuntoisimpien osuuksien kunnostamiseen, saneerausjärjestykseen vaikuttaa kadun liikenteellinen merkitys ja kolmansien osapuolisen (esim. vesihuolto tai kaukolämpö) tarpeet. Lisäksi laaditaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma.

Jämsäpuiston kehittämistä jatketaan Lamminsuon alueella. Tällä hetkellä puiston lammet ottavat vastaan merkittävän määrän hulevesiä. Puiston saneeraus alkaa alueen lampia rehevöittäneiden hulevesien käsittelyn rakentamisella. Tavoitteena on tehdä alueesta monimuotoinen vihreä puistokeidas, jossa viihtyvät ihmiset ja eläimet.

Seppolan satama-alueelle järjestetään huoltopalveluja veneilijöille, lisäksi alueelle mahdollistetaan esim.

kahvilatoiminnot. Aistipolun kehittämistä jatketaan laaditun suunnitelman mukaisesti.

Himosalueen infran kehittämistä jatketaan yhteistyössä maanomistajien, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Lähivuosina alueelle pyritään järjestämään runkoreitistö, joka mahdollistaa luontomatkailun kehittymisen.

Asukkaiden peruspalvelut, Hyvä asuminen, Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Perusinfran kunnossapito, saneeraus ja rakentaminen
Mittari	Toteutuneet metrit
Hyvä asuminen, Kilpailukyky ja elinvoima, Lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointi ja sujuva arki	
Tavoite	Jämsäpuiston rakentaminen
Mittari	Puistosuunnitelmien toteutuminen vaiheittain
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Himos-alueen infran kehittäminen yhteistyössä maanomistajien ja yritysten kanssa
Mittari	Toteutuneet alueet
Tavoite	Seppolan satama-alueen ja aistipolun rakentuminen
Mittari	Toteutuneet alueet

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Jämsäpuiston ja keskustan alueen kehittäminen, mukaan lukien Seppolan satama-alue	Edellytysten luominen matkailullisesti vetovoimaiselle ja viihtyisälle keskusta-alueelle
Ulkoilureitistön kehittäminen	Kaupunkilaisten kokemus asuin- ja luontoympäristöstään paranee ja tuetaan luontomatkailun kehittymistä.

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Katuja ja kaavateitä km	193	194	194	194	194
Kevyen liikenteen väylät ja raitit	95	96	96	96	96
Puistot ha	67	67	67	67	67
Leikkikentät ja leikkipaikat kpl	46	46	46	46	46
Toripäiviä kpl	104	104	104	104	104
Venepaikat kpl	787	811	811	811	811
Uimarannat kpl	9	9	9	9	9
Myönnetyt kunnossapitoavustukset, km	528	520	510	510	510
Työkoneet, käyttötunnit	5 167	6 000	5 100	5 100	5 100
Ajoneuvot, ajokilometrit	126 745	110 000	120 000	120 000	120 000

Varastoluovutukset, kpl	376	400	380	380	380
Toimintakate € / as.	148,98	201,21	218,69	218,69	218,69
Jätehuolto					
Jätekertymä t/v	4 429	4 000	4 000	4 000	4 000
Asiakasrekisterin kattavuus, %	98	98	98	98	98
Jätepistemaksu loma-as. €/v alv 0%	62,36	62,36	62,36	62,36	62,36
Perusmaksu, €/v alv 0%	14,6	14,6	16,1	16,1	16,1

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	2 594 813	2 232 570	1 997 470	1 997 470	1 997 470
Toimintakulut	-5 785 435	-6 415 840	-6 434 830	-6 434 830	-6 434 830
Toimintakate	-2 983 690	-3 963 890	-4 231 980	-4 231 980	-4 231 980
Poistot ja arvonalentumiset	-3 012 966	-2 811 398	-3 161 960	-3 161 960	-3 161 960
Tilikauden tulos	-5 996 657	-6 775 288	-7 393 940	-7 393 940	-7 393 940
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-5 996 657	-6 775 288	-7 393 940	-7 393 940	-7 393 940

Tilapalvelut

Tulosalueen esimies: kiinteistöpäällikkö Jari Ihainen

Toiminnan kuvaus

Tilahallinto ja rakennuttaminen

Tulosyksikkö toimii omistajan edustajana kaupungin eri toimitiloissa ja rakennuttajatehtävissä. Tehtävänä on omistajastrategian toteuttaminen sekä rakennuttamispalvelut.

Kiinteistöhuolto ja kunnossapito

Tulosyksikkö tuottaa kiinteistöhuolto-, kunnossapito- ja käyttäjäpalveluita kaupungin eri toimialoille omakustannushintaan. Kiinteistöhuolto ja kunnossapito on jaettu kahteen eri kustannusyksikköön tunnisteella.

Tavoitteet vuodelle 2022

Tulosalueelle kuuluvien rakennusten ja huoneistojen käyttöaste pidetään mahdollisimman korkeana ja vuokrataso kilpailukykyisenä. Vuokratuotot jakautuvat ulkoisiin ja sisäisiin vuokriin. Ulkoiset vuokrat määritetään ns. "markkinahintaisina". Sisäinen vuokra on eri hallintokuntien maksama korvaus tilojen käytöstä tilahallintaan erikoistuneelle yksikölle, tilapalveluille. Sisäiset vuokrat määritetään omakustannusperusteisiksi. Talousarviossa toimitiloille määritetään vuokra-arvo, joka käsittää pääoma- ja ylläpitovuokran. Vuokra-arvo laskutetaan tasaerin kalenterikuukausittain. Toteumaan perustuvaa tasausta ei suoriteta.

Tarpeettomista rakennuksista ja huoneistoista luovutaan. Osa rakennuksista ja huoneistoista on vapautunut käytöstä ja myynti- tai purkuprosessissa ovat (Villa Saksala, Lamminsuon rivitalot, vanha lukio, Sairaalan tie 11 rakennukset C, F). Kohteille on varattu ylläpitomääräraha koko talousarviovuodeksi. Mahdolliset purkutoimenpiteet päätetään erikseen ja niille varataan päätöksenteon yhteydessä kate talousarviosta tai konsernirahastosta. Lukkoilakodin joidenkin huoneiden ilmanvaihdon parantamiseen on varattu 25.000 euroa.

Hyvä asuminen	
Tavoite	Kiinteistöjen laadukas hoito
Mittari	Asiakastyytyväisyyskysely
Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Haahtela-ohjelmiston käyttöönoton aloittaminen
Mittari	Budjetintekovalmius
Tavoite	Korjausvelan vähentäminen
Mittari	Rakennusten laatu ja asiakastyytyväisyys

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Käyttökelvottomien rakennusten purku	Kaupunkikuvan parantaminen ja kulurakenteen pienentäminen, ympäristö
Kiinteistöstrategian valmistelu	Kiinteistöjen hallinta paranee, kilpailukyky paranee
Kiinteistöjen kuntotutkimukset	Tukee kiinteistöjen pitkäikäisyyden budjetointia, hyvä asuminen, terveet työtilat

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Rakennuksia, kpl	97	93	91	91	91
Rakennusten ka-m2	116 352	112 235	111 322	111 322	111 322
Huoneistot, kpl	12	12	12	12	12
Huoneistot, ha-m2	1 898	1 898	1 898	1 898	1 898
Kiinteistöhuoltopalvelu ka-m2	124 633	131 541	122 789	122 897	122 897
Kiinteistöhuolto- ja erikoisammattimiespalvelut €/h	42	42	42	42	42
Toimintakate € / as.	175,66	167,32	149,92	149,92	149,92

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	11 190 466	10 689 870	10 954 640	10 954 640	10 954 640
Toimintakulut	-7 696 818	-7 507 540	-8 035 200	-8 010 200	-8 010 200
Toimintakate	3 493 648	3 182 330	2 919 440	2 944 440	2 944 440
Poistot ja arvonalentumiset	-3 881 343	-3 822 930	-3 636 390	-3 636 390	-3 636 390
Tilikauden tulos	-387 695	-640 600	-716 950	-691 950	-691 950
Poistoeron muutos	246 611	246 610	246 610	246 610	246 610
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-141 084	-393 990	-470 340	-445 340	-445 340

Valvontatoimi

Tulosalueen esimies: johtava rakennustarkastaja Teemu Kivinen

Toiminnan kuvaus

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta valvoo rakentamista ja kaavojen toteuttamista maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyllä tavalla. Lupamenettelyin pyritään huolehtimaan yleisen edun vaatimusten täyttymisestä sekä rakennusten soveltumisesta rakennettuun ympäristöön ja maisemaan. Lisäksi rakennusten tulee täyttää käyttötarkoituksen edellyttämät rakenteiden lujuuden ja vakauden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden ja lämmöneristyksen perusvaatimukset. Rakennusvalvonta valvoo myös osaltaan rakennusten ja rakennetun ympäristön hoitoa ja kunnossapitoa sekä maa-ainesten ottoa.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu ylläpitää ja kehittää kunnan ympäristönsuojelua puhtaan, viihtyisän ja terveellisen ympäristön tarjoamiseksi asukkaille. Ympäristönsuojelu pyrkii lupa-, valvonta- ja neuvontamenettelyin vaikuttamaan siihen, että kuntalaisten ja yritysten toiminta aiheuttaisi mahdollisimman vähän ympäristöhaittoja, ja että mahdolliset haitat olisivat kohtuullisin keinoin ja kustannuksin torjuttavissa. Ympäristönsuojelun toiminnan tavoitteena on järjestää toimialaan kuuluvat palvelut mahdollisimman laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti.

Tavoitteet vuodelle 2022

Kilpailukyky ja elinvoima	
Tavoite	Lupa-asioiden viivytyksetön käsittely
Mittari	Käsittelyaika
Tavoite	Sähköisen arkistoinnin lisääminen ja järjestelmien tehokkaampi hyödyntäminen
Mittari	Paperiarkistojen digitointi, digitoitujen tuotteiden vienti Lupapiste kauppaan

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Sähköisten järjestelmien ja sähköisen asioinnin kehittäminen, paperiarkistojen digitointi	Asiakaspalvelun taso pysyy vähintään nykyisellä tasolla ja palvelu säilyy lähellä asiakasta. Vanhoja paperiarkistoja digitoidaan resurssien puitteissa, jolla tehostetaan sähköisiä palveluita asiakkaiden suuntaan

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Rakentamisen luvat ja ilmoitukset	430	500	500	500	500
Katselmukset	750	1 100	1 100	1 100	1 100
Ympäristöluvut ja meluilmoitukset, rekisteröinnit YSL 116 §	17	15	15	15	15
Uudet maa-ainesluvut, jatkoluvat ja yhteisluvat yht.	3	8	8	8	8
Ympäristönsuojelun valvonta- ja neuvontakäynnit	30	50	40	40	40
YSL:n mukaiset määräaikaistarkastukset	2	5	5	5	5
Toimintakate € / as	- 10,71	- 11,58	13,26	13,26	13,26

	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	201 320	178 520	306 050	306 050	306 050
Toimintakulut	-414 245	-282 600	-563 350	-563 350	-563 350
Toimintakate	-212 926	-104 080	-257 300	-257 300	-257 300
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-212 926	-104 080	-257 300	-257 300	-257 300
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0
Varausten lisäys/väh	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-212 926	-104 080	-257 300	-257 300	-257 300

5 INVESTOINTISUUNNITELMA

5.1 Investoinnit 2022 - 2025

Investointimenona budjetoidaan pysyviin vastaaviin aktivoitavien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot sekä sijoitukset osakkeiden ja osuuksien hankintamenoihin. Investointiosassa käsitellään myös näiden erien muutoksen. Investointiosassa valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot jäljempänä esitetyllä hanke- ja hankeryhmäjaolla. Investointiosa on tällä jaottelutasolla valtuustoon nähden sitova mahdollisine erillisperusteluineen. Liikelaitosten osalta valtuustoon nähden sitovia ovat kokonaisinvestointien määrä ja erikseen päätetyt ja nimetyt kohteet.

Investointisuunnitelma on tehty neljälle vuodelle. Määrärahat ovat investointiosassa hankkeittain tai hankeryhmittäin. Investoinnit aktivoituvat vuosikuluksi vaikutusaikanaan erillisen kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Taloussuunnitelman kolmen ensimmäisen vuoden investoinnit on ajoitettu sitovasti, viimeinen vuosi on apuväline rahoitustarpeen laskemiseen ja summaltaan ohjeellinen. Suunnitelmaan arvioitu valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitus on niiden hankkeiden toteuttamisen edellytys, joiden tuloiksi ulkopuolinen rahoitus on merkitty. Investoinneissa on noudatettava strategian ympäristötavoitetta.

Merkittävimmät keskeneräiset hankkeet aiemmilta vuosilta	TP 2020	TA 2021 +muutos	TA 2022	Kokonais- kustannus 2020-2022	Suun. Vuodet	Kokonais- kustannus
Tekonurmikenttä		200 000	125 000	325 000		325 000
Jämsäpuisto, maaumalan alue	121 197	200 000	400 000	721 197	1 100 000	1 821 197
Himoshuipuntien kunnostus		350 000	250 000	600 000		600 000
Pääväylien ympäristön parannus		100 000	50 000	150 000	200 000	350 000
Satamat ja venerannat	180 626	200 000	200 000	580 626	800 000	1 380 626

INVESTOINNIT YHTEENSÄ, kaupunki	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Muut pitkävaikutteiset menot	513 000	0	0	0	513 000
Maa- ja vesialueet	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0
Hallinto- ja laitosrakennukset	820 000	610 000	550 000	0	1 980 000
Liikenneväylät	2 640 000	2 785 000	1 970 000	2 300 000	9 695 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat	985 000	1 365 000	980 000	580 000	3 910 000
Koneet ja kalusto	850 000	330 000	90 000	40 000	1 310 000
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	0	0
Investointimenot yhteensä	6 208 000	5 490 000	3 990 000	3 320 000	19 008 000
Muut pitkävaikutteiset menot	0	0	0	0	0
Maa- ja vesialueet	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Osakkeet ja osuudet	0	0	0	0	0
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 000	0	0	0	20 000
Liikenneväylät	0	0	0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet, erilliset	0	0	0	0	0
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat	50 000	34 500	56 000	0	140 500
Koneet ja kalusto	41 700	0	0	0	41 700
Muut aineelliset hyödykkeet	0	0	0	0	0
Investointitulot yhteensä	311 700	234 500	256 000	200 000	1 002 200
INVESTOINNIT YHTEENSÄ, netto, kaupunki	5 896 300	5 255 500	3 734 000	3 120 000	18 005 800

KOKO KAUPUNKI liikelaitokset mukana	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Kaupunki	6 208 000	5 490 000	3 990 000	3 320 000	19 008 000
Vesi	1 045 000	1 643 000	900 000	1 000 000	4 528 000
Ateria	0	0	0	0	0
Menot yhteensä	7 253 000	7 133 000	4 890 000	4 320 000	23 536 000
Kaupunki, tulot	311 700	234 500	256 000	200 000	1 002 200
Vesi, tulot	0	0	0	140 000	140 000
Ateria, tulot	0	0	0	0	0
Tulot yhteensä	311 700	234 500	256 000	340 000	1 142 200
NETTO, liikelaitokset mukana	6 941 300	6 898 500	4 634 000	3 980 000	22 393 800

Kaikki investoinnit tarvitsevat ennen toteutusta erillisen toimeenpanopäätöksen hallintosäännön ja talousarvion sitovuusohjeiden mukaisesti. Maankäyttösopimuksin tehtävien kunnallistekniikan hankkeiden toteutusta tämä suunnitelma ei sisällä, vaan siltä osin päätökset tekee kaupunginvaltuusto erikseen kunkin hankkeen kohdalla, koska toteuttamisaikataulu riippuu maanomistajasta.

Investointisuunnitelman vaikutus poistoihin

Investointitaso pitäisi olla pitkällä tähtäyksellä vuosipoistojen suuruinen. Ohjelman investointitaso on liikelaitokset mukaan lukien alle poistotason. Pitkällä tähtäyksellä laskeva kehitys parantaa kaupungin rahoitusasemaa, kun kaupungin elinvoima- ja kehittämisinvestoinnit pystytään tekemään maltillisella ajoituksella. Rakennemuutosten vuoksi käyttämättä jäänyt omaisuusmassa on päästävää poistamaan käyttöomaisuudesta, jotta turhilta käyttökuluilta vältytään. Poistosuunnitelma on tarkistettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti.

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT

MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
ICT ohjelmistot	358 000	0	0	0	358 000
- hallintopalvelut	65 000				65 000
- talouspalvelut	30 000				30 000
- sote	263 000				263 000
Muut aineettomat hyödykkeet	155 000	0	0	0	155 000
Paunun tekonurmikenttä	125 000				125 000
Paperiteoll. ja J. Waldenin muistomerkin kunnostus	30 000				30 000
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	513 000	0	0	0	513 000
Muut pitkävaikutteiset tulot	0	0	0	0	0
Muut pitkävaikutteiset, tulot yhteensä	0	0	0	0	0
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET, NETTO	513 000	0	0	0	513 000

ICT-ohjelmistot

Hallinto- ja talouspalvelut: Varaudutaan sähköisen arkistoinnin hankintaan ja versiovaihtoihin.

Sote: Kanta-arkiston lomakepalvelu. Life Care pääjulkaisujen V2019 ja V2020 ja GDPR sekä raportointiosion käyttöönotto. Laskutuksen lakisääteiset muutokset. Kotihoidon mobiili ja optimointi V2019 ja V2020.

Tekonurmikenttä

Kaupunginhallitus on 17.2.2020 kokouksessaan hyväksynyt tekonurmikentän sijoituspaikaksi Paunun jäähallin päätyurmikentän. Jämsänkosken Ilves vastaa tekonurmihankkeen toteuttamisesta ja hakee siihen avustusta Keski-Suomen ELY-keskukselta. Jämsän kaupungin rahoitusosuus kentän kokonaiskustannuksesta on 16 %, joka määräytyy kaupungin (koululaiskäyttö) laskennallisesta käyttöosuudesta. Lisäksi kaupungin

kustannuksiksi tulevat alueen halki kulkevan vesijohdon ja osittain alueelle sijoittuvan kevyen liikenteen väylän siirtäminen. Tekonurmen käyttö on mahdollista 35 viikkoa vuodessa nurmikentän 16-20 viikon sijaan. Tekonurmen tuntimääräiselle käytölle ei ole ylärajaa kuten nurmikentillä. Nurmikentän kunnossapidon kustannus on vuodessa noin 9 000 €, kun taas tekonurmen kunnossapito kustantaa noin 3 000 €/vuosi (Palloliiton tekonurmiopas).

Paperiteollisuuden ja Juuso Waldénin muistomerkin kunnostus

Heikki Häiväojan Juuso Waldénin ja seudun paperiteollisuuden muistomeriksi suunnittelema kaksiosainen patsas sijaitsee entisen pääkirjaston alueella. Patsas vaatii pikaista kunnostusta. Kiireellisempänä kunnostusta vaativana osuutena on Juuso Waldénin muotokuvan ja sen jalustan korjaaminen huonon kunnan vuoksi. Muotokuva siirretään tässä yhteydessä ja asennetaan kaupungin sille sopivaksi katsomaan paikkaan. Veistoksen kahden osan erottamiselle toisistaan ei ole estettä, jos tämä helpottaa kaupunkisuunnittelua. Suunnitelma muotokuvan korjaamiseksi: Muotokuvan pronssiosa puhdistetaan, hiotaan ja patinoidaan uudelleen. Muotokuvan rikkiäisen betonisen jalustan tilalle tehdään mustasta graniitista kauttaaltaan ristipäähakattu umpinainen kivijalusta, olemassa olevaa mitoiltaan vastaava. Olemassa oleva betonijalusta on korjauskelvoton. Asiassa on konsultoitu taiteilija, kuvanveistäjä Johanna Häiväojaa. Kaupunki ja taiteilija etsivät yhdessä uuden paikan tälle osalle veistoksesta ja kaupunki tekee perustustyöt tarvittavine rouaeristyksineen. Jalusta ja muotokuva asennetaan uudelle paikalleen taiteilijan valvonnassa. Kunnostuksen kustannusarvio on noin 30.000 euroa.

MAA- JA VESIALUEET

MAA- JA VESIALUEET	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Kiinteistöjen osto	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Maa ja vesialueet, menot yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Tonttien myynti ja kiinteistöjen realisointi	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Maa ja vesialueet tulot yhteensä	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
MAA-JA VESIALUEET, netto	0	0	0	0	0

Pienten maa-alueiden ostoon varataan vuosittain määräraha. Maanhankintaa tehdään lähinnä kaava-alueilta ja niiden läheisyydestä.

OSAKKEET JA OSUUDET

OSAKKEET JA OSUUDET	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet, menot	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet, tulot	0	0	0	0	0
OSAKKEET JA OSUUDET, netto	0	0	0	0	0

Osakkeiden ostoja tai myyntejä ei ole tiedossa.

RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT

HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Sairaalan peruskorj. suunnittelu ja lisätutk.	250 000				250 000
Vitikkalan koulu, aurinkopaneelit	100 000				100 000
Koivulinnan päiväkoti, ilmastointi	210 000				210 000
Lammenranta vesijohdot ja alakatto	100 000				100 000
Viiskulman päiväkodin peruskorjaus		550 000	550 000		1 100 000
Sairaalan ymp.tie ja parkkialue	100 000				100 000
Koivulinnan päiväkodin piharemontti	60 000	20 000			80 000
Viiskulman päiväkodin piha		40 000			40 000
Hallinto- ja laitosrakennukset menot yhteensä	820 000	610 000	550 000	0	1 980 000
Vitikkalan koulu, aurinkopaneelit	20 000	0	0	0	20 000
Hallinto- ja laitosrakennukset tulot yhteensä	20 000	0	0	0	20 000
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT, netto	800 000	610 000	550 000	0	1 960 000

Sairaalan peruskorjauksen suunnittelu ja tarvittavat lisätutkimukset

Sairaalan peruskorjaus on ajankohtainen, tiloissa on esiintynyt sisäilmaongelmia ja tilat eivät vastaa nykyisiä vaatimuksia. Tilojen peruskorjaus suunniteltava kokonaisuutena korjausten vaiheistamisen takia, että toiminta saadaan jatkumaan peruskorjauksen aikanakin.

Vitikkalan koulu, aurinkopaneelit

Jämsä on sitoutunut energiatehokkuussopimuksella vähentämään kasvihuonepäästöjen vähentämiseen ja energiatehokkuuteen, voimala vähentää päästöjä 11.800 kg CO₂ ja lisää omavaraisuutta sähköstä.

Koivulinnan päiväkoti

Koivulinnan päiväkodin ilmanvaihto ei täytä nykyvaatimuksia, josta johtuen ilmanvaihto päivitetään.

Lammenrannan dementiakoti

Tilojen vesijohdoissa useita pistesyöpymiä, jotka aiheuttavat vesivahinkoja kiinteistölle. Vesijohdot uusitaan.

Viiskulman päiväkodin peruskorjaus

Viiskulman päiväkoti 42 paikkainen. Tilapalvelut on teettänyt kuntotutkimukset keväällä 2019. Kuntotutkimusten mukaan kiinteistö on pääosin alkuperäiskunnossa. Viiskulman päiväkodin kiinteistöön kohdistuu korjaustarpeita mm. märkätilojen ja ikkunoiden sekä lämmitys- ja ilmanvaihtojärjestelmän osalta seuraavan 10 vuoden tarkastelujaksolla. Sivistystoimessa valmistellaan rinnan talousarvion valmistelun selvitystä varhaiskasvatuksen tilatarpeista. Viiskulman päiväkodin peruskorjauksen kustannusarvio on 1.100.000 euroa. Tämän lisäksi päiväkodin pihan kunnostamisen kustannusarvio vuodelle 2024 on 40.000 euroa ja irtokalusteiden uusiminen 50.000 €.

Sairaalan pohjoispuolen ympäristie ja parkkialue, pohjaus ja asfaltointi

Sairaalan pohjoispuolen tie on pahasti routavaurioitunut ja vaatii kunnostamisen. Tien varrella olevat parkkipaikat ovat kunnostettu ja ne päällystetään tien päällystämisen yhteydessä. Korjauksen aloittaminen tarvitsee erillisen kaupunginhallituksen päätöksen.

Koivulinnan päiväkodin pihan kokonaisremontti ja uudistaminen, Korventie 3:n tontin yhdistäminen osaksi päiväkodin pihaa

Koivulinnan päiväkodin piha on alkuperäisessä kunnossa (2001). Pihassa on tehty valaisimien uusintaa ja rikkinäisiä leikkivälineitä on poistettu. Koivulinnalla on päivystävä päiväkoti Jämsänkosken alueella eikä piha vastaa tämän hetken ohjeita mm. lasten liikkumisen suosituksista. Korventie 3:n tontti on suunniteltu liitettäväksi osaksi päiväkodin pihaa.

Viiskulman päiväkodin piha

Pihavälineiden uusiminen päiväkodin remontin yhteydessä.

KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET

LIIKENNEVÄYLÄT	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Liikenneväylät yleiset	1 400 000	1 400 000	1 400 000	1 400 000	5 600 000
Kadunsaneeraus	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	4 000 000
Katujen päällystäminen	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Katuvalaistus	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Liikenneväylät erilliset	1 240 000	1 385 000	570 000	900 000	4 095 000
Pääväylien ympäristön parannus	50 000	50 000	50 000	50 000	200 000
Siltojen peruskorjaus	100 000	250 000	200 000	200 000	750 000
Kävelyreitti olympiamitalistien reliefille		35 000			35 000
Vitikkalan kiertoliittymän rakentaminen		400 000			400 000
Vehkaojantien kunnostaminen	200 000				200 000
Kilpakorvent. saneer. kaavoittamaton osa				650 000	650 000
Himoshuipunttien kunnostus	250 000				250 000
Länsikesk. kiertoliitt. keskialue ja viitoitus	80 000				80 000
Haiskankujan rakentaminen	90 000				90 000
Himoskylän P-alueen kunnostus ja asfaltointi	300 000				300 000
Patajoen eteläpuol. asemakaavan katutekn.	120 000		170 000		290 000
Päijänrannan asemakaavan katutekniikka	50 000	250 000			300 000
Muurajasrinteen katutekniikan rakentaminen		300 000	150 000		450 000
Patajoen pienveneväylä		100 000			100 000
Himoksen alue	890 000	650 000	320 000	0	1 860 000
Liikenneväylät menot, yhteensä	2 640 000	2 785 000	1 970 000	2 300 000	9 695 000
Liikenneväylät, tulot yhteensä	0	0	0	0	0
LIIKENNEVÄYLÄT, netto	2 640 000	2 785 000	1 970 000	2 300 000	9 695 000

Kadunsaneeraus

Saneerauskohteet määritellään 3 kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Katujen päällystäminen

Päällystyskohteet määritellään elinvoimalautakunnassa vuosittain hyväksyttävässä päällystysohjelmassa.

Katuvalaistus

Katuvalaistuksen saneerausta toteutetaan energiaa säästävillä Led-valaisimilla.

Pääväylien ympäristön parantaminen

Pääväylien ympäristön parantamista toteutetaan mm. pääväylien ympäristön siistimisellä, huomiota kiinnitetään erityisesti kasvillisuuteen ja alueiden helppohoitoisuuteen.

Siltojen peruskorjaus

Kaupungin siltoihin teetetään vuonna 2021 tarkastukset. Tulevina vuosina varaudutaan mm. Orivuoren ja Nikkarinmäen siltojen peruskorjauksiin.

Kävelyreitit rakentaminen Jämsänkosken olympiamitalistien reliefille

Kaupunginvaltuuston 16.8.2021 päätöksen mukaisesti reliefin luo rakennetaan opastettu kävelyreitti Jukka Virtasen pallokentän ohittavalta kävelytieltä.

Vitikkalan kiertoliittymän rakentaminen

Vitikkalan koulun vieressä sijaitsevan Koskentien ja Joonantien risteysalueen liikenneturvallisuus on nousut

esille liikenneturvallisuuskyselyssä. Koskentiellä on erittäin vilkas ajoneuvoliikenne, Jonaantietä ja Paununkadulta on haasteellista liittyä Koskentielle erityisesti aamun ruuhka-aikoina. Lisäksi ko. risteysalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevien koulujen vuoksi on alueella merkittävästi kevyttä liikennettä. Risteysalueen turvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta on mahdollista parantaa rakentamalla kiertoliittymä, jolloin esim. ajoradan ylitysmatka lyhenee, kun erilliset kaistat kääntyville ja suoraan ajaville voidaan yhdistää yhdeksi kaistaksi. Kiertoliittymän rakentaminen toteutetaan laadittavan katusuunnitelman perusteella.

Vehkaojantien kunnostaminen

Vehkaojantie on lähes 4 km pitkä Hallin alueella sijaitseva tie, joka varuskunnan lakkautuksen jälkeen siirtyi Jämsän kaupungin kaduksi. Vehkaojantiestä kunnostetaan huonokuntoisimmat väyläosuudet, syksyn 2021 aikana selvitetään kunnostukseen käytettävä menetelmä ja kunnostettavat osuudet.

Kilpakorventien saneeraus

Kilpakorventien asemakaavoittamattoman osuuden (Jussilantie-rautatiealue) saneeraus ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen.

Himoshuipuntien kunnostaminen, asfaltointi ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen

Himoshuipuntien kunnossapito ja liikennöinti on geometrian ja liikennemäärän vuoksi haasteellista murskepintaisena. Kadun asfaltointia on toivottu myös käyttäjien toimesta. Vuoden 2019 keväällä on Himoshuipuntiellä, välillä Länsi-Himoksen tunnelit-Länsihuipuntie, toteutettu maaperätutkimuksia, joiden perusteella katu edellyttää mm. kantavuuden ja kuivatuksen parantamista ennen asfaltointia. Liikenneturvallisuutta parantaa katuvalaistuksen ja kevyen liikenteen väylän rakentaminen. Sähköverkko-yhtiö toteuttaa samanaikaisesti Himoshuipuntien varrella kaapelointitöitä. Työ on aloitettu vuoden 2021 aikana, rakentamisen loppuunsaattaminen ja mm. asfaltointi ja viimeistelytyöt tehdään vuoden 2022 aikana. Kokonaiskustannus Himoshuipuntielle on vuodet 2021-2022 yhteen lukien 750.000 euroa.

Länsikeskuksen kiertoliittymän viitoituksen ja keskialueen rakentaminen

Länsikeskuksen kiertoliittymän viitoitus on päivitettävä vastaamaan katujärjestelyjä. Lisäksi kiertoliittymän keskialue viimeistellään talven aikana laadittavan suunnitelman mukaisesti.

Haiskankujan rakentaminen

Uskolan asemakaavan korttelin 4249 tonteille on rakentunut lomahuoneistoja, joiden liikennöintiä varten on rakennettava katuyhteys

Himoskylän P-alueen kunnostaminen ja asfaltointi

Himoskylän asemakaavan mukaisen, Himosraittiin ja Himoshuipuntiehen rajoittuvan noin 9000 m² LP-alueen kunnostaminen ja asfaltointi mahdollistaa esim. erilaisten, tasaista asfaltoitua pintaa vaativien, tapahtumien järjestämisen ko. alueella. Kunnossapidon tarve vähenee, kun esim. pölynsidontaa ei tarvitse tehdä.

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavan katutekniikka

Patajoen eteläpuoleisen alueen asemakaavaehdotuksessa on Jämsän kaupungin omistamia maa-alueita, jotka olisi mahdollista kaavoittaa ja toteuttaa omina osa-alueinaan ilman, että muille alueen maanomistajille aiheutuu kustannuksia. Ensimmäisenä toteutusalueena on Lintutörmä, jonka varrella on 7 tonttia ja seuraavana toteutusalueena on Punaisenvajantien alue, jonka varrella on 13 tonttia.

Päijänrannan asemakaavan katutekniikka

Päijänrannan asemakaava-alueella sijaitsevan Siikaharjuntie rakentaminen. Jämsän kaupunki omistaa alueella 4 tonttia, muilta osin yksityisen maanomistajan aluetta, maanomistaja vastaa osaltaan rakentamiskustannuksista kadun ja tonttien edellyttämän vesihuollon osalta.

Muurajaisrinteen katutekniikan rakentaminen

Länsikeskuksen asemakaavan katu- ja kunnallistekniikan rakentamisesta on sovittu alueen maanomistajien kanssa maankäyttösopimuksilla. Alueen katutekniikan ja vesihuollon rakentamiskustannuksista vastaavat maanomistajat. Ensimmäisenä osa-alueena toteutetaan Muurajaisrinteen alueen kunnallistekniikka. Vesihuollon rakennuttaa Himos-Infra Oy, vesihuollon kustannusarvio on noin 100.000 €.

Patajoen pienveneväylä

Patajoen pienveneväylän muutostöille on haettu lupaa aluehallintovirastolta. Luvasta on valitettu, eikä se ole lainvoimainen. Luvitushankkeen tavoitteena on kalaston liikkumisen parantaminen, pienveneiden kulun mahdollistamista Päijänteen ja Patalahden välillä sekä olevien rakenteiden pysyttäminen. Määrärahalta toteutetaan mm. pohjapadon muutokset, venerullien rakentaminen ja sulkurakenteen purkaminen

HULEVESI	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Hulevesiviemäriin rakentaminen	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Hulevesiviemäriin saneeraus	100 000	100 000	100 000	100 000	400 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet erill. menot, yht.	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet erill. tulot, yht.	0	0	0	0	0
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET, ERILLISET, netto	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000

Hulevesiviemäriin rakentaminen

Hulevesiviemäreiden rakentamista tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

Hulevesiviemäriin saneeraaminen

Hulevesiviemäreiden saneerausta tehdään pääsääntöisesti kadun saneerauskohteiden yhteydessä, työohjelmakohteet perustuvat pääosin vuonna 2012 laadittuun katujen saneerausohjelmaan.

PUISTOT, LEIKKI - JA LIIKUNTAPAIKAT	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Puistot ja leikkipaikat, yleiset	130 000	80 000	80 000	80 000	370 000
Leikkikenttien perusparantaminen	100 000	50 000	50 000	50 000	250 000
Jäkäntien aitojen uusiminen	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Liikunta-, ulkoilupaikat, erilliset	855 000	1 285 000	900 000	500 000	3 540 000
Jämsäpuisto, satama-alue, rantareitti	400 000	300 000	200 000	200 000	1 100 000
Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus	5 000	50 000			55 000
Liikuntareittien peruspar. runkoreitin rak.	50 000	300 000	300 000	50 000	700 000
Urheilukenttien suorituspaikk. perusparannus		180 000			180 000
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka	75 000	70 000			145 000
Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka	50 000	75 000			125 000
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka		5 000	100 000		105 000
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka		5 000	60 000		65 000
Särkijärven lähiliikuntapaikka	5 000	60 000			65 000
Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen	40 000	40 000	40 000		120 000
Satamat ja venerannat	200 000	200 000	200 000	200 000	800 000
Koirapuiston perustaminen	30 000				30 000
Jämsänkosken pump-track				50 000	50 000
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat, menot yht.	985 000	1 365 000	980 000	580 000	3 910 000
Liikuntareittien peruspar. ja runkoreitin rak.	25 000				25 000
Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka	25 000	15 000			40 000
Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka			35 000		35 000
Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka			21 000		21 000
Särkijärven lähiliikuntapaikka		19 500			19 500
Puistot, leikki- ja liikuntapaikat, tulot yht.	50 000	34 500	56 000	0	140 500
PUISTOT, LEIKKI - JA LIIK.PAIKAT, nto	935 000	1 330 500	924 000	580 000	3 769 500

Leikkikenttien perusparantaminen

Jatketaan vuonna 2021 aloitettua huonokuntoisten leikkikenttien perusparantamista. Huonokuntoisia leikkikenttiä jää leikkikenttäverkoston supistamisenkin jälkeen useita, joiden turvallisuutta ja viihtyvyyttä on parannettava. Vuonna 2022 perusparannetaan Kääpälän, Konkolankadun ja Järvensivun leikkipaikat. Kääpälän ja Konkolankadun leikkipaikkojen alueilla asuu paljon lapsiperheitä. Lisäksi täydennetään tai vaihdetaan pienempien kenttien yksittäisiä leikkivälineitä.

Jääkenttien aitojen uusiminen

Ns. pienjääkenttien aitoja on tarve uudistaa turvallisuussyistä. Vuoden 2022 aikana uusitaan Löydyntien ja Vihtorintien kenttien aidat.

Jämsäpuisto, Seppolan satama-alue, Jämsänjoen rantareitti

Jämsäpuiston Torpannotkon ja Lamminsuon puistoalueiden saneeraus aloitetaan. Lamminsuon lammet ruopataan ja alueen hulevesien käsittelyä ja ohjausta parannetaan. Haetaan tukea vesienkäsittelyn parantamiseen. Täydennetään maauimalan liikuntapuiston skeittipaikkaa skeittirampilla. Seppolan vierasvenesatamaan hankitaan kontti, johon sijoitetaan wc, suihku ja pyykkikone täydentämään satamapalveluita. Aistipolun suunnitelmaa toteutetaan hankkimalla Aistipolun ideakilpailussa palkittu Tuulikellopuu.

Jämsänkosken skeittipaikan perusparannus

Jämsänkosken skeittipaikka on vanha ja huonokuntoinen ja rakenteiden turvallisuutta ei voida enää taata. Suunnitellaan yhdessä paikan käyttäjien kanssa toimiva skeittipaikka.

Liikuntareittien perusparantaminen ja ulkoilureittisuunnitelman mukaisen runkoreitin rakentaminen

Perusparannetaan olemassa olevia liikuntareittejä ja varaudutaan ulkoilureittisuunnitelman vaihe 1-mukaiseen ulkoilureitin rakentamiseen. Ulkoilureittien ja virkistysalueiden kehittämiseen ja toteuttamiseen haetaan avustusta. Avustusmuoto on kehitetty erityisesti koronan myötä tapahtuneen ihmisten ulkoilu- ja retkeilyharrastusten mahdollistamiseen.

Koirapuiston perustaminen

Koirapuiston rakentamisesta on tullut viime vuosina useita toiveita ja aloitteita. Loppuvuodesta 2021 toteutetaan kuntalaisille kysely koirapuiston sijainnista, jonka pohjalta valitaan puiston paikka.

Satamat ja venerannat

Länkipohjan satamaa kehitetään kokonaisuudessaan. Ruoppauksen jälkeen on tarve uusia laiturirakenteet ja rakentaa veneranta. Sataman laiturivenepaikoille on tarve, sillä käyttäjiä on jonossa useita.

Liikuntapaikkojen valaistuksen uusiminen

Suunnitelmavuosina varaudutaan valaistuksen saneeraukseen muiden reitistöjen ja kenttien osalta.

Urheilukenttien suorituspaikkojen perusparannus

Oinaalan urheilukentän pinnoite on uusittu kertaalleen vuonna 2003. Urheilukentällä on havaittavissa kulumisen jälkiä sekä pinnoitteen halkeamisia. Suomen Urheiluliiton edustajat ovat huomauttaneet juoksuratojen kunnosta yleisurheilukarnevaalien aikana. Urheilukentän juoksuradat ja suorituspaikat kunnostetaan ruiskuttamalla/uusimalla pinnoite ja maalaamalla viivoitukset. Lisäksi uusitaan kentän ja juoksuradan välinen sadevesikouru. Ennen hankkeen aloitusta tehdään kokonaisvaltainen liikuntapaikkojen kartoitus, lisäksi hankkeen toteuttamisen ehtona on saada liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Kaipolan koulun lähiliikuntapaikka

Kaipolan koululle on kyläläisten aloitteesta laadittu piha-alueen ja urheilukentän alueiden suunnitelmaa yhteistyössä puistotoimen, Kaipolan koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempaintiimin kanssa. Pihalla

on vähänlaisesti aktiviteetteja ja leikkivälineet ovat elinkaarensa päässä. Kokonaisvaltainen piharemontti urheilu- ja ulkoliikuntapaikkoineen on tarpeen, koska koulun oppilasmäärä on viime vuosina lisääntynyt. Lisäksi vähäisten leikkivälineiden lisääntynyt käyttö lisää turvallisuusriskiä jo nyt huonossa kunnossa olevissa leikkivälineissä. Hankkeelle haetaan valtionavustusta lähiliikuntapaikkarakentamista varten.

Lähiliikuntapaikkojen rakentamisen tärkeysjärjestys on määritelty vuonna 2016 tehdyn koulu- ja päiväkotipihojen liikuntaolosuhdekyselyyn, kaupungin liikunta- ja puistotoimen viranhaltijoiden näkemykseen sekä alueen asukkaiden aktiivisuuteen ja oma-aloitteisuuteen perustuen. Kaipolan koulun pihan tilanne liikuntaolosuhteiltaan on arvioitu heikoksi ja pikaisesti uusittavaksi.

Kuoreveden koulun lähiliikuntapaikka

Kuoreveden yhtenäiskoulussa oppilaita on noin 200. Koulun piha-alue on nykyisellään liikuntaolo-suhteiltaan heikko etenkin sisäpihan osalta. Kuoreveden koulun pihan tilanne on arvioitu liikuntaolosuhteiltaan heikoksi.

Juokslahden koulun lähiliikuntapaikka

Juokslahden alue on sijainniltaan keskeinen Jämsän pohjoispuolella Jyväskylään päin mentäessä. Juokslahden koulun piha-alueet ovat uusimisen tarpeessa ja kyläläisille tarvittaisiin hyvä harrastus-, ulkoliikunta- ja tapahtumien pitopaikka. Hanketta onkin käynnistetty jo aiemmin vuosina 2010–2011, jolloin alueelle on tehty alustavaa suunnitelmaa. Suunnitelmasta päiväkodin puoleinen piha-alue on jo toteutettu. Koulun piha-aluetta lähdetään kehittämään lähiliikuntapaikaksi, jossa niin koululaiset kuin kyläläisetkin saavat monipuolisemmat ja nykyaikaisemmat liikkumisen mahdollisuudet. Hankkeeseen haetaan liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Koskenpään koulun lähiliikuntapaikka

Koskenpään koulun alue on tällä hetkellä puitteiltaan varsin vaatimaton ja epäviihtyisä, leikkivälineitä ja leikkipaikkoja sekä erilaisia toimintamahdollisuuksia on oppilasmäärään nähden vähän. Sen vuoksi alueelle on jo tehty suunnitelmaa puistotoimen, Koskenpään koulun henkilökunnan ja oppilaiden sekä vanhempainyhdistyksen yhteistyönä. Koska Koskenpäältä puuttuu kaikkien yhteinen leikki- ja liikunta-alue, olisi järkevää tehdä alueen toteutuksesta lähiliikuntapaikkahanke, johon haetaan valtionavustusta. Avustuksen kautta pihalle saataisiin mm. ulkokuntoiluvälineitä ja pituushyppypaikka. Koulun lähintä piha-aluetta kehitettäisiin viihtyisämmäksi ja toiminnallisemmaksi istutusten ja uusien leikkivälineiden avulla. Kyläläisiltä löytyy myös talkoohenkeä, joten toteutus voidaan tehdä kohtuullisella budjetilla. Hankkeeseen voidaan hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Särkijärven lähiliikuntapaikka

Suunnittelu vuonna 2022 ja rakentaminen vuonna 2023. Särkijärven lähiliikuntapaikka sijoittuu Särkijärven kuntotalon ympäristöön. Lähiliikuntapaikan rakentaminen on ajankohtaista asutuksen lisääntyessä Särkijärven rannan läheisyydessä Särkijärvi I ja Särkijärvi II asuinalueilla. Kuntotalon uimaranta on erittäin suosittu ja jo kunnostuksen tarpeessa. Rannalle tehdään esteetön uimalaituri, josta on tehty aloitteita. Myös laituri uusitaan ja veteen asennetaan hapetin/suihkujärjestelmä estämään järveden rehevöitymistä ja leväkasvillisuuden lisääntymistä. Beach-volleykentät kunnostetaan ja alueelle hankitaan ulkokuntoiluvälineitä. Hankkeeseen voi hakea liikuntapaikkarakentamisen valtionavustusta.

Jämsänkosken pump track -rata

Jämsän maauimalan pump track -rata on osoittautunut suosituksi omaehtoiseen liikkumiseen kannustavaksi paikaksi. Liikuntapaikkarakentamiseen esitetään Jämsänkosken pump track -radan rakennushanketta vuodelle 2025, alustava kustannusarvio on 50.000 euroa. Jämsänkoskelle toteutettava rata voisi olla maauimalan rataa pienempi. Radalle sopvien maa-alueiden kartoitus tulee tehdä ennen investointipäätöstä. Hankkeeseen voidaan hakea valtionavustusta.

KONEET JA KALUSTO

KALUSTO	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Kuljetusvälineet ja autot	0	290 000	0	0	290 000
Kuorma-auto		250 000			250 000
Pakettiauto, konekeskus		40 000			40 000
Liikkuvat työkoneet	290 000	0	0	0	290 000
Kiinteistönhoitokone, liikuntapaikat	60 000				60 000
Lavamönkijä, liikuntapaikat	30 000				30 000
Pyöräkuormaaja, konekeskus	200 000				200 000
Muut koneet ja kalusto	560 000	40 000	90 000	40 000	730 000
RTK-satelliittimittauslaitteisto	30 000				30 000
ICT tietohallinto palvelimet ja palvelinohjelmistot	50 000	40 000	40 000	40 000	170 000
Pääkirjaston ja neuvonnan kalustaminen	370 000				370 000
Nuorisotilan kalustaminen	50 000				50 000
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus	40 000				40 000
Tekoäly pääkirjasto	20 000				20 000
Viiskulman päiväkodin irtokalusteet			50 000		50 000
Koneet ja kalusto, menot	850 000	330 000	90 000	40 000	1 300 000
Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustus	10 000				10 000
Pääkirjaston ja neuvonnan kalustaminen	31 700				0
Kalusto tulot yhteensä	41 700	0	0	0	10 000
KALUSTO, netto	808 300	330 000	90 000	40 000	1 300 000

Kuorma-auto

Vaihdetaan Renault-kuorma-auto, vuosimalli 2005 uuteen vastaavaan. Autoa käytetään työmaahuoltoon. Auto palvelee tarvikkeiden siirrossa yhdyskuntatoimen kaikkia yksiköitä.

Pakettiauto

Hankitaan vuosimallia 2004 olevan pakettiauton tilalle uusi. Auto on käytössä pääosin kunnallistekniikan työmailla. Pakettiauton hankinnassa sähköauto on etusijalla.

Kiinteistönhoitokone, liikuntapaikat

Vuonna 2007 hankitun LM Trac 385 –kiinteistönhoitokoneen vaihto. Koneella hoidetaan Paunun urheilukentän nurmikonleikkuu sekä alueiden ja pienjäkänttien auraukset.

Lavamönkijä, liikuntapaikat

Liikuntapaikoilla, latupohjilla ja reitistöillä käytettävän, vuosimallia 2008 olevan lavamönkijän vaihto. Ko. konetta käytetään kesällä puistojen kunnossapitotöissä.

Pyöräkuormaaja

Pyöräkuormaajan vaihto Volvo L60F (vm 2008), vuonna 2022 käyttötuntimäärä on arviolta 11 000. Koneen ikä ja käyttötunnit ovat siinä vaiheessa, että edessä on suuria remontteja. Konetta käytetään pääasiassa katujen ja pihojen kunnossapitoon sekä kunnallistekniikan työmailla. Uusimalla koneen toimintavarmuus paranee.

RTK-satelliittimittauslaitteisto

Mittausryhmällä on käytössään 8-10 vuotta sitten hankittu ja tekniseltä käyttöikänsä vanhentunut Trimble R8 RTK-satelliittimittauslaitteisto. Nykyisen laitteiston käytettävyys ja toimintavarmuus eivät enää vastaa mittausryhmän tehokkaan työn edellyttämää tarvetta.

Palvelimet ja palvelinohjelmistot

Tietohallinto huolehtii kaupungin palvelinkaluston uusimisesta sekä siitä, että palvelimet täyttävät ohjelmistojen käytön ja kehityksen tarpeet.

Pääkirjaston kalustus

Forumien tiloihin hankittava kalustus. Kirjahyllyt, lokerikot, kirjavaunut, asiakastilojen istuimet ja pöydät ja muu irtokalustus sekä omatoimikirjastovarustus ja av-välineet. Osittain käytetään väistöä varten hankittuja ja muita käytettyjä kalusteita. Myös vastuunjakotaulukon mukaan vuokralaisen vastuulla olevia kiinteistön varustuksia, kuten pukukaapit ja penkit, verhokiskot ja verhot, kaihtimet, teippaukset jne.

Nuorisotilan kalustus

Forumien tiloihin sijoittuvan nuorisotilan kalustaminen. Hankitaan sohvia, tuoleja, pöytiä sekä musiikkihuoneen kalusteet ja soittimet osin kierrätyskalusteina. Kierrätyskalusteita voidaan myös ”tuunata” ja kunnostaa yhdessä nuorten kanssa vielä tilan avaamisen jälkeenkin.

Jämsänkosken omatoimikirjaston kalustaminen ja varustaminen

Pääkirjaston väistön päättymisen jälkeen Jämsänkosken yhtenäiskoulun koulukirjastotilaan toteutetaan koulua ja koko aluetta palveleva omatoimikirjasto. Omatoimikirjastossa hyödynnetään pääosin pääkirjaston nykyisiä kalusteita. Investointiesityksen valmisteluvaiheessa pääkirjaston toteutusaikataulu on osin avoin. Käyttöönotto olisi aikaisintaan kesä 2022. Hankkeeseen haetaan valtionavustusta, mikäli ko. toimintaan avustusmäärärahoja osoitetaan.

Tekoäly pääkirjastohankkeessa

Pääkirjastokokonaisuuteen esitetään hyödynnettäväksi tekoälyä. Uuden pääkirjastohankkeen yhteydessä on valmisteltava uudenlaisia tapoja palvelun tuottamiseen. Tekoäly on kehittymässä nopeasti. Kirjastossa on luontevaa suunnitella digitaalisia palveluja. Hankinta on mahdollista, mikäli siihen saadaan kirjastojen kehittämishankerahoitusta. Tekoälyä voidaan mahdollisesti hyödyntää myös kaupungin muissa toiminnoissa kuten matkailuneuvonnassa.

Viiskulman päiväkodin irtokalusteet

Viiskulman päiväkodin remontti, jossa uusitaan myös vanhentunut irtokalusto.

6 RAHOITUSSUUNNITELMA

6.1 Rahoituslaskelma

Toiminnan ja investointien rahavirta

Rahoitusosassa osoitetaan miten talousarvio vaikuttaa kaupungin maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelman ensimmäinen osa kuvaa varsinaisen toiminnan ja investointien kassavirtaa. Vuosikatteen määrä on suoraan verrannollinen kaupungin rahoitusaseman kehitykseen. Tästä osasta nähdään miten vuosikatteen ja tulo-rahoituserien määrä riittävät investointien kattamiseen.

Rahoituksen rahavirta

Jälkimmäisessä laskelman osassa arvioidaan rahoitustoiminnan kassavirta. Tärkeitä ovat antolainauksen ja lainakannan muutokset sekä oman pääoman erien muutokset. Rahoituslaskelma osoittaa, onko kaupungin investointiohjelma tulo-rahoitukseen ja vuosikatteen tasoon nähden liian suuri. Silloin kun tulo-rahoitusta ei riitä ja investointien menot joudutaan kattamaan velanotolla.

RAHOITUSLASKELMA TA2022	Tp 2020	Ta 2021	Ta 2022	Ts 2023	Ts 2024
Kaupunki ilman liikelaitoksia					
Toiminnan rahavirta	10 848 919	4 666 012	2 693 840	6 950 404	5 383 978
Vuosikate	10 874 393	4 466 012	4 393 840	7 250 404	5 683 978
Satunnaiset erät (netto)					
Tulo-rahoituksen korjaukset	-25 476	200 000	-1 700 000	-300 000	-300 000
Investointien rahavirta	-2 546 678	-4 840 600	-4 196 300	-4 955 500	-3 384 000
Investointimenot	-2 745 915	-5 929 000	-6 208 000	-5 490 000	-3 940 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	143 200	688 400	111 700	34 500	56 000
Pysyvien vast. hyödykkeiden luovutustulot	56 036	400 000	1 900 000	500 000	500 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 302 239	-174 588	-1 502 460	1 994 904	1 999 978
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	573 906	779 666	556 628	452 233	432 000
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset	573 906	779 666	556 628	452 233	432 000
Lainakannan muutokset	-5 154 087	-5 092 000	1 507 980	-492 040	241 292
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	62		6 000 000	4 000 000	4 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 376 724	-5 092 000	-4 492 020	-4 492 040	-3 758 708
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-777 424				
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	5 526 479				
Rahoituksen rahavirta	946 298	-4 312 334	2 064 608	-39 807	673 292
Vaikutus maksuvalmiuteen	9 248 537	-4 486 922	562 148	1 955 097	2 673 270

6.2 Lainoitus

Antolainat

Kaupungin suurimpiin rahoitusriskeihin kuuluu konsernin tytäryhteisöjen rahoittaminen. Tytäryhteisöille annettavia lainoja käytetään pääasiassa tilapäisrahoitukseen, johon käytetään osin myös konsernitiliä. Mikäli tilanne perustellusti edellyttää lainan myöntämistä, siitä päätetään erikseen valtuustossa. Vaihtoehtona antolainaukselle on kaupungin takaus tytäryhteisöille rahalaitokselta otettavaa lainaa varten, siltä osin kuin takaus voidaan kuntalain mukaisesti antaa. Talousarviossa 2022 ei ole arvioitu antolainatarvetta konserniyhtiöille eikä muille yhteisöille. Oheisessa taulukossa on kaupungin antolainat sekä niiden lyhennykset ja korot lyhennysohjelman mukaisesti.

Vuosi	Pääoma 1.1	Uudet	lyhennys	Pääoma 31.12	+/-	Korot	lainaa €/as	korot €/as
2017	5 914 543	154 000	610 616	5 457 927	-456 616	47 723	261	2
2018	5 457 927	850 000	347 104	5 960 822	502 896	40 646	289	2
2019	5 960 822	950 000	1 320 481	5 609 341	-351 481	39 149	278	2
2020	5 609 341	99 825	597 906	5 111 261	-498 081	35 237	257	2
2021	5 111 261	1 098 460	562 993	5 646 728	535 467	35 470	284	2
2022	5 646 728		556 628	5 090 101	-556 628	24 666	263	1
2023	5 090 101		452 233	4 637 868	-452 233	27 579	240	1
2024	4 637 868		432 000	4 205 868	-432 000	23 500	217	1

Pitkäaikaisten lainojen muutos

Kaupungin lainamäärä oli vuoden 2012 lopussa noin 45 milj. € (2.008 €/asukas). Vuoden 2020 lopussa lainamäärä oli liikelaitokset mukaan lukien noin 37,2 milj. € eli 1.842 euroa/asukas. Talousarvion laatimisaikana mennessä vuonna 2021 ei ole nostettu uutta lainaa. Talousarviolainatarpeeksi vuodelle 2022 ennustetaan enintään 6,0 milj. €. Lainamäärä sisältää myös varauksen mahdollisiin odottamattomiin kehitysinvestointeihin.

PITKÄAIKAISET OTTOLAINAT JA LYHENNYKSET								
pääoma	1.1.	nosto	lyhennys	31.12.	lis /väh	korot	lainaa €/as	korot €/as
2017	37 712 566	10 000 000	4 263 577	43 448 989	5 736 423	354 810	2 080	17
2018	43 448 989	4 000 000	4 530 910	42 918 078	-530 910	314 086	2 083	15
2019	42 918 078		4 531 553	38 386 525	-4 531 553	313 835	1 873	15
2020	38 386 525	4 000 000	5 176 331	37 210 194	-1 176 331	253 540	1 842	13
2021	37 210 194		4 776 724	32 433 470	-4 776 724	305 000	1 626	15
2022	32 433 470	6 000 000	4 492 020	33 941 450	1 507 980	170 000	1 754	9
2023	33 941 450	4 000 000	4 492 040	33 449 410	-492 040	169 200	1 729	9
2024	33 449 410	4 000 000	3 758 708	33 690 702	241 292	175 000	1 741	9

Tervehdyttämistoimenpiteet ovat vaikuttaneet lainamäärän pysymiseen kohtuullisena. Lainamäärä ei vuonna 2022 alene, vaan nousee uuden lainanoton vuoksi. Lainanotossa avainasemassa on investointiohjelma, jotka mitoitetaan ja aikataulutetaan siten, ettei investoinneista koidu ylitsepääsemätöntä rahoitusriskiä kaupungille. Taseomaisuuden ja tuotantokäytössä tarpeettomaksi käyneen omaisuuden realisointi vähentää osaltaan lainanottotarvetta.

Lainoja maksetaan takaisin lyhennysohjelman mukaisesti. Korkomenot säilynevät maltillisina, ennusteiden mukaan korot pysyttelevät suhteellisen alhaisina talousarviovuonna. Riskienhallinnan kannalta korkojen nousuun on varauduttu pitämällä osa lainasalkusta pitkissä koroissa ja käyttämällä suojauksia.

7 LIIKELAITOKSET

7.1 Jämsän Ateria ja Puhtauspalvelut liikelaitos

Liikelaitosjohtaja Mervi Västinen

Toiminnan kuvaus

Liikelaitoksen toiminta jakautuu talousarviossa kolmeen toimialueeseen; Hallinto (3 htv), Ruokapalvelut (45 htv) ja Puhtauspalvelut (45,04 htv). TOPA yksiköt tuottavat osan toimistopalvelua liikelaitokselle.

Liikelaitos tuottaa kilpailukykyisesti terveellisiä, turvallisia ja laadukkaita ruoka- ja puhtauspalveluja pääasiassa Jämsän kaupungille. Asiakkaiden kanssa sovitaan yhteisten laatukriteerien ja sopimusten mukaisesti sopivat palvelupaketit.

Sopimukset ovat kumppanuussopimuksia ja asiakkuudet aitoja ja toimivia kumppanuussuhteita. Vakituksella henkilöstöllä on alan peruskoulutus. Liikelaitos toimii laatustandardien mukaisesti ja toiminnan jatkuva parantaminen, arviointi ja uudistumiskyky on vakiintunut käytäntö.

Liikelaitoksen toiminta on taloudellisesti terveellä pohjalla, liikelaitosta hoidetaan hyvien liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti ja toiminta kattaa tulorahoituksella lyhytvaikutteiset menot ja investointien poistot.

Tuottavuutta parannetaan jatkamalla palvelujen tuotteistamista, kehittämällä hinnoittelua ja kannattavuuslaskentaa eri toimialoille.

Palvelutuotanto on tehokasta ja kannattavaa, toiminta on täsmällistä ja joustavaa. Asiakkaiden kanssa tehtävissä palvelusopimuksissa sovitaan palvelu- ja laatutasot. Toiminnan laatua ja asiakastyytyvääisyyttä seurataan ja kehitetään. Tuotanto vastaa suosituksia, mitoitusstandardeja ja asetettuja laatustandardeja.

Liikelaitos hoitaa uimahalli Koskikaran kahvio- ja lipunmyynnin. Toimintaa ja asiakaspalvelua kehitetään yhteistyössä sivistystoimen kanssa.

Liikelaitoksen peruspääoma on 600.000 €, joka muodostuu liikelaitoksen käyttöomaisuudesta. Kunnan talousarviossa liikelaitosta sitovia eriä ovat: korvaus perus- ja lainapääomasta, mahdollinen toiminta-avustus liikelaitokselle, peruspääoma- tai lainasijoitus liikelaitokseen, lainapääoman palautus, nettotulos ja investointien kokonaismenot.

Tavoitteet vuodelle 2022

- 1) Liikelaitoksen toimintojen sopeutus muuttuneisiin ja muuttuviin olosuhteisiin.
- 2) Jatketaan laaturaporttijärjestelmien ja prosessikuvausten tekemistä kaikissa liikelaitoksen yksiköissä sekä mitoituksien päivittämistä ruoka- ja puhtauspalveluissa.
- 3) Tuottavuutta parannetaan jatkamalla palvelujen tuotteistamista, kehittämällä hinnoittelua ja kannattavuuslaskentaa eri toimialoille.
- 4) Mittareiden käyttöönotto
  - laadun tasaisuutta mitataan asiakastyytyvääisyykselyillä (Webropol) ja Fredman Pro-

- omavalvonta- sekä ATOPflow-laaturaportointiohjelmilla
- ammattitaidon ylläpito seurataan koulutuspäivien lukumäärällä (suositus 3 koulutuspv/hlö/v)
  - sairauspoissaolojen hallinta, työstä johtuvat/muut sairauspoissaolot, raportoidaan tehdyt toimenpiteet

Asukkaiden peruspalvelut	
Tavoite	Ammattitaidon ylläpito.
Mittari	Koulutuspäivät, tavoite 3 pv/hlö
Tavoite	Palvelulaadun tasaisuus ja sopimuksenmukaisuus.
Mittari	Asiakastyytyväisyyskysely Webropol
Mittari	Laatumittarit Fredman Pro ja ATOP flow
Tavoite	Sairauspoissaolojen määrän hallinta / reagointi.
Mittari	Sairauslomapäivät/hlö
Mittari	Työstä johtuvat muut sairauspoissaolot -> tehdyt toimenpiteet

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Vuosien 2022-2025 aikana 13 henkilöllä täyttyy eläkeikä. Henkilöresursseja liikutellaan liikelaitoksen sisällä ammattitaito huomioiden. Avoimeksi jääneiden vakanssien täyttötarve arvioidaan vuosittain palveluiden ostomäärien ja tehtävien mukaisesti.

Työmäärämitoitukset ovat käytössä ja mitoitusten päivittämistä tehdään asiakkaan toiminta, tilojen käyttö ja henkilömäärät huomioiden.

Toimivat tilat, ajanmukaiset koneet ja laitteet takaavat ammattitaitoisen henkilöstön työn tuottavuuden asiakkaalle.

Jämsän Terveys Oy:llä on sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisen oma toimintamalli, joka vaikuttaa myös liikelaitoksen Jämsän Terveys Oy:lle tuottamien palvelujen määrään.

Työhyvinvoinnin painopisteiksi vuodelle 2022 on määritelty syksyllä 2021 jo aloitettu koko henkilöstöä koskeva työnohjaus, ulkopuolisen toimijan tuottamana sekä ergonomia selvitys ja -ohjaus työterveyshuollon kanssa olevana erillisenä projektina kokeille, ruokapalvelutyöntekijöille ja laitoshuoltajille.

Työhyvinvoinnin kehittämisen tavoitteena edelleen on sairauspoissaolojen hallinta ja kasvun pysäyttäminen sekä vähentää ennenaikaiselle eläkkeelle joutumista. Työterveyshuollon kanssa jatketaan aktiivisesti yhteistyötä.

Toimintaan liittyviä riskejä arvioidaan riskienhallinnan kautta toimintavuoden aikana sekä talousarvion valmisteluvaiheessa.

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Ammattitaitoisen työvoiman saaminen	Hyvinvointi ja sujuva arki (palveluiden tuottaminen)

<ul style="list-style-type: none"> - paikallisia - nuoria / ammatinvaihtajia - maahanmuuttajia - oppisopimuskoulutuksella - eläköityvän henkilön työtehtävien arviointimallin kehittäminen 	<p>asiakkaille mahdollistuu mahdollisimman hyvin ammattitaitoisella henkilöstöllä)</p> <p>Kilpailukyky ja vetovoima (työn turvaaminen tukee paikallista elinvoimaa, hyvinvointia, työllisyyttä, verotuloja)</p>
<p>Ateriapalvelut;</p> <p>*ravitseminen-, maku- ja taloudellisuusnäkökohta -> hävikin pienentäminen -> asiakasraadit (kasvisruoan kehittäminen)</p> <p>*lajittelu/ jätteiden kierrätys *mikrokuitujärjestelmän käyttö *kemikaalien tarkoituksenmukainen käyttö: -> desinfioivien puhdistusaineiden harkittu käyttö *työpisteiden välinen kulkeminen *laadunarviointi</p>	<p>Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, ym.)</p> <p>Hyvinvointi ja sujuva arki (taloudellisuusnäkökulman kannalta)</p>
<p>Puhtauspalvelut;</p> <p>*hygienia, tilojen kunto ja taloudellisuusnäkökohta -> päiväkotilasten käsihygieniaprojekti</p> <p>*lajittelu/ jätteiden kierrätys -> paperipyyhe-> kangaspyyhe *Twister-laikka -järjestelmän käyttö *kemikaalien tarkoituksenmukainen käyttö: -> desinfioivien puhdistusaineiden harkittu käyttö *työpisteiden välinen kulkeminen *laadunarviointi</p>	<p>Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, ym.)</p> <p>Hyvinvointi ja sujuva arki (taloudellisuusnäkökulman kannalta)</p>
<p>PVA:n (palvelujen vaativuuden arviointi) kehittäminen säännölliseksi työkaluksi. Arviointi toteutettaisiin kvartaaleittain:</p> <ul style="list-style-type: none"> - asiakkaiden, - henkilöstön, - esimiestyön/ hallinnon, - prosessin, - imagon ja - talouden näkökulmasta 	<p>Hyvinvointi ja sujuva arki (palveluiden tuottaminen asiakkaille mahdollistuu mahdollisimman hyvin ja oikea-aikaisesti, taloudellisuusnäkökulma huomioiden)</p> <p>Kilpailukyky ja vetovoima (työn turvaaminen tukee paikallista elinvoimaa, hyvinvointia, työllisyyttä, verotuloja)</p> <p>Ympäristöteko (prosessin sisäistäminen ja vaikutus työn kannalta; suunnittelu, tilaus, säilytys, valmistusmäärä, kulkeminen asiakaskohteiden välillä, koneiden käyttö ja huolto, digitalisaation hyödyntäminen)</p>

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Aterioita/vuosi	1 037 189	1 126 143	1 027 436	1 027 436	1 027 436
Puhtauspalvelutunnit/vuosi	82 244	81 432	78 799	78 799	78 799
Tekstiilipalvelut kilot/vuosi		0			
Tehokkuus ja taloudellisuus					
Aterian keskituotantohinta	4,04	3,81	3,81	3,81	3,81
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut ym. pp kohteet	22,43	22,21	22,21	22,21	22,21
Puhtauspalv. hinta €/tunti, koulut, joissa ap ja pp palvelu	23,21	22,98	22,98	22,98	22,98

Puhtauspalv. hinta €/tunti, päiväkodit, joissa ap ja pp palvelu	23,99	23,75	23,75	23,75	23,75
Tekstiilipalvelun hinta €/kg		0			

Tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset	TP 2020	TA+Ita 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	6 479 390	6 699 870	6 350 750	6 351 000	6 351 000
Myyntituotot	6 366 752	6 619 390	6 276 710	6 277 000	6 277 000
Tuet ja avustukset	66 835	37 400	32 900	33 000	33 000
Muut toimintatuotot	45 803	43 080	41 140	41 000	41 000
Vuokratuotot	407	1 040	200	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-6 627 109	-6 360 100	-6 098 860	-6 099 000	-6 099 000
Henkilöstökulut	-3 805 319	-3 564 030	-3 493 470	-3 493 000	-3 493 000
Palvelujen ostot	-861 375	-877 455	-805 420	-805 000	-805 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 778 756	-1 717 630	-1 594 440	-1 595 000	-1 595 000
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-181 659	-200 985	-205 530	-206 000	-206 000
Vuokratulot	-174 324	-195 975	-200 640	-201 000	-201 000
Toimintakate	-147 719	339 770	251 890	252 000	252 000
Rahoitustuotot ja -kulut	58	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	58	0	0	0	0
Korkokulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	-147 661	339 770	251 890	252 000	252 000
Poistot ja arvonalentumiset	-126 464	-126 460	-126 460	-126 000	-126 000
Tilikauden tulos	-274 125	213 310	125 430	126 000	126 000

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	Tp2020	Ta2021	Ta2022	Ts2023	Ts2024
Toiminnan rahavirta					
Liikelyijäämä (-alijäämä)	- 274 125	213 310	125 430	126 000	126 000
Poistot ja arvonalentumiset	126 464	126 460	126 460	126 000	126 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-	-	-	-	-
	- 147 661	339 770	251 890	252 000	252 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-	-	-	-	-
Rahoitusosuuden investointeihin	-	-	-	-	-
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	-	-	-	-	-
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 147 661	339 770	251 890	252 000	252 000
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	-	-	-	-	-
Oman pääoman muutokset	-	-	-	-	-
Muut maksuvalmiuden muutokset	147 661	- 339 770	- 251 890	- 252 000	- 252 000
Rahoituksen rahavirta	147 661	- 339 770	- 251 890	- 252 000	- 252 000
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa liikelaitosjohtaja sekä palvelupäälliköt ja muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Konekannan toimimattomuus (Arina).	3	2	6
Toimenpide	Kohdekohtainen valmiussuunnitelma (käyttöopastuksesta huolehtiminen, koneiden säännölliset huollot)			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Oman palveluhinnan "karkaaminen".	3	1	3
Toimenpide	Palveluhinnan määrittely tarkoituksen mukaiseen työmäärämitoituksiin perustuen, hankintojen suunnitelmallinen hallinta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	Ennakoimaton palvelujen kysynnän väheneminen. (esim. korona)	3	2	6
Toimenpide	Säännöllinen yhteydenpito/ asiakaspalaverit palveluntuottajan ja asiakkaan kesken.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Henkilökunnan ammattitaidon taso vaihteleva.	2	2	4
Toimenpide	Toimipaikkakoulutusta ja täydennyskoulutusta järjestettävä suunnitelmallisesti			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Palveluprosessi ei toimi suunnitellusti. (esim. korona)	2	1	2
Toimenpide	Prosessi keskusteltava asiakkaan kanssa ja tarkastettava toimintamalli ja siihen sitouduttava.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Mitoituksen mukaisen henkilöstömäärän alittuminen.	2	2	4
Toimenpide	Täyttölupa mitoituksen edellyttämään henkilöstömäärään sekä lupa sijaisten palkkaamiseen.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön puute.	2	2	4
Toimenpide	Elinvoimainen kaupunki (palveluiden saatavuus), hyvät työolot, kilpailukykyien palkkarakenne, kouluttautumismahdollisuus esim. oppisopimuskoulutuksella			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Työkyvyn alenema, useita henkilöitä samanaikaisesti räätelöidyissä tehtävissä.	2	2	4

Toimenpide	Työnantajan tarjoamien tukitoimien hyödyntäminen, henkilökohtainen vastuu oman terveyden ylläpidosta, ammatillisen kuntoutumisen hyödyntäminen			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Äkillinen ja laajamittainen henkilöstön sairastuminen (esim. korona)	3	1	3
Toimenpide	Noudatetaan THL:n ohjeita mm. käsihygieniasta, etäisyyksistä. Huomioidaan henkilöstön työskentely/ työvuorojen eriyttäminen mm. Arinassa.			

INVESTOINNIT

Ei investointeja vuodelle 2022.

7.2 Jämsän Vesi liikelaitos

Vesihuoltopäällikkö Pekka Karppinen

Toiminnan kuvaus

Jämsän Vesi liikelaitos toimii omana liikelaitoksenaan. Vesilaitos on palvelulaitos, jolla ei ole viranomaistehtäviä, vaan se hoitaa vesihuoltolain ja liikelaitosmallin mukaisesti vesihuoltopalvelut toimintalueellaan periaatteella, että kulut katetaan asiakkailta saatavilla maksuilla. Vesihuoltolain mukaista tiedottamista hoidetaan mm. kaupungin Internet-sivujen kautta.

Jämsän Vesi liikelaitos on 1.1.2008 alkaen toiminut liikelaitoksena, johon on 1.1.2009 liitetty Jämsänkosken kaupungin taseyksikkönä toiminut vesihuoltolaitos. Jämsän Vesi liikelaitokselle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2008 tilinpäätöksien taseista.

Kuluttajille toimitetaan keskeytyksettä heidän tarpeitaan vastaava määrä ja laatuvaatimukset täyttävää juomavettä ja jätevedet johdetaan jätevesiverkostojen ja pumppaamojen kautta jätevesipuhdistamoille. Jätevesipuhdistamojen tavoitteena on kehittynein toimintamuodoin järjestää taloudellinen, vakaa ja lupaehdot täyttävä jätevesien käsittely, kuitenkin niin, että koko ajan pyritään lupaehtoja huomattavasti parempiin tuloksiin, mikäli se on kohtuullisin kustannuksin saavutettavissa.

Tavoitteet vuodelle 2022

Määräraharavaruuksissa on oletettu, että vesi- ja viemärijohtovikoja sekä pumppaamojen laitevikoja on sama määrä kuin edellisenä vuonna. Vesi- ja viemärijohtojen saneerausta jatketaan vanhoilla rakennetuilla alueilla. Saneerauksessa toimitaan yhteistyössä yhdyskuntatoimen Kunnallistekniset palvelut -tulosalueen kanssa ja toimenpiteet tehdään asianomaisille kohteille samanaikaisesti. Tämän lisäksi Jämsän Vedellä on myös omia saneerauskohteita.

Himoksen alueen lisävesitarve tyydytetään vuonna 2016 päivitetystä yleissuunnitelmassa esitetyllä tavalla suurentamalla runkovesijohtoa alueella ja rakentamalla uudet runkovesi- ja jätevesiputket Himoksesta Jämsään. Himoksen alueelle rakennetaan lisää runkovesijohtoa ja jätevedenpainejohtoa Himoksen alueen rakentamisen tahdissa. Toteuttamisen ehtona on yksityisten investointien alkaminen. Vesiliikelaitoksen toiminta-alueeseen ei kuulu Himoksen alue, mutta liikelaitos toimii tiiviissä yhteistyössä tehden alueen investoinnit ja vuokraamalla rakennelmat, laitteet ja putkistot alueen toimijan Himos-Infra Oy:n käyttöön. Vuokralla katetaan pitkällä aikavälillä investointien pääoma- ja rahoituskulut.

Liikelaitoksen peruspääomalle 10,5 milj.€ ei ole peritty korkoa. Tehdyssä Vesilaitoksen organisointiselvityksessä vuonna 2021 huomattiin, että tilanne ei tältä osin ole vesilain mukainen, joten myös peruspääomalle otetaan 1 % korko ja peruspääomalainalle (3,9 milj.€) 4 % korko. Liikelaitoksella on lisäksi kaupungilta lainaa, jonka korko on normaalien konserniehtojen mukainen. Liikelaitoksen omaisuuden markkina-arvoksi arvioitiin em. selvityksessä nelinkertainen summa eli 40 milj.€.

Toiminnan ja talouden kehittäminen suunnitelmavuosina 2023 - 2024

Tiukentuvat laatuvaatimukset talousvedelle ja jätevesien puhdistukselle lisäävät liikelaitoksen käyttökustannuksia ja investointitarpeita. Samanaikaisesti vanhenevien verkostojen ja laitosten saneeraustarve kasvaa. Liikelaitoksen taksoja on korotettava tarvittaessa, jotta investoinnit voidaan toteuttaa

investointisuunnitelman mukaisina. Investointien rahoittamiseen liikelaitos ottaa tarvittaessa lainaa.

Kehittämiskohde	Selvitys, miten tukee strategiaa
Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen	turvataan riittävä raakavesi poikkeusoloissa
Verkostojen saneeraus	vähentää vesihuollon häiriöitä
Vedenottamoiden tehostaminen	turvataan riittävä raakavesi

Tunnusluvut ja määrärahat

Tunnusluvut	TP2020	TA2021	TA2022	TS2023	TS2024
Laskutettava vesimäärä, m3	1 101 686	1 100 000	1 100 000	1 100 000	1 100 000
Pumpattu vesimäärä, m3	1 591 691	1 400 000	1 300 000	1 300 000	1 300 000
Vedenhukkaprosentti, %	30,8	12	15	15	15
Vesimittarivaihdot, kpl	49	500	500	500	500
Laskutettava jätevesimäärä, m3	791 470	820 000	820 000	820 000	820 000
Vesimaksu, euroa (sis.alv) /m3	1,86	1,86	1,95	2,03	2,03
Jätevesimaksu, euroa (sis.alv) /m3	2,74	2,74	2,88	2,95	2,95
Henkilöstö	10	10	10	10	10

Tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset	TP 2020	TA+lta 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024
Toimintatuotot	4 479 962	4 498 500	4 928 500	4 929 000	4 929 000
Myyntituotot	4 387 845	4 443 500	4 873 500	4 874 000	4 874 000
Tuet ja avustukset	1 323	1 000	1 000	1 000	1 000
Muut toimintatuotot	90 793	54 000	54 000	54 000	54 000
Vuokratuotot	47 279	50 000	50 000	50 000	50 000
Valmistus omaan käyttöön	54 113	68 000	68 000	68 000	68 000
Toimintakulut	-2 606 308	-2 622 850	-2 671 250	-2 671 000	-2 671 000
Henkilöstökulut	-644 873	-654 200	-658 600	-659 000	-659 000
Palvelujen ostot	-1 096 246	-1 123 950	-1 140 950	-1 141 000	-1 141 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-793 138	-773 000	-798 000	-798 000	-798 000
Avustukset	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-72 051	-71 700	-73 700	-73 000	-73 000
Vuokratulot	-64 506	-62 800	-64 800	-64 000	-64 000
Toimintakate	1 927 767	1 943 650	2 325 250	2 326 000	2 326 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-176 606	-168 230	-273 230	-588 000	-588 000
Muut rahoitustuotot	12 874	12 000	12 000	12 000	12 000
Korkokulut	-189 480	-180 230	-180 230	-180 000	-180 000
Muut rahoituskulut	0	0	-105 000	-420 000	-420 000
Vuosikate	1 751 161	1 775 420	2 052 020	1 738 000	1 738 000
Poistot ja arvonalentumiset	-1 054 830	-1 116 640	-1 470 940	-1 471 000	-1 471 000
Tilikauden tulos	696 331	658 780	581 080	267 000	267 000

Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA	Tp2020	Ta2021	Ta2022	Ts2023	Ts2024
Toiminnan rahavirta					
Liikelyijäämä (-alijäämä)	872 937	827 010	854 310	855 000	855 000
Poistot ja arvonalentumiset	1 054 830	1 116 640	1 470 940	1 471 000	1 471 000
Rahoitustuotot ja -kulut	- 176 606	- 168 230	- 273 230	- 588 000	- 588 000
	1 751 161	1 775 420	2 052 020	1 738 000	1 738 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	- 5 072 852	- 4 313 000	- 1 068 000	- 1 643 000	- 900 000
Rahoitusosuuden investointeihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	- 3 321 691	- 2 537 580	984 020	95 000	838 000
Rahotuksen rahavirta					
Lainakannan muutokset	3 630 000	- 570 000	- 470 000	- 440 000	- 400 000
Pitkäaik. lainojen lisäys muilta	4 000 000	0	0	0	0
Pitkäaik. lainojen vähennys kunnalta	- 600 000	- 170 000	- 70 000	- 40 000	0
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta		- 400 000	- 400 000	- 400 000	- 400 000
Lyhytaik. lainojen muutos kunnalta	230 000	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 308 309	3 107 580	- 514 020	345 000	- 438 000
Rahotuksen rahavirta	3 321 691	2 537 580	- 984 020	- 95 000	- 838 000
Rahavarojen muutos	0	0	0	0	0

Riskienhallinta

Riskien seurannasta ja niiden hallintatoimenpiteistä liikelaitoksessa vastaa vesihuoltopäällikkö sekä muut tilivelvolliset ja esimiesasemassa olevat kukin omalta osaltaan.

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Talousveden saastuminen (mikrobiologinen tai kemiallinen)	3	1	3
Toimenpide	Varautumis- ja tiedotussuunnitelman ajan tasalla pitäminen.			
Toimenpide	Koulutus / harjoittelu.			
Toimenpide	Päivystys			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Sähkökatkot	1	2	2
Toimenpide	Kriittisten kohteiden varavoima.			

Toimenpide	Verkoston rakenne (ylävesisäiliöt)			
Toimenpide	Isojen jv.pumppaamoiden ylivuotoaltaat.			
Toimenpide	Päivystys.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	Pandemia	3	2	6
Toimenpide	Työntekijöiden hajasijoittaminen, suojarusteet, hygienia, vain pakolliset asiakastapaamiset.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Viemäritulva tai ylivuoto	1	2	2
Toimenpide	Riittävät resurssit.			
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Ympäristövahinkojen torjunta.			
Toimenpide	Päivystys.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Urakoitsijoiden toimintavarmuus	1	1	1
Toimenpide	Sopimustekniikka hallittava, taustojen selvittäminen ja urakoiden valvonta.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	Putkirikko / toiminnan kannalta kriittisen laitteen rikkoutuminen	1	2	2
Toimenpide	Tiedottaminen.			
Toimenpide	Verkoston ja laitosten suunnitelmallinen kunnossapito.			
Toimenpide	Päivystys.			

INVESTOINNIT

JÄMSÄN VESI LIKELAITOS	2022	2023	2024	2025	Yhteensä
Kiinteät rakenteet ja laitteet	985 000	1 600 000	900 000	1 000 000	4 425 000
Vesijohtoverkoston rakentaminen	85 000	90 000	90 000	90 000	355 000
Vesijohtoverkoston saneeraus	170 000	170 000	170 000	170 000	680 000
Jätevesiviemäriin rakentaminen	85 000	90 000	90 000	90 000	355 000
Jätevesiviemäriin saneeraus	250 000	250 000	250 000	250 000	1 000 000
Lisäkaivot vedenottamoille	65 000				65 000
Uuden vedenottamon suunnittelu ja rakentaminen		800 000	100 000		900 000
Rekolantien vesihuolto			150 000		150 000
Länkipohjan vesilaitos			50 000		50 000
Oinasojan vesihuolto	170 000				170 000
Länkipohjan viemärlaitos	60 000				
Pihlaiston jätevesiverkosto				400 000	400 000

Himoksen vesihuoltohankkeet	100 000	200 000			300 000
Kalusto	60 000	43 000	0	0	103 000
Pakettiauto		43 000			43 000
Kaukovalvonnan uudistaminen	60 000				60 000
Vesilaitos menot yhteensä	1 045 000	1 643 000	900 000	1 000 000	4 528 000
Tulot	0	0	0	140 000	140 000
Pihlaiston jätevesiverkosto				140 000	140 000
Vesilaitos yhteensä netto	1 045 000	1 643 000	900 000	860 000	4 388 000

Vesi- ja viemäriverkoston uudisrakentaminen

Liikelaitos varautuu vesi- ja viemäriverkostojen uudisrakentamiseen, jotta vesihuolto voidaan toteuttaa samanaikaisesti kadun rakentamisen yhteydessä. Konkreettisesti kohteet päätetään kolme kertaa vuodessa hyväksyttävässä työohjelmassa noudattaen yhdyskuntatoimen kohteiden rakentamishjelmaa. Vesijohtojen ja viemäreiden uudisrakentamiseen on varattu vuonna 2022 yhteensä 170.000 euroa.

Vesi- ja jätevesiverkoston saneeraus

Vanhojen vesi- ja jätevesiverkostojen saneerauksia tehdään vuosittain. Kohteet määräytyvät kolme kertaa vuodessa hyväksyttävän työohjelman mukaisesti. Saneerauksiin on varattu vuonna 2022 yhteensä 420.000 euroa.

Länkipohjan vesilaitos

Länkipohjan taajaman mahdollisesti tarvitsema lisävesi hankitaan rakentamalla uusi porakaivo. Lisäksi varaudutaan mahdolliseen kaava-alueen laajenemisen vaatimiin vesihuoltotöihin.

Länkipohjan viemärlaitos

Länkipohjan jätevedenpuhdistamon ilmastimien uusiminen.

Pihlaiston jätevesiverkosto

Pihlaiston alueella on olemassa kaupungin vesilaitoksen vesijohtoverkosto. Alueen viemäriverkoston toteuttamisesta ns. paineviemärinä on tehty alustava suunnitelma ja kustannusarvio. Jotta hanke olisi vesiliikelaitokselle kannattava, tulisi siihen saada ulkopuolista rahoitusta 40 % ja kiinteistöjen tulisi maksaa liittymismaksu 2.310 euroa sekä kustantaa ja ylläpitää taloviemäri ja kiinteistöpumppaamo. Alue on tärkeällä pohjavesialueella.

Himoksen vesihuoltohankkeet

Pohjois-Himoksesta tulevan paineviemärin muutos.

Oinasojan vesihuolto

Länkipohjan taajama-alueella sijaitsevan Oinasojan varressa on runsaasti pientaloja, joiden jätevesijärjestelmät eivät ole kunnossa. Kohteen viemäroinnistä on neuvoteltu ELY:n kanssa. Järkevin ratkaisu on toteuttaa alueella paineviemärointi.

Rekolantien vesihuolto

Rekolantie kuuluu Jämsän Veden toiminta-alueeseen, mutta alueelle ei ole vielä rakennettu vesihuoltoverkostoa.

Kaukovalvonnan uudistaminen

Vesihuollon kaukovalvonnan täydentäminen ja saneeraus.

Pakettiauto

Korvataan yksi nykyinen huoltoauto uudemmalla. Pakettiauton hankinnassa sähköauto on etusijalla.

7.3 Liikelaitosten vaikutus tilikauden tulokseen

LIIKELAITOSTEN VAIKUTUS TILIKAUDEN TULOKSEEN					
Tuloslaskelma ta 2022, ulkoiset ja sisäiset erät	kaupunki, ilman liikelaitoksia	Ateria	Vesi	Eliminoinnit	Kaupungin tuloslaskelma, ml liikel, elimin. jälkeen
Toimintatuotot	52 321 960	6 350 750	4 928 500	-4 171 047	59 430 163
Myyntituotot	27 176 760	6 276 710	4 873 500	-4 171 047	34 155 923
Maksutuotot	8 070 860				8 070 860
Tuet ja avustukset	2 866 070	32 900	1 000		2 899 970
Muut tuotot	14 208 270	41 140	54 000		14 303 410
Valmistus omaan käyttöön	205 380	0	68 000		273 380
Toimintakulut	186 368 500	6 098 860	2 671 250	-4 171 047	190 967 563
Henkilöstökulut	43 543 700	3 493 470	658 600		47 695 770
Palvelujen ostot	117 014 380	805 420	1 140 950	-4 171 047	114 789 703
Aineet, tarvikkeet	5 618 030	1 594 440	798 000		8 010 470
Avustukset	8 737 850				8 737 850
Muut kulut	11 454 540	205 530	73 700		11 733 770
TOIMINTAKATE	-133 841 160	251 890	2 325 250	0	-131 264 020
Verotulot	90 200 000				90 200 000
Valtionosuudet	47 038 000				47 038 000
Rahoitustuotot- ja kulut	997 000	0	-273 230	0	723 770
Korkotuotot	19 000				19 000
Korkotuotot liikelaitoksilta	160 000			-160 000	0
Muut rahoitustuotot	1 059 000		12 000	-105 000	966 000
Korkokulut lainoista	240 000		20 230		260 230
Korkokulut kaupungille			160 000	-160 000	0
Muut rahoituskulut	1 000		105 000	-105 000	1 000
VUOSIKATE	4 393 840	251 890	2 052 020	0	6 697 750
Poistot ja arv.alennukset	7 222 310	126 460	1 470 940		8 819 710
Satunnaiset tuotot+/-kulut-					
TILIKAUDEN TULOS	-2 828 470	125 430	581 080	0	-2 121 960
Poistoeron muutos	246 610				246 610
TILIK.YLI/ALIJÄÄMÄ	-2 581 860	125 430	581 080	0	-1 875 350

Eliminoinnit: kaupungin ostot liikelaitoksilta, liikelaitoksien antolainojen korot, korvaus pääomasta liikelaitokselta

RAHOITUSLASKELMA	Kaupunki	Ateria	Vesi	elimi- noinnit	yhteensä
Ta 2022					
Toiminnan rahavirta	2 693 840	251 890	2 052 020	0	4 997 750
Vuosikate	4 393 840	251 890	2 052 020		6 697 750
Tulorahoituksen korjauserät	-1 700 000				-1 700 000
Investointien rahavirta	-4 196 300	0	-1 045 000	0	-5 241 301
Investointimenot	-6 208 000		-1 045 000		-7 253 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	111 700				111 700
Pysyvien vastaavien hyödykk. luov.tulot	1 900 000				1 900 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 502 460	251 890	1 007 020	0	-243 550
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	573 906	0	0	-70 000	503 906
Antolainasaamisten lisäykset					0
Antolainasaamisten vähennykset	573 906			-70 000	503 906
Lainakannan muutokset	1 507 980	0	-470 000	70 000	1 107 980

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 000 000	0	0		6 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 492 020		-470 000	70 000	-4 892 020
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		0			0
Rahoituksen rahavirta	2 064 608	-251 890	-1 007 020	0	1 611 885
Vaikutus maksuvalmiuteen	562 148	0	0	0	1 368 335
eliminoinnit: antolainasaamisen vähennys Vesi-liikelaitokselta					

8 TALOUSSUUNNITELMAN 2022 - 2024 PERUSTEET

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Alijäämän kattamista ei voida siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli, vaan yksilöidyt tasapainottoimenpiteet on hyväksyttävä taloussuunnitelmassa.

Taloussuunnitelmassa korostetaan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sitovuutta. Toiminta ja talous sidotaan yhteen, jolloin toimivalta ja taloudellinen vastuu ovat myös yhtenevät. Talousarvio vuodelle 2022 on noin 1,8 milj. € alijäämäinen. Taloussuunnitelma vuosille 2022-2024 on ennustettu olevan ylijäämäinen johtuen hyvinvointialueen valmistelusta ja voimaantulosta vuonna 2023. Tähän liittyy kuitenkin suuri epävarmuus. Kaupungin tulopohja putoaa nykyisillä arviolaskelmilla radikaalisti, eikä hyvinvointialueelle siirtävistä tukipalveluista, niiden erottamisista muusta toiminnasta tai hyvinvointialueen ja kaupungin välisestä rahaliikenteestä ole eksaktia käytännön tietoa, mutta varovaisestikin arvioiden ei KuntaL 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä tarvitse tehdä.

Vuoden 2022 taseeseen tuleva alijäämä pystytään ennusteiden mukaisesti kattamaan tilinpäätöksessä vuodelta 2022 taseessa olevalla kumulatiivisella ylijäämällä, joten Kunta L 118 § arviointimenettelyn mukaisia toimenpiteitä ei tämänkään johdosta tarvitse tehdä.

Suunnitelmavuosien 2022-2024 arvioinnissa on käytetty seuraavia talousennusteita ja arviointeja:

- henkilöstökulut arvioitu eläköitymisennusteiden ja tiedossa olevien valtakunnallisten muutosten ja korotusten perusteella.
- Keski-Suomen ja Pirkanmaan hyvinvointialueiden valmistelumateriaali ja hyvinvointialueiden luomiseen liittyvä lainsäädäntö
- Verotulot on arvioitu Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti
- Valtionosuudet on arvioitu valtionvarain ministeriön ja kuntaliiton laatiman kuntatalousohjelman painelaskelman ennusteen mukaisesti
- Rahoitustuotot ja -kulut on arvioitu kokonaisuutena, ottaen huomioon riskit konsernin ja palveluja tuottavien yhdistysten rahoituksessa.
- Poistoarviot on arvioitu nykyisen voimassa olevan poistosuunnitelman mukaisesti suunniteltujen investointiohjelmassa olevien hankkeiden mukaisesti.
- Suunnitelmavuosien toimintakate €/asukas -laskelmissa on käytetty vuoden 2022 asukasluennustetta

Taloussuunnitteluun liittyy aina epävarmuustekijöitä. Suurimmat taloudelliset vaikutukset kaupungin tuloihin voivat tapahtua verotuloissa ja valtionosuuksissa, mutta myös mahdolliset maailmanlaajuiset uhkat, kansainväliset konfliktit ja muiden riskitekijöiden kriisiytyminen voivat johtaa nopeisiin suunnanmuutoksiin. Konserniyhtiöiden tai ympäristön yrity maailman taloudelliset riskit saattavat aktualisoitua yllättäen.

8.1 Käyttösuunnitelmat

Toimielinten ja liikelaitosten johtokuntien on hyväksyttävä talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat alaisiltaan tulosalueilta. Käyttösuunnitelmassa voidaan korjata mahdolliset talousarvion teon jälkeen tulleet numeraaliset muutokset. Käyttösuunnitelmat on hyväksyttävä vuoden 2021 loppuun mennessä.

Määrärahojen käyttö tulee tarvittaessa priorisoida tärkeimpiin tehtäviin ja palveluihin.

8.2 Erityiset rajoitukset ja ohjeet

Talousarvion 2022 laadinnasta on annettu erillinen ohje kaupunginhallituksen kokouksessa 14.6.2021. Talousarvion raamia on käsitelty kaupunginhallituksen kokouksissa 14.6.2021 ja 20.9.2021. Käyttötalouden osalta raamiin hyväksyttiin 1,5 %:n palkankorotusvara ja euromääräinen lisäys ostopalvelusopimukseen perustuen. Talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy erilliset talousarvion sitovuusohjeet. Talousjohtaja antaa tarvittaessa talousarvion valmisteluun liittyviä tarkennuksia ja ohjeita.

8.3 Raportointi

Talousarvion toiminnan ja talouden seuranta ja raportointi kaupunginhallitukselle tehdään neljännesvuosittain koko kaupungin ja liikelaitoksien tasolla, sekä toimiala- ja tulosaluetasolla. Neljännesvuosiraportit käsitellään lautakunnissa ja liikelaitosten johtokunnissa. Neljännesvuosiraporttien lisäksi laaditaan kuukausikohtaisia raportteja tiedoksi kaupunginhallitukselle. Talousarvion seurannasta ja neljännesvuosiraportin sisällöstä antaa kaupunginhallitus tarkemman ohjeistuksen talousarvion täytäntöönpano-ohjeiden yhteydessä.